Prehľad tém napísaných roku 1973

Obecná kronika.

1. O udalostiach v čase prevratu roku 1918 8
2. Nedožité 60. narod. kpt. J. Nálepku - spomienk. večer v Stupave- 10
3. Bol som pri zrode ŠM v Stupave. 3
4. Ustanovenie NF v Stupave. 3
5. 25. výročie víťazstva nášho ľudu vo Febr. r. 1948. 14 plus 1
6. 28. výročie oslobodenia Stupavy slávnou ČA 9
7. Práca MO Socialistickej akadémie a významné výročia: Februárové víťazstvo - 25. výr. - Mikuláš Koperník - 500 výr. nar. 12
8. Rímska stanica v Stupave, komisionálne rokovanie 1
9. Alojz Štróbl - autor raneného jeleňa v Stupave 3
10. Ideový návrh na označenie Rímskej voj. stanice v Stup, návrh na zvolanie porady. 1
11. Pokrok v snažení MNV 6
12. 10. rokov ŠM v Stupave 14
13. Vedenie ŠM v Stupave 1
14. Udelené diplómy a medaile za ovocie, hrozno a víno pre ŠM 4
15. Kultúrna a osvetová činnosť v Stupave. 8
16. Hospodárenie MNV v Stupave roku 1972 9
17. Z činnosti Zboru pre obč. zálež. v Stupave 9
18. Celoštátne strelecké preteky v Stupave /1973 / 11
19. Prevzatie orginálu diela J. Nemčíka - kpt. Ján Nálepka 3
20. Správa preds. NF s. J. Martinkoviča na plen. MNV /1973 / 4
21. Správa - výstavbe v obci / 1973 / 3
22. Výstavba kúpaliska v parku. 1
23. Diaľnica odbremenila Stupavu 2
24. Pamätná listina / základ. kameň ZDŠ / 2
25. Mierová manifestácia - odhalenie pomníka kpt. J. Nálepku 12

Stupava 27. nov. 1973.

O udalostiach v čase prevratu roku 1918

v S t u p a v e .

O udalostiach v horeuvedenom čase v Stupave zaoberá sa aj publikácia Slovenský prevrat, ktorú napísal a zostavil Karol A. Medvecký, zväzok III. v komisii: " Komenský ", Vydavateľská a literárna spoločnosť s r. o., Bratislava 1930. Vytlačila Knihtlačiareň Spolku sv. Vojtecha v Trnave.
Obsah III. zväzku: IV. Výtržnosti, str. 3 - 186. V. Udalosti a pomery štátne a národné do prvých volieb do Národného zhromaždenia, str. 187 - 212. VI. Administratívne rozdelenie Slovenska, str. 213 - 222. VII. Boľševícky vpád, str. 223 - 332. VIII. Archív, str. 333 - 364.
Vo štvrtej kapitole na str. 84:
Začiatkom novembra, v nedeľu alebo vo sviatok, v Stupave na poludnie bubnovali niečo. Potom pristúpil ku boženíkovi / v Stupave obecný sluha / istý neznámy človek, a ten začal štvať proti Židom, a nahováral ľud ku rabovke. Nepoznal ho nikto. Hneď aj vyrabovali hlavný sklad tabaku. Zemepán stupavský Ľudovít Károly odpoludnia utiekol s rodinou na vozoch cez hory do Bratislavy, len jeho matka ostala v Stupave. Nechal kaštieľ otvorený. Poslal z Bratislavy asi 60 dobrovoľníkov, ktorí boli vraj všetci Židia. Týchto, ledvaže sa rozložili v parku, vyzvali niektorí ozbrojenci stupavskí, ktorí sa zorganizovali v ten istý deň, že vraj budú poriadok udržiavať, - aby sa poddali. Bez slova odovzdali zbrane, posadali do vozov a odišli do Bratislavy. Stupavania mali korisť 60 pušiek a niekoľko bedien patrónov.Večer, okolo 10. hod. začali strieľať, čo trvalo do rána. Vyrabovali všetkých Židov, ešte aj chudobného Žida kostolníka. Kaštieľu, fare neublížili, len zverinec grófa vystrie-

ľali nasledujúce dni, a zver na vozoch odvážali predať do Viedne. Neublížili ani rabínovi, ktorý na druhý deň prišiel na faru a prosil, aby sme vzali do ochrany jeho rodinu, keby sa pokračovalo v rabovke. Sľúbili sme, hoci ani naša fara nebola istá, lebo p. dekan mal mnoho nepriateľov. Poplašné chýry chodili, že i na faru prídu rabovať. Nestalo sa však nič. Idúc po ulici, ľud sa neopovážil pozrieť mi do očú, tak sa hanbili. Neistota trvala asi 2 - 3 dni, potom prišiel oddiel kadetov z Bratislavy. Títo chlapci zaviedli príkladný poriadok. Prišiel i p. dr. F. Juriga na automobile z Bratislavy, poverený od hl. župana, a ten vo veľkej reči tíšil ľud, aby sa nerabovalo, lebo máme teraz slobodu. O republike ČS. nehovoril ani slova. Len že vraj budeme mať školy slovenské, tiež aj úrady. Nemyslel nikto, že budeme v novom štáte, ale mysleli sme, že to sa stane v rámci Maďarska.

Kadetov vystriedali honvédi. Ich veliteľ, ktorý mal rodinu v Stupave, bol veľmi poriadny človek. Ukazoval každý deň na mape, že kde je demarkačná čiara. Totižto každodenne sa blížilo vojsko české, a maďarské ustupovalo. Nebojovali však spolu, ale sa to stalo pokojne. Jedon večer maďarské vojsko odcestovalo vlakom do Bratislavy, a prišlo vojsko české. Na stanici dvaja velitelia vzájomne podpísali zápisnice. Maďar. vojaci odcestovali hneď večer, ale českí vojaci vystúpili z vlaku až ráno, keď ich obyvatelia s hudbou viedli do mesta. Bolo ich asi 24. Boli tam do 1. I. 1919 a držali pekný poriadok. Po dvoch chodili po chotári. -

Na koniec roku, 30. dec. prišlo do Stupavy asi 6000 talian - ských legionárov. Na Sylvestra som musel ísť zaopatriť chorého, preto pán dekan mal kázeň a Te Deum. Mnoho legionárov bolo prítomných na litániách, slušne sa chovali, kľačali a mod-

lili sa. Na Nový rok vyjdúc z kostola, videl som, že kostol je obkľúčený legionármi. Na fare s plačom hovorili, že pána dekana internujú. Išiel som do kostola ho upozorniť. Mňa prepustili bez slova cez kordon, ale do kostola vstúpilo hneď i 5 ozbrojených vojakov. Ich veliteľ mal čierny fez na hlave, s dlhou, až po chrbát siahajúcou kvastlou. Nikdy som takého vojaka nevidel. / Arditi. / Dočkali, kým sa krst dokončí, potom vyzvali p. dekana, aby ich nasledoval. Pýtal som sa ich, že kto im to rozkázal, že vraj veliteľstvo v Máste.

Cez prevrat sme poštu dostávali riadne z Bratislavy. Vlak nechodil velmi dlho, ale voz išiel často, a ten doniesol i poštu. Jestli kto chcel do Bratislavy, dostal legitimáciu od veliteľa a bez prekážky mohol cez demarkačnú čiaru. Pošta z Maďarska prichádzala. Učil som vždy slovensky, vyjmúc niekoľko detí, ktorých rodičia nemecky hovorili doma. Títo sa náboženstvo i naďalej nemecky učili.

Poznamenávam, že ešte za mad. vojakov musel každý vrátiť narabované veci. Pravda, nenašlo sa všetko. Ja som deťom vzal v škole niekoľko 100 balíkov cigaretového papieru, a mnoho nábojov. Tiež aj medené razítko s hebrejským nápisom, ktoré som odovzdal rabínovi. Židovskému kostolníkovi rabovníci vzali rozličné predmety, potrebné ku bohoslužbám žid., ktoré sa na ten čas nahradiť nedali. Rabín zasa prišiel na faru, aby sme mu pomáhali hľadať tieto veci. P. dekan to vyhlásil v kostole, aby ľudia, ako pre nich bezcennú vec, vrátili tieto predmety. Preto padol do podozrenia, že drží so Židmi. /100/ - v poznámke pod čiarou na str. 86: Valér Pásztor, Arch. XIX. 42.

Autor uviedol v publikácii informáciu, ktorú zrejme napísal vtedajší tunajší kaplán Valér Pásztor. Informácia je pomerne skromná a niektoré skutočnosti obchádza a neuvádza. Text je doslovný a neupravoval som ho, len niektoré pravopisné javy som

popravil. Na autentičnosti obsahu sa nič nezmenilo.
Pri príležitosti návštevy, ktorú urobil JUDr. Aug. Mader v tunajšej ZDŠ u mňa vo veci náboru, resp. získávania žiačok 9. tried pre Pôdohospodársky projektový ústav v Bratislave - Trnávke, na Beckovskej ulici, kde menovaný pracuje - pre profesiu technická kresliča dňa 13. dec. 1972 informoval som ho vo svojej pracovni aj o predmetnej publikácii Slovenský prevrat a najmä o texte týkajúcom sa Stupavy. O veci sa rozvinula diskusia, z ktorej pokladám za potrebné doplniť niektoré postrehy menovaného týkajúce sa prevratových udalostí v Stupave, ktorých menovaný bol ako mladý študent gymnázia svedkom.
Hneď na začiatku autor textu spomína - boženíka - v Stupave. V Stupave takto obecného sluhu nemenujú. Tu je obecný sluha známy pod menom - konšel. -
Ďalej spomína neznámeho človeka. To nie je správne, poznal ho vtedy každý, volal sa Karol Hrúza, asi tridsať ročný, býval vtedy v Mlynskej ulici, pravdepodobne bol dezertérom, bol oblečený vo vojenskej uniforme. V tom čase bolo v okolitých lesoch hodne tzv. zelených kádrov / t.j. zbehov. /
V texte sa spomína, že p. farár mal mnoho nepriateľov. Dr. Aug. Mader spomína, že aj preto, lebo za vojny, keď sa spievala maďarská hymna, stál pred oltárom a spieval hymnu. Po zmene, keď sa spievala československá hymna, po bohoslužbe hneď od oltára odišiel, nevyčkal, kým sa spievala hymna.- Dokonca aj z kazateľnice štval proti československej republike.-
Keď farára viedli cez obec, bili ho aj poľnou kovovou fľašou, v ktorej vojaci mávali pitnú vodu. To sme videli na ulici pred Šternom. Ľudia na ulici mu nepomohli, videli v pohanení spravodlivú odplatu a satisfakciu.
Na poznámku autora textu - Arditi - dopĺňuje, boli to Arditi

z Galarate v Taliansku, kde títo vojaci mali výcvik a prišli v tom čase do Stupavy ako úderná skupina. Názov Arditi bližšie nevysvetlil,- ani to, že kedy kam odišli.-

Ďalej spomenul Dr. Aug. Mader ďalšiu skutočnosť, ktorú je treba poznamenať. K rabovačke v Stupave došlo začiatkom novembra, bolo to v nedeľu dňa 5. novembra, vtedy tu ešte boli Maďari. Okrem uvedeného v správe Valéra Pásztora pripomenul ešte Dr. A. Mader ešte jednu udalosť, ktorá dokresľuje vtedajšie nálady vracajúcich sa vojakov. Spomínaný Karol Hrúza bol iniciátorom a organizátorom Červenej gardy v Stupave, ktorá vznikla v v tomistom čase. Príklad ruskej revolúcie podnietil činy vracajúcich sa vojakov. Po spomenutom bubnovaní v článku V. Pásztora Karol Hrúza agitoval medzi prítomnými chlapmi na námestí, aby sa popoludní zišli v hasičskom depe / hasičský sklad / kde založia Červenú gardu. Popoludní sa skutočne zišli chlapi na určenom mieste a na svoje vojenské uniformy dali si červenú stužku. Boli ozbrojení puškami a vybrali sa na železničnú stanicu, kde stál pripravený vlak, v ktorom boli miestni Židia so svojimi rodinami a s nabalenými kuframi. Títo ozbrojení mužovia vošli do vlaku a nastúpených Židov vyhnali z vozňov, kufre vyprázdnili, niektorých aj zbili a takto odľahčených pustili naspäť do vozňov a dovolili im odcestovať.

Súdr. dr. Maderovi som navrhol, aby tieto udalosti, na ktoré sa dobre pamätá podrobnejšie opísal alebo urobil záznam na magnetofónovú pásku, aby sme jeho autentické spomienky na revolučné dni v Stupave v roku 1918 zachovali pre budúcnosť. Napokon pripravujeme v tun. ZDŠ materiály pre zriadenie tzv. izby revolučných tradícií / miestnych /, v ktorej sa zhromaždené materály môžu velmi dobre uplatniť pri poznávaní regionálnych revoluč - ných dejín. Dr. A. Maderoprejavil ochotu a k návrhu zaujal konštruktívne stanovisko.

Spomienkový večer na nedožité 60. narodeniny
kpt. Jána Nálepku v Stupave.

Pri príležitosti nedožitých šesťdesiatych narodenín kpt. Jána Nálepku bol v Závodnom klube Cementár v Stupave usporiadaný slávnostný spomienkový večer v deň výročia 20. septembra 1972 za veľmi peknej účasti zástupcov úradov, škôl, závodov a miestnych občanov. Program spomienkovej slávnosti vyplnili učitelia miestnych škôl, Základnej deväťročnej školy kpt. J. Nálepku a Ľudovej školy umenia v Stupave.-

Prejav na spomienkovej slávnosti pri príležitosti 60. výročia nedožitých narodenín Hrdinu ZSSR kpt. Jána Nálepku povedal Vojtech Erdélyi, zást. riaditeľa ZDŠ a poslanec MNV v Stupave.

Vážení občania, súdružky a súdruhovia, milá mládež!

V týchto dňoch v oveľa väčšej miere než po iné dni v priebehu roka na stránkach novín a tlače, v rozhlase i v televízii stretávame sa s menom Hrdinu ZSSR kpt. Jána Nálepku, rodáka zo Smižian pri Spišskej Novej Vsi a bývalým učiteľom Obecnej ľudovej školy v Stupave.-

Je to zákonitý jav vyplývajúci nielen zo spoločenskej konvencie ale predovšetkým z hlbokého citového vzťahu nášho ľudu k osobe, ktorá svojimi morálnymi kvalitami a hrdinskými činmi zapísala sa do sŕdc a do pamäti všetkých statočných občanov našej vlasti a nezmazateľnú stopu zanechal v dejinách antifašistického boja národov proti nemeckému fašizmu v druhej svetovej vojne.

V dnešný deň - t.j. dňa 20. septembra roku 1972 náš ľud s úctou spomína šesťdesiate výročie nedožitých narodenín Jána Nálepku, učiteľa, vojaka, partizána a hrdinu.

Schádzame sa aj my, občania Stupavy v deň jeho nedožitých šesťdesiatych narodenín, aby sme uctili pamiatku statočného muža, ktorý svojím životom a bojom za spravodlivosť, slobodu a nezá -

vislosť svojho národa, za oslobodenie Československej republiky, za šťastný a mierový život prostých ľudí, za bratstvo a družbu medzi národmi ZSSR a Československa dokázal svoj vrúcny vzťah a lásku k svojmu ľudu a k svojej vlasti.

Stupava má k Nálepkovi osobitné sympátie, a to jednak z dôvodov doteraz uvedených a jednak preto, že v Stupave žil a pracoval ako učiteľ a osvetový pracovník. Staršej generácii a tým, ktorých učil, je dôverne známy. Na roky jeho pôsobenia v Stupave, na jeho záujmy a názory, na jeho životné ciele sa dobre pamätajú. Tým mladším je však známy skôr ako pojem - Hrdina Nálepka. Dovoľte, aby som pri príležitosti spomienkovej slávnosti priblížil životnú cestu nášho hrdinu, na ktorého je všetok náš ľud právom hrdý.

Ján Nálepka narodil sa v mnohodetnej rodine Michala Nálepku dňa 20. septembra roku 1912 v Smižanoch. Otec bol vyučeným tesárom a pracoval doma, v blízkej i v ďalekej cudzine. Po návrate zo Spojených štátov severoamerických žil ako roľník v Smižanoch.

Ján Nálepka bol úspešným žiakom na ľudovej škole v rodisku a tiež na meštianskej škole a v učiteľskom ústave v Spišskej Novej Vsi. Jeho prvým učiteľským miestom bola Štátna ľudová škola v Hornej Maríkovej na Považí. V snahe ďalej sa vzdelávať usiloval sa dostať miesto pri Bratislave a tak sa dostal do Stupavy, kde dňa 1. januára roku 1934 nastúpil ako učiteľ na Obecnej ľudovej škole. Tu sa skoro udomácnil, v škole vyučoval a prejavoval záujem o kultúrno-osvetovú prácu. Pracoval v ochotníckych divadelných krúžkoch, pohyboval sa medzi mládežou roľníckou a robotníckou, najmä v Robotníckej telovýchovnej jednote / RTJ /. Jeho školskú prácu a mimoškolskú angažovanosť všimli si nielen miestni občania ale aj funkcionári a politickí čini-

telia. Jeho pokrokové názory prejavované v škole a vo verejnosti na jednej strane verejnosti získali priaznivý ohlas, na druhej strane však mu pripravovali mnohé nepríjemnosti. Za týchto okolností Nálepka v Stupave zotrvával a na Obecnej ľudovej škole v Stupave dňom 28. apríla 1938 dostal aj definitívne ustanovenie.

V jeseni toho istého roku, keď vývojom politických udalostí v Československu politická moc na Slovensku prechádzala pod kontrolu Hlinkovej slovenskej ľudovej strany, boli proti Nálepkovi podniknuté represívne opatrenia. Obvodný notársky úrad v Stupave v decembri roku 1938 poslal prípis Školskému inšpektorátu 3. v Bratislave vo veci Jána Nálepku. V prípise sa uvádzalo: Vládny komisár obce Stupava v spoločnej schôdzi s poradnou komisiou dňa 26. novembra 1938 sa uzniesol, aby učiteľ Ján Nálepka na tunajšej Obecnej ľudovej škole v Stupave po návrate z vojenskej služby nebol viac do školy pripustený a nebolo mu dovolené deti vyučovať.

Prosím, aby školský inšpektorát urobil potrebné opatrenia a aby učiteľa Jána Nálepku preložil na iné pôsobisko.

Okrem uvedeného v prípise sa ďalej uvádza, že Ján Nálepka sa veľmi exponoval za sociálnodemokratickú stranu v Stupave a bol veľmi horlivým protivníkom Hlinkovej slovenskej ľudovej strany, takže teraz za zmenených politických pomerov je jeho účinkovanie v Stupave nemožné.

Po vyhlásení mobilizácie v septembri r. 1938 v Československu Nálepka narukoval a v dôsledku demobilizácie vrátil sa do Stupavy dňa 12. decembra toho istého roku. Hneď po návrate do Stupavy usporiadali mu pod oknami jeho bytu gardistické živly demonštráciu s výkrikmi: Zradcu von! a inými urážlivými slovami. Nálepka spomínal na tieto udalosti slovami: Nikdy nezabudnem

na ten december! A. N. Saburov vo svoje knihe Tajomný kapitán v tejto súvislosti uvádza: Pred budovu školy prišla hlinkovská polícia - garda. Zdrapili ma a vyhnali zo školy. Spálili mi knihy a z okna vyhodili len prázdnu aktovku... Na ulici zostal opustený, zhanobený učiteľ.

Vo svojom liste Nálepka uvádza: V utorok ráno ma potom gardisti vysťahovali zo školy, vraj preto, že som sa nechoval ako Slovák. Potom som im odpovedal: Moje vlastenectvo bolo, je a bude iného rázu ako vaše!

Vo februári roku 1939 Ministerstvo školstva a osvety v Bratislave vymenovalo Nálepku za správcu trojtriednej Štátnej ľudovej školy v Nemeckej Porube / teraz Poruba pod Vihorlatom / - na východnom Slovensku. Tu nastúpil miesto po prepustenom českom učiteľovi Malinovi. Na tejto škole učil vyššie ročníky, v triede mal 30 žiakov. Svojou prácou aj tu získal mládež a občanov na svoju stranu a urobil tu užitočnú prácu. Dlho sa však v Porube nezdržal. Dňa 16. marca 1939 nastúpil dobrovoľne vojenskú službu u 20. pešieho pluku v Michalovciach.

Nálepka vstúpil do armády ako vyspelý, zrelý a vyrovnaný človek. Jeho doterajšie životné skúsenosti určovali aj jeho ďalšiu cestu. Na tieto udalosti Nálepka spomína: Prišli ku mne komunisti a povzbudzovali ma, choďte do armády. Volajú Vás v mene božom, teda choďte a strieľajte pánubohu do okien.

Bezpodmienečne však prebehnite do Červenej armády.

Do frontových jednotiek slovenskej armády bol zaradený v júli roku 1941. Najskôr pôsobil v štábe divízie, roku 1942 bol aj náčelníkom štábu a pobočníkom veliteľa pluku.

Na východnom fronte prejavoval Nálepka vrelý vzťah k miestnemu obyvateľstvu a podarilo sa mu získať spojenie so štábom Spojených partizánskych oddielov v žitomírskej oblasti, ktorého ve-

liteľom bol generál Alexander Nikolajevič Saburov.
V tom čase Nálepka pripravoval prechod väčšj slovenskej vojenskej jednotky k partizánom. Táto akcia sa nepodarila, ale Nálepka so svojimi najbližšími druhmi prešiel dňa 15. mája roku 1943 k sovietskym partizánom v priestore dediny Remezy a tu sa stretol so svojím budúcim veliteľom a druhom v zbrani generálom A. N. Saburovom. V tenistý deň vznikol 1. československý partizánsky zbor na Ukrajine, na čelo ktorého generál Saburov vymenoval Jána Nálepku.
Nálepka sa zúčastňoval so svojimi partizánmi mnohých bojových akcií. Za odvahu a statočnosť v boji získal si dôveru a jeho oddieli zverili náročnú úlohu v boji za oslobodenie mesta Ovruč na Ukrajine.
V boji pri železničnej stanici dňa 16. novembra roku 1943 so silnými a dobre opevnenými fašistickými útvarmi Nálepka na čele svojej bojovej jednotky bol zasiahnutý paľbou nepriateľského guľometu. Padol na pôde Ovruče hrdinskou smrťou.
Pochovaný bol s vojenskou poctou v oslobodenej Ovruči.
Prezídium Najvyššieho sovietu udelilo kpt. Jánovi Nálepkovi in memoriam titul Hrdina Sovietskeho zväzu.
Na jeho pohrabe dňa 19. novembra na hlavnom námestí v Ovruči povedal komisár Československého partizánskeho práporu Fiodorov: " Všetko, čo človek môže obetovať pre svoj národ a vlasť, bez váhania obetoval kpt. Ján Nálepka. Padol ako hrdina na sovietskej pôde v boji za slobodu svojej vlasti, svojho národa a všetkých pracujúcich. Padol - ale myšlienka, za ktorú obetoval svoj mladý život žije a bude žiť v myšlienkach a srdciach všetkých Slovanov. "
Dňa 24. novembra roku 1943, štyri dni po oslobodení Ovruče sovietskymi a slovenskými partizánmi - ovručský časopis Zora o

hrdinskej smrti Jána Nálepku napísal: Nesmrteľnú slávu v týchto bojoch získal verný syn slovenského národa, ktorý padol ako hrdina v bojoch o Ovruč, veliteľ československého partizánskeho odriadu kpt. Ján Nálepka. Jeho pamiatka bude večne žiť v srdciach všetkých slovanských národov a celého pokrokového ľudstva.

Život kpt. Nálepku bol krátky ale búrlivý a bohatý na udalosti i poučenia. Vyrástol v čase masarykovskej demokracie. Ako mladý učiteľ dostal prvé miesto na škole v malej horskej dedinke Maríkovej pri Žiline. Tu sa ocitol v prostredí, v ktorom životná realita bola mu odhalená dokorán. Bola to dolina hladu a biedy, žili tu zodratí a vyčerpaní ľudia. Tamojšia škola mala len jednu triedu a deti v nej boli hladné, bledé, bosé a otrhané. Pobyt v Maríkovej otváral mu oči. Vtedy mu ešte mútila hlavu masarykovská demokracia a myslel si, že stačí, aby ľud bol gramotný a tak zhodí zo seba krivdy, ktoré naň valajú vtedajšie pomery. Poznajúc ťažké položenie detí a ľudu, rozvinul úsilie na odstránenie ťažkostí, vysvetľoval ľudu a písal články za odstránenie poručníctva cirkvi nad školami. Vtedajšie štátne orgány však vystúpili na ich ochranu a Nálepku dali aj na súd. Rozhodol sa, že sa obráti o pomoc na politické strany, najmä na sociálnodemokratickú stranu a veril, že ho podporia v jeho snažení. Písal Výzvy za poštátnenie školy, aby neboli viac v poručníctve cirkvi, aby sa školskí inšpektori vzdelávali v demokracii. Jeho Výzvu však nikto nechcel uverejniť. Napokon o jeho Výzve sa dozvedel významný dejateľ tohto obdobia Zdeněk Nejedlý, ktorý sa postaral o jej zverejnenie.

Po jej zverejnení vrhli sa na Nálepku všetky cirkevné organizácie, koľko cirkví na Slovensku v tom čase bolo a k tomu aj štátny aparát. Začali ho prenasledovať. Nálepka spomína, že všet-

kým takým učiteľom, akým som bol ja, znížili platy.
Za týchto pomerov, keď ma už prenasledovali všetky strany a nikomu som nebol potrebný, ujali sa ma robotníci. Komunisti mi pomohli nájsť miesto výpomocného učiteľa v Stupave.-
V Stupave - v kruhu robotníckej mládeže a robotníkov dozrievali Nálepkove predstavy o spravodlivosti. Stupavskí robotníci prijali Nálepku do svojho kruhu a tu formoval svoju ďalšiu orientáciu. Poskytli mu diela Marxa a Lenina a tu sa vzdelával a pripravoval pre svoj ďalší boj za spravodlivý a krajší život svojho ľudu.
Pobyt v Stupave znamenal pre Nálepku významný stupeň v jeho uvedomovacom procese a poznačil aj jeho ďalšie životné osudy, ktoré napokon viedli k jeho odvážnym a hrdinským činom v partizánskom boji za oslobodenie svojej vlasti v spoločnom boji po boku sovietskych partizánov.
Jeho statočnosť a odvaha v boji vyvolali úctu nielen jeho spolubojovníkov ale dvíhali uvedomenie obyvateľov v zázemí v jeho domovine, ktoré rozrástlo do mohutného partizánskeho boja proti okupantom a ich domácim pomocníkom a napokon prerástlo do celonárodného boja v Slovenskom národnom povstaní, do boja za obnovenie československého štátu, v ktorom by vzťahy obcch národov boli spravodlivo usporiadané.
Ján Nálepka stal sa príkladom statočnosti v boji, symbolom bratskej spolupráce a družby s národmi ZSSR v čase vojny i v čase mierovej výstavby oslobodenej Československej republiky. Jeho hrdinský život sa stal námetom pre umelecké stvárnenie v literárnej oblasti a vo výtvarnom umení.
Život a boj Jána Nálepku úspešne literárne stvárnili jeho najbližší spolubojovníci. Hrdina ZSSR generálmajor A. N. Saburov v diele Tajomný kapitán. U nás Viliam Šalgovič vo svojich prácach

cach, napokon Miloš Krno v románe Vrátim sa živý.
Všetci zhodne vystihujú vzácne morálne a charakterové vlastnosti Jána Nálepku a vysoko hodnotia jeho jednoznačné postoje v spoločnom boji proti nenávideným fašistom.
Vďačný ľud už v čase vojny a v prvých rokoch po oslobodení našej vlasti Červenou armádou vyjadril svoje city vďaky a uznania Jánovi Nálepkovi. V Stupave na budove školy, v ktorej Ján Nálepka učil, bola odhalená jedna z prvých pamätných tabúľ kpt. Jánovi Nálepkovi, ako prejav vďačnosti pbčanov Stupavy za jeho statočnosť v boji za naše oslobodenie.
Pri príležitosti 5. výročia jeho hrdinskej smrti tunajšia - vtedy Stredná škola bola pomenovaná na Strednú školu kpt. Jána Nálepku. Na slávnosti pomenovania školy v mesiaci novembri roku 1948 bola prítomná aj matka hrdinu osobne a za veľkej účasti miestneho obyvateľstva a žiakov škola sa slávnostne zaviazala vychovávať svoje žiactvo v duchu socialistického vlastenectva a proletárskeho internacionalizmu, v duchu ideí, za ktoré Ján Nálepka bojoval a v boji aj svoj život obetoval.
V priebehu ďalších rokov vytvorila sa na tunajšej Základnej deväťročnej školy nálepkovská tradícia, v ktorej sa rozvinula spolupráca so školami nesúcimi meno hrdinu Jána Nálepku a nadviazala sa družba so školou v Ovruči na Ukrajine, kde Nálepka padol.
Tunajšia ZDŠ stala sa miestom stretávania nálepkovcov. Stupava už roku 1955 prvýkrát privítala veliteľa a druha v zbrani kpt. Jána Nálepku - Hrdinu ZSSR generálmajora Alexandra Nikolajeviča Saburova v sprievode jeho spolubojovníkov i brata Jána Nálepku Ondreja, ktorý sa vybral po stopách Jána Nálepku v jeho vlasti. Pri príležitosti jeho návštevy v Stupave bol aj iniciátorom družby tunajšej školy so školou v Ovruči.

O rok neskoršie navštívili tunajšiu školu spolubojovníci kpt. Nálepku na čele s Viliamom Šalgovičom a venovali tunajšej škole bustu hrdinu kpt. J. Nálepku.

Spolupráca so školou v Ovruči vyústila roku 1967 v prvú návštevu žiakov a učiteľov ovručskej školy v Stupave, kde boli priateľsky prijatí, v rodinách ubytovaní a pri tejto príležitosti sme sa s nimi bratsky zoznámili.

Nespočetné listy, ktoré z tunajšej školy boli odoslané na adresy škôl a jednotlivcov do ZSSR a podobne na našu adresu a jednotlivých žiakov zo ZSSR prišli, naše vzťahy so žiakmi a učiteľmi sovietskych škôl z roka na rok rozvíjali a upevňovali.

Výchova k socialistickému vlastenectvu a proletárskemu internacionalizmu na tunajšej škole neustala ani v krízových rokoch.

Pri príležitosti 25. výročia hrdinskej smrti kpt- Nálepku v mesiaci novembri roku 1968 usporiadala tun. ZDŠ seminár o účasti kpt. J. Nálepku na zahraničnom odboji v druhej svetovej vojne.

Roku 1969 pri príležitosti osláv 700. výročia prvej písomnej správy o Stupave MNV v Stupave pozdravil súdruhov v ZSSR a poslal im jubilejné medaily a diplómy a to najmä Hrdinovi ZSSR generálmajorovi A. N. Saburovovi a Mestskému sovietu v Ovruči ako prejavy nerozbornej družby, priateľstva a bratstva, ktorí jubilujúcu Stupavu slávnostne pozdravili.

Nálepkovská tradícia v Stupave sa natrvalo udomácnila a stala sa súčasťou politickovýchovnej práce tunajšej ZDŠ, inštitúcií naččele s Miestnym národným výborom a školou.

Z iniciatívy MNV v Stupave ešte roku 1971 bol prijatý ideový návrh, ktorý doporučil, aby pri príležitosti 30. výročia hrdinskej smrti kpt. Nálepku, t.j. na jeseň roku 1973, boli v Stupave usporiadané celoslovenské spomienkové slávnosti s odhalením pomníka kpt. Jána Nálepku, na upravenom priestranstve

pre budovou Základnej deväťročnej školy, kde v blízkej budúcnosti vznikne aj kompletná školský areál, pred ktorým pomník bude symbolizovať zameranie výchovy tunajšieho žiactva. Bude vyjadrovať našu vnútropolitickú i zahraničnopolitickú orientáciu na spoluprácu so ZSSR, na večnú družbu a nerozborné bratstvo s národmi sovietskeho zväzu budujúcimi socializmus, s krajinou mierovej spolupráce s národmi celého sveta.

Pri príležitosti dnešného spomienkového večera vzdávame úctu Jánovi Nálepkovi, nášmu bývalému spoluobčanovi, učiteľovi a partizánovi. Ideove zocelený odišiel zo Stupavy a v búrlivých rokoch druhej svetovej vojny našiel svoje miesto v radoch partizánov na Ukrajine. Nálepka s partizánskym oddielom vyjadroval pred svojimi sovietskymi druhmi a pred celým svetom zmýšľanie slovenského ľudu doma, nenávidel nemeckých fašistov a ich domácich klérofašistických pomahačov.

Vytvorením československého partizánskeho oddielu vyjadroval svoje túžby a túžby svojho ľudu za obnovenie Československej republiky, že slobodné a šťastné Československo možno budovať len v pevnom zväzku Čechov a Slovákov v novej Československej republike, v ktorej bude vládnuť pracujúci ľud, pod vedením KSČ a v pevnej jednote so ZSSR.

Nálepka ako učiteľ vychovával mládež a ako partizánsky veliteľ vychovával svojich spolubojovníkov láske k vlasti.

V spoločnom boji s bieloruskými a ukrajinskými partizánmi a spoločne preliata krv upevnili družbu našich národov s národmi ZSSR, ktorá sa stala základom našej slobody a samostatnosti.

Vysoké morálne kvality kpt. Jána Nálepku vzbudzovali úctu u jeho spolubojovníkov. Jeho boj za oslobodenie svoje vlasti je dôkazom jeho vrelej lásky k ľudu. Nášmu ľudu a našej mládeži všetkým je kpt. Ján Nálepka, vlastenecký učiteľ a hrdina nehynúcim - žiarivým príkladom!

Bol som pri zrode Štátneho majetku v Stupave.

Prvého februára roku 1960 nastúpil som na základe uznesenia KSČ a vlády pracovať na Miestnom národnom výbore v Stupave do funkcie tajomníka MNV. Do náplne mojej práce v plnom rozsahu zapadala starostlivosť a zodpovednosť za plnenie úloh na úseku poľnohospodárstva. V tomto období v obci zabezpečovali poľnohospodársku výrobu dve jednotné roľnícke družstvá, a to JRD Stupava a JRD Mást v Stupave.
Zabezpečovanie poľnohospodárskej výroby a vývoj v tom čase v oboch jednotných roľníckych družstvách prebiehali rozdielne. Napríklad kým JRD v Máste naberal kurz postupného racionálneho a efektívneho hospodárenia, zatiaľ JRD Stupava i napriek rozličným formám pomoci zo štátnych a politických orgánov okresu postupne z roka na rok hospodársky upadalo.
Príčinu úpadku Jednotného roľníckeho družstva ako politický a hospodársky pracovník videl som v tom, že vtedajší funkcionári JRD neboli na výške úloh, ktoré v tom období malo plniť a zabezpečovať JRD, tiež v tom, že sa vyskytovali značné chyby v riadiacej a kontrolnej práci vyšších orgánov vrátane ONV a VPS, a to najmä v oblasti plánovania. Pretože JRD na jednej strane z roka na rok neplnilo svoje dodávkové úlohy voči štátu a spoločnosti, na druhej strane ani povinnosti voči svojim členom, ktorí statočne pracovali ale odmeny v zaslúženej výške nedostali vzhľadom na vyššie uvedené objektívne a subjektívne príčiny, bolo nutné podniknúť patričné kroky k náprave. Správa JRD, Rada MNV v Stupave i základná organizácia KSS s uvedenou situáciou sa zaoberali a rozhodli sa, aby v úzkej spolupráci s Výrobnou poľnohospodárskou správou podnikli sa kroky, aby JRD v Stupave ako úpadkové, bolo začlenené do ŠM. Uznesením Rady MNV v Stupave, správy JRD a ZO KSS pri JRD

boli poverení za ZO KSS súdruhovia Milan Škrovan, za JRD predseda JRD Rudolf Karovič, štátnu správu tajomník MNV Jozef Martinkovič a za VPS súdr. inž. Hučko navštíviť Ministerstvo poľnohospodárstva v Prahe, kde by prerokovali súčasný stav v JRD v Stupave a dosiahnuť, aby bolo začlenené do sektoru štátnych majetkov.

Zásluhou súdr. inž. Hučka rokovania v Prahe prebiehali veľmi sľubne, napokon došlo k rozhodnutiu, čo bolo potvrdené podpisom Ministerstva, že JRD Stupava zaniká dňom 31. decembra 1963 a dňom 1. januára 1964 vzniká v Stupave nový národný podnik Štátny majetok so sídlom v Stupave.

Od uvedenej zmeny možno zaznamenať v našej obci prelom k progresívnemu, racionálnemu a efektívnemu rozmachu poľnohospodárstva. Na tomto rozmachu poľnohospodárskej výroby, jej stabilizácii a špecializácii má bezo sporu veľkú zásluhu vedenie ŠM na čele so súdr. Dr. A. Dubčákom, riaditeľom podniku.

Za desaťročnej existencie na ŠM dosiahli sa predtým nevídané úspechy. Predovšetkým nový podnik sa organizačne a štrukturálne upevnil, čo sa postupne odzrkadľovalo v tom, že sa dostavili prvé a potom postupné zlepšovanie a konkrétne výsledky. Podstatne sa zvýšila dojivosť, zlepšila sa technológia výkrmu ošípaných i hovädzieho dobytka, čo malo za následok dôsledné plnenie úloh v plnení dodávok voči spoločnosti.

Boli vybudované,potrebné objekty, urobila sa výsadba sadov a vinohradov. Pracovníci ŠM, bývalí členovia JRD si osvojili potrebné návyky i vedomosti, systém i metódy riadenia práce na ŠM, našli v tomto podniku denno-denné zamestnanie, pravidelnú a istú zárobkovú možnosť.

Desať rokov histórie života nie je dlhá doba ale v histórii obce a samotného podniku ŠM je to dosť dlhá doba. Za jedno

desaťročie urobilo sa v prospech našich občanov i v prospech celej našej spoločnosti skutočne veľa prospešnej a cieľavedomej práce a vyprodukovalo veľa hodnôt.
Pri príležitosti desiateho výročia vzniku Štátneho majetku v Stupave srdečne pozdravujem všetkých zamestnancov ŠM, želám im do ďalšej budovateľskej práce zdravia a veľa úspechov na pracovisku ako aj v ich osobnom živote.

Jozef Martinkovič,
predseda MNV v Stupave.

Ustanovenie Národného frontu v Stupave.

Podľa zápisnice z ustanovujúcej schôdze pléna Národného frontu v Stupave, ktorá bola dňa 11. júna 1971 zapísanej predsedom Miestneho národného výboru Jozefom Martinkovičom, bolo na programe rokovania: 1. Otvorenie zasadnutia. 2. Referát o význame a poslaní NF. 3. Voľba pléna a predsedníctva NF. 4. Zakončenie zasadnutia.

Ustanovujúcu schôdzku pléna Miestneho výboru Národného frontu otvoril a viedol s. J. Martinkovič, predseda MNV v Stupave. Privítal prítomných a oboznámil ich s programom ustanovujúcej schôdze. Osobitne privítal súdr. Jindricha Majerského, tajomníka Okresného výboru Národného frontu Slovenskej socialistickej republiky, ktorý na tomto zasadnutí predniesol obsiahly a výstižný referát o význame a poslaní Národného frontu v našej socialistickej vlasti a pri jej ďalšom budovaní.

Po referáte súdr. J. Majerského bola voľba pléna a predsedníctva Miestneho výboru Národného frontu. Všetci navrhovaní členovia či už do pléna alebo predsedníctva MV NF boli jednomy - seľne zvolení bez pripomienok. Po zvolení vyššie uvedených orgánov prehovoril ešte tajomník OV NF s. J. Majerský o najbližších úlohách MV NF a po ubezpečení, že Okresný výbor Národného frontu okresu Bratislava vidiek bude Miestnemu výboru Národného frontu aktívne pomáhať. Po tomto prejave predsedajúci s. J. Martinkovič poďakoval sa za prejav s. J. Majerskému, prítomným za účasť a so želaním úspechov v práci v MV NF v Stupave zasadnutie ustanovujúcej schôdzky zakončil.

Za členov pléna MV Národného frontu v Stupave boli zvolení:

Meno	narod.	v KSČ od	soc. pôv.	funkcia
1. Martinkovič Jozef	1921	1948	robot.	pred.MNV
2. Neradovič Štefan	1925	1952	robot.	riad.ZNZ

3. Tomčíková Anna	1910	1948	robot.	dôchod.
4. Neradovič Joz. ml.	1946		robot.	elektr.
5. PhDr. Horecký Ján	1920	1963	maloroľ.	ved.prac.
6. Kubovič Ján	1919	1948	robot.	robot.
7. Pešl Milan	1939		robot.	robot.
8. Figmik Jozef	1923	1967	robot.	robot.
9. Brezovský Štefan	1929		robot.	učit.ZDŠ
10. Bátora Jozef	1908		robot.	dôchod.
11. Horváthová Drahomíra	1936	1965	robot.	riad.ĽŠU
12. Trvalík Viktor	1927		robot.	úradník
13. Kišoňová Ľubica	1941		úrad.	učit.ZDŠ
14. Kučera Konštantín	1925	1960	robot.	ved.prev.
15. Mader František	1935		robot.	knihtlač.
16. Mader Rudolf	1921		robot.	hl.mech.
17. Hasák Ivan	1947		úrad.	študent
18. Serdelová Kvetosl.	1930		robot.	úradníčka
19. Gramblička Tomáš	1923		robot.	vodič
20. Koreň Ján	1930	1962	robot.	taj. MNV
21. Makovinský Cyril	1928	1952	robot.	technik
22. Rigová Ľudmila	1939		robot.	ved.prev.
23. Kubrický František	1913	1948	robot.	preds.JRD
24. Mader Jozef	1917	1945	robot.	ved.DD
25. Mindáková Marta	1939	1964	robot.	dôchod.
26. Nerád Gejza	1918	1945	úrad.	úradník
27. Jančár Štefan	1911	1948	robot.	dôchodca
28. Maderová Anastázia	1927		roľn.	skup.JRD
29. inž. Hasoň Alexander	1931	1951	robot.	technik
30. Vaškovič Jozef			robot.	robotník
31. Debrecká Marta	1933		robot.	ved.predaj.

P r e d s e d n í c t v o :

1. Martinkovič Jozef	predseda
2. Neradovič Štefan	podpredseda

3. Rigová Ľudmila tajomníčka

4. inž. Hasoň Alexander, 5. Koreň Ján, 6. Mader Jozef, 7. Horváthová Drahomíra, 8. Serdelová Kvetoslava, 9. Kubrický František, členovia predsedníctva.

Menovaní členovia pléna a predsedníctva MV NF boli navrhnutí za jednotlivé miestne spoločenské organizácie.

Podľa poradia: 1. navrhnutý za MV KSS, 2. za MV KSS, 3. za ČSČK, 4. za ZO Socialistického zväzu mládeže v miestnej Cementárni. 5. za Miestny odbor Matice slovenskej, 6. za MO DPZ, 7. za MO DPZ, 8. za Miestnu organizáciu Zväzu protifašistických bojovníkov, 9. za SBD, 10. za TJ Tatran, 11. za ZO KSČ pri ZDŠ, 12. za MO Včelárov, 13. za ZDŠ, 14. za Poľovnícke združenie v Stupave, 15. za TJ Tatran, 16. za ZO Zväzu československo - sovietskeho priateľstva pri Cementárni, 17. za Dedinskú organizáciu Socialistického zväzu mládeže, 18. za ZO ROH pri Štátnom majetku v Stupave, 19. za MO Včelárov, 20. za MV KSS, 21. za ZO KSS pri Štátnych lesoch, 22. za ROH pri RaJ / reštaurácie a jedálne / 23. za DO KSS, 24. za DO KSS, 25. za MO Zväzu československo - soviet. priateľstva, 26. za PZ, 27. za DO KSS, 28. za ZO KSS pri JRD, 29. za MV KSS, 30. za MV Zväzu Romov, za Zväz slovenských žien.

Prípravy k oslavám dvadsiateho piateho výročia víťazstva nášho ľudu vo februári roku 1948.

Rok 1973 je rokom významných výročí a Stupava sa zodpovedne pripravuje tieto významné výročia osláviť. V mesiaci februári školy, inštitúcie, závody a jednotlivci pripravujú dôstojne osláviť dvadsiate piate výročie víťazstva nášho ľudu vedeného Komunistickou stranou Československa vo februári roku 1948 v tom čase na čele so súdruhom Klementom Gottwaldom, ktorý sa vo februárových udalostiach stal predsedom vlády Československej republiky a čoskoro koncom mája vo voľbách, v ktorých veľkou väčšinou hlasov zvíťazila kandidátka Národného frontu, odstúpil prezident Eduard Beneš a za prezidenta Československej republiky bol zvolený prvý robotnícky prezident súdruh Klement G o t t w a l d . Februárové víťazstvo roku 1948 bolo jedným z rozhodujúcich medzníkov na našej ceste k socializmu. Pokojnou cestou parlamentného boja bola odstránená moc buržoázie v Československu a navždy bola znemožnená obnova kapitalizmu u nás.- V priebehu dvadsiatich piatich rokov zmenila sa naša vlasť na nepoznanie, rozvinulo sa socialistické hospodárstvo, veda, technika, kultúra. Dvadsaťpať víťazných rokov náš ľud chystá sa dôstojne osláviť.-

V závodnom klube Cementár v Stupave na deň 19. februára 1973 / pondelok / o 18. hodine bude slávnostný večer. V slávnostnom programe vystúpi Vojenský umelecký súbor kpt. Nálepku z Bratislavy. ZK Cementár pozýva na túto slávnosť občanov vkusnými pozvánkami.-

Okrem pracovného nadšenia pracujúcich, ktorí touto formou prejavujú svoje nadšenie i vďaku našej KSČ za veľké víťazstvá dosiahnuté pri budovaní našej socialistickej vlasti, predkladajú naši občania MNV aj svoje osobné záväzky na plnenie volebného

programu nášho MNV v rámci úspešne prebiehajúceho piateho päťročného plánu.

V období príprav osláv 25. výročia Februárového víťazstva nadšenie občanov prejavuje sa aj inými formami. Dňa 15. februára t.r. / 1973 / Miestny národný výbor navštívili manželia Jozef Žitňan, invalid, dôchodca s manželkou Janou s pripravenou darovacou listinou tohto obsahu: Slávnemu Miestnemu národnému výboru a MO KSS v Stupave. Pri príležitosti 25. výročia februárových udalostí roku 1948 dovoľujeme si venovať Vám na pamiatku portrét Ľudovíta Štúra, revolucionára, bojovníka za sociálne práva robotníckej triedy a práva slovenského národa v rokoch 1848/49 na Slovensku.

Portrét Ľudovíta Štúra s darovacím listom prevzal predseda MNV s. Jozef Martinkovič a inštalovali ho v úradnej miestnosti MNV v Stupave.- Je to sympatický prejav nadšenia a vďaky občana miestnemu orgánu politickej moci a verejnej správy za úspešnú výstavbu nového života zbaveného neistoty s jasnými perspektívami, ktoré občanom zabezpečujú pokojnú prácu a bezstarostnú starobu. Za dar a prejavy uznania predseda MNV poďakoval sa darovateľom v priateľskom rozhovore v budove MNV v Stupave.-

V slávnostne vyzdobenej divadelnej sieni ZK ROH Cementár v Stupave dňa 19. februára 1973 zišlo sa početné obyvateľstvo, pracujúci a mládež na slávnostný večer so začiatkom o 18. hodine. Moto pozvánky od Kl. Gottwalda: Všetka moc pochádza z ľudu a ľudu patrí bolo vhodne volené a vystihovalo tému slávnostného večera, ktorý bol spomienkou na víťazstvo čs. ľudu vo februári roku 1948.

Slávnostný prejav predniesol súdr. Jozef Haršáni, priamy účastník februárových udalosti. Uvádzam podstatnú časť slávnostného prejavu.

Vážení občania, milá mládež, súdružky a súdruhovia!

V týchto dňoch si pripomíname jubilejné 25. výročie Víťazného februára. Štvrťstoročie nás delí od slávneho februárového víťazstva robotníckej triedy vedenej komunistickou stranou, ktorá za podpory väčšiny pracujúceho ľudu zvíťazila nad reakciou a definitívne rozhodla o socialistickom vývoji v Československu. Porážka buržoázie vo februári roku 1948 otvorila cestu k splneniu dávnych túžob pracujúcich našich krajín, ktorí po mnoho generácií viedli úporný triedny boj a neváhali prelievať aj krv za nastolenie nového a spravodlivejšieho spoločenského poriadku.

Tohtoročné jubileum Februára 1948 nadväzuje na celý rad slávnych výročí medzinárodného a nášho revolučného hnutia, najmä na oslavy 55. výročia Veľkej októbrovej socialistickej revolúcie a 50. výročia založenia Zväzu sovietskych socialistických republík. Práve táto návažnosť významných jubileí nám umožňuje ešte výraznejšie si uvedomiť, že Októbrová revolúcia a Sovietsky zväz sú už viac ako polstoročie silnou oporou boja robotníckej triedy celého sveta.

Tieto významné výročia sovietskeho ľudu sa stali aj pre nás manifestáciou veľkých úspechov boja za socializmus vo svetovej histórii. Od víťazstva Veľkej októbrovej socialistickej refolúcie uplynulo púhych 55 rokov a k akým prevratným zmenám za pomerne krátky čas došlo! Zo zaostalého Ruska bola vybudovaná moderná svetová socialistická priemyselná veľmoc nového typu. Vzniklo politicky a ekonomicky silné spoločenstvo socialistických krajín, ktoré sa vymanili spod vplyvu imperializmu a zvíťazila v nich socialistická revolúcia. Zrúcala sa koloniálna sústava imperializmu a kapitalistický systém prechádza dnes už treťou etapou svojej všeobecnej krízy.

Sovietsky zväz prestal byť osamotenou krajinou v budovaní socializmu. Ako štát, ktorý buduje komunistickú spoločnosť, stal sa najpevnejšou silou socialistického tábora a oporou všetkých pokrokových a protiimperialistických síl. Pomer síl vo svete sa výrazne zmenil a ďalej sa mení v prospech socializmu. Svetová socialistická sústava sa stala určujúcim činiteľom svetového vývoja.

Nás, občanov socialistického Československa, delí od víťazstva socialistickej revolúcie iba štvrťstoročie. Naša komunistická strana sústreďuje dnes sily všetkého ľudu k budovaniu vyspelej socialistickej spoločnosti. V našej vlasti úspešne pokračuje realizácia línie XIV zjazdu KSČ, ktorá sa ďalej konkretizuje celým radom plenárnych zasadaní ÚV KSČ. Každodenným bojom za dôsledné uskutočňovanie súčasnej politickej línie sa KSČ prihlasuje k historickému odkazu Februára 1948. Plnením úloh súčasnej etapy budovania vyspelej socialistickej spoločnosti potvrdzuje cestu, ktorú Február 1948 otvoril - cestu socialistického rozvoja pod vedením robotníckej triedy a jej predvoja - Komunistickej strany Československa.

Nie je náhoda, že postoj pravicových a protisocialistických síl v nedávnej minulosti sa vyznačoval úplne opačným prístupom k Februáru 1948. Predstavitelia týchto síl si dobre uvedomovali skutočné hodnoty a hlboký význam Februára pre našu socialistickú cestu. Preto sa snažili jeho význam a výsledky vo vedomí našej spoločnosti znevážiť a očierniť. Vytýčili si za cieľ revíziu a negáciu Februára, ktorý vydávali za príčinu všetkých chýb a deformácií. Usilovali sa o vzťahy, v ktorých by išlo o " rozličné ponímanie socializmu ", o pluralitu politických síl, predovšetkým ale o politickú moc, ktorá bola rozhodnutá Februárom 1948 v prospech robotníckej triedy a všetkých pracujúcich.

Preto dezorientovali ľud rozličnými " modelmi " socializmu. Sami boli ochotní prijať akýkoľvek model, len nie vedecký socializmus marxixticko-leninského poňatia, ktorý predstavuje jediný, skutočný socializmus nielen v teórii, ale dnes aj reálny socializmus v praxi svetovej socialistickej sústavy. Preto sa usilovali o prehodnotenie a skresľovanie významu a podstaty februárových udalostí.

Historické fakty však nemožno vyvrátiť. Február 1948 znamenal predovšetkým základný mocenský prelom v našich dejinách. Politickú moc v štáte prevzala na seba prvýkrát v dejinách Československa robotnícka trieda vedená komunistickou stranou. Skončila sa celá epocha dlhodobého triedneho zápasu proletariátu s buržoáziou o politickú moc a začala sa etapa budovania socializmu. Ide preto skutočne o historický medzník v dejinách našej strany a našich národov.

Vo februári 1948 dosiahla KSČ jeden zo základných revolučných cieľov, ktoré si vytýčila pri svojom založení, t.j. zvrhnutie buržoázie a nastolenie diktatúry proletariátu. Tým bol vytvorený základný predpoklad pre uskutočnenie ďalších sociálnych a ekonomických premien spoločnosti.

Oslobodenie Československa Sovietskou armádou, víťazstvo národnej a demokratickej revolúcie a nastolenie ľudovodemokratickej moci roku 1945 potvrdzovali správnosť vnútornej a zahraničnopolitickej línie strany a ďalej významne posilňovali jej pozície. Politická reprezentácia buržoázie strácala svoje vedúce politické postavenie a KSČ sa stala nielen najpočetnejšou politickou stranou, ale aj uznávanou vedúcou silou vytvoreného Národného frontu Čechov a Slovákov. Mohla sa preto orientovať na ďalšie rozvíjanie národnej a demokratickej revolúcie a jej prerastanie do revolúcie socialistickej, na úplnú politickú izo -

láciu buržoázie a na získanie väčšiny národa.
Február 1948 ukázal ideovú a organizačnú pripravenosť strany dôsledne splniť úlohu vodcu robotníckej triedy. Potvrdil, že KSČ pripravila robotnícku triedu a jej spojencov na rozhodujúce stretnutie tak, že buržoázia bola prakticky bez šance. Preto bolo možno vyriešiť základnú otázku socialistickej revolúcie - otázku politickej moci - pokojnou, ústavnou, demokratickou a parlamentnou cestou.
Keď hovoríme v súvislosti s Februárom o pokojnej ceste dosiahnutia politickej moci, je potrebné zdôrazniť, že išlo o hlboko revolučnú zmenu, ktorá bola umožnená nesmiernou silou zjednotených ľudových más a úplnou politickou izoláciou reakcie.
Bola umožnená aj existenciou ZSSR a jeho garanciami, ktoré vylúčili možnosť akéhokoľvek zásahu zvonku v prospech reakcie.
Keď sa strana orientovala na pokojný priebeh revolúcie, nepodceňovala súčasne ani možnosť prípadného ozbrojeného stretnutia. Preto tiež v priebehu februárových udalostí vybudovala ľudové milície, ktoré sa stali významným politicko-mocenským nástrojom robotníckej triedy v boji proti reakcii. Ľudový milicionár sa stal symbolom Víťazného februára.
Celá ďalšia dvadsaťpäťročná bojová cesta ľudových milícií ukázala, že milície vždy boli a zostanú verným ochrancom revolučných výmožeností pracujúcich a významnou silou rozvoja socializmu v našej vlasti.
Súdružky a súdruhovia, február 1948 je neoddeliteľne spätý s menom súdruha Klementa Gottwalda, ktorý znova vo Februári, rovnako ako mnohokrát v minulosti, ukázal svoje politické umenie. Potvrdil všetky potrebné kvality proletárskeho vodcu a štátnika. Pod jeho múdrym vedením KSČ sa učila z nevyčerpateľnej studnice revolučných skúseností sovietskych komunistov.

Predovšetkým zásluhou Klementa Gottwalda uplatnila strana majstrovskú taktiku, ktorá znova potvrdila osvedčenú zásadu, že podmienkou úspechu komunistickej strany je vernosť marxizmu-leninizmu, schopnosť jeho tvorivého uplatnenia v konkrétnej situácii, umenie správnou taktikou získavať do boja najširšie masy pracujúcich. S menom Klementa Gottwalda sa spája tiež nástup našich pracujúcich k výstavbe socialistickej spoločnosti. Februárové víťazstvo dokázalo, že sila komunistickej strany je v jej úzkom spojení s robotníckou triedou a širokými ľudovými masami, v pevnom zväzku robotníckej triedy, pracujúceho roľníctva a pokrokovej inteligencie, ktorý sa stal pilierom Národného frontu Čechov a Slovákov. Myšlienka Národného frontu dokázala vo Februári svoju skutočnú silu a úlohu. Národný front Čechov a Slovákov ako politický zväzok pracujúcich miest a dedín, spoločenských a politických organizácií, má svoje významné miesto aj v súčasnom živote našej spoločnosti. Toto široké zjednotenie pracujúcich miest a dedín pod vedením KSČ bolo výsledkom mnohoročného praktického uskutočňovania zásady " čelom k masám ". Na túto zásadu nadväzuje aj súčasná politika nového vedenia strany, pričom nejde len o obyčajnú slovnú propagáciu hesla ale o trvalý princíp každodennej politickej činnosti všetkých orgánov a organizácií strany, od ústredného výboru až po každú základnú organizáciu a každého člena strany.
Február 1948 bol súčasne výsledkom a manifestáciou jednoty národov našej republiky, predovšetkým internacionálnej jednoty Čechov a Slovákov. Jeho výsledky vytvorili predpoklady pre ďalšie rozvíjanie jednoty a bratskej súlupráce. Významným krokom pre rozvíjanieinternacionálnych vz"tahov medzi Čechmi a Slovákmi a pre upevnenie jednoty a sily ČSSR je federatívne usporiadanie štátu. V duchu februárovej tradície usilije sa KSČ o ďal-

šie stmelovanie pracujúceho ľudu oboch národov a národností žijúcich na území republiky pre spoločný cieľ - budovanie rozvinutej socialistickej spoločnosti v Československu.

Pri príležitosti 25. výročia Februára pripomíname si súčasne obrovský význam nášho spojenectva so Sovietskym zväzom. Spojenectvo so Sovietskym zväzom bolo roku 1948 aj neskôr pevnou zárukou proti plánom a snahám vnútorných a zahraničných nepriateľov na rozvrátenie našej republiky a jej socialistického vývoja. Rok 1968 znova ukázal, že imperializmus sa nikdy nedokáže zmieriť s porážkou a že sa neustále snaží o likvidáciu socialistického zriadenia. Ukázal tiež, čo znamená spojenectvo so Sovietskym zväzom pre ochranu vymožeností socializmu. Veľká časť našich občanov si už dnes plne uvedomuje, že internacionálna pomoc našich spojencov v auguste 1968 plne zodpovedá záujmom našich pracujúcich, medzinárodnej robotníckej triedy, socialistického spoločenstva a záujmom svetového komunistického hnutia.

Heslo súdruha Klementa Gottwalda So Sovietskym zväzom na večné časy vyjadrilo tak vzťah, v ktorom je zakotvená trvalá základná hodnota národnej existencie a štátnej samostatnosti Čechov a Slovákov. Hodnotu tohto spojenectva potvrdili všetky etapy nášho povojnového vývoja. Jeho základom je zhoda triednych záujmov cieľov a ideológie československého a sovietskeho ľudu. Jej upevňovanie bolo a zostáva výrazom objektívnych potrieb rozvoja našej spoločnosti. Je zárukou bezpečnosti našej republiky na princípe spoločnej zodpovednosti socialistických krajín pri obrane vymožeností socializmu. V ekonomickej oblasti zase predstavuje silnú základňu ďalšieho rozvoja nášho hospodárstva, zabezpečuje Československu dôležité suroviny a potraviny, umožňuje špecializáciu a kooperáciu výroby a postupne ralizáciu úloh

medzinárodnej socialistickej deľby práce.

S oprávnenými pocitmi hrdosti nad vykonanou prácou a nad dosiahnutými výsledkami pristupujeme k bilancovaniu našej dvadsaťpäťročnej cesty započatej vo februári roku 1948.

Československo patrilo už pre druhou svetovou vojnou ku krajinám s pomerne rozvinutou ekonomikou. Jeho podiel na svetovej priemyslovej výrobe bol 1, 3 % a na počte obyvateľov sveta 0,6 percenta. Zaostávalo však najmä za technickou úrovňou Nemecka, , Veľkej Británie, Francúzska a Belgicka. V porovnaní s obdobím pred druhou svetovou vojnou podiel Československej socialistickej republiky na svetovej priemyselnej výrobe sa teraz zvýšil na 1,7 percenta, čo pri podiele na 0,4 percenta z celkového počtu obyvateľstva sveta znamená, že úroveň priemyselnej výroby na jedného obyvateľa je u nás štvornásobná nad svetovým priemerom. Prerátané na jedného obyvateľa patrí dnes ČSSR osobitne v základných priemyselných výrobkoch medzi popredných svetových výrobcov.

V uplynulých rokoch budovania socializmu došlo k zásadnej premene sociálno-ekonomickej štruktúry našej spoločnosti. Dosiahli sme aj významné úspechy v politickom, hospodárskom a kultúrnom živote nášho ľudu. Bola vybudovaná mohutná materiálno-technická základňa socializmu. O obrovskom rozvoji našej ekonomiky hovorí aj objem priemyselnej produkcie, ktorý roku 1970 oproti roku 1937 vzrástol na 7,7 krát. Náš socialistický priemysel vyrobil roku 1970 za dva mesiace toľko, koľko vyrobila celá buržoázna republika za celý rok.

Najväčší rozvoj zaznamenáva priemyselná výroba na Slovensku. Zaostalé agrárne Slovensko sa zmenilo na priemyselne vyspelú krajinu. Bieda, zaostalosť, vysťahovalectvo, sprevádzajúce vývoj Slovenska za buržoáznej republiky, boli odstránené.

Dnes vyprodukuje priemysel na Slovensku za 12 dní toľko, koľko vyrábal slovenský priemysel za celý rok 1937.
Socialistická revolúcia od základu zmenila obraz aj našej dediny. Zmizla roztrieštenosť poľnohospodárskej výroby, ťažká fyzická práca bola mechanizovaná a vyspelý priemysel zásobuje poľnohospodárstvo modernou technikou. Naše poľnohospodárstvo dosahuje dnes v porovnaní s obdobím buržoáznej republiky v priemere takmer dvojnásobné hektárové výnosy pšenice a jačmeňa. Výroba mäsa vzrástla viac ako o 60 percent, bravčového o 170 percent.
V priebehu 25 rokov boli vyriešené dôležité sociálne problémy, ako sú plná zamestnanosť, výživa obyvateľstva, zdravotnícka starostlivosť, starostlivosť o matku a dieťa a o práceneschopných. Skrátil sa pracovný čas, bol zavedený päťdenný pracovný týždeň, predĺžila sa dovolenka a znížil sa nástupný vek do dôchodku. Zdravotnícka starostlivosť u nás patrí svojou úrovňou k najvyspelejším na svete. Jej bezplatnosť predstavuje obrovskú výmoženosť socialistického zriadenia.
Napokon aj výsledky dosiahnuté za 25 rokov v našej obci jasne ukazujú prednosti socialistického spoločenského poriadku pred kapitalistickým. V Stupave sme postavili v rôznych formách bytovej výstavby viac ako 600 bytových jednotiek, to znamená, že sa previedla obnova bytového fondu tridsiatimi percentami.
V sedemdesiatich troch prípadoch poskytol MNV a ONV stavebníkom cenové vyrovnanie vo výške 600 tisíc Kčs.
Stupavskí občania vlastnia 345 osobných automobilov a 300 motocyklov, 1493 televízorov, 1480 rádioprijímačov, 1394 elektr. pračiek, 1258 chladničiek atď.- Potešujúca pritom je skutočnosť, že občania Stupavy majú uložené na vkladných knižkách 37 miliónov Kčs a len prírastok úspor za rok 1972 činil 5,600.000.- Kčs. Vypočítavať % narastania životnej úrovne z obdobia pred-

mníchovskej republiky, myslím, nie je ani nutné, lebo len vyslovene zaujatí nepriatelia nášho socialistického zriadenia, ktorí žili z práce iných, mohli by tvrdiť opak. Nemôžem napr. opomenúť skutočnosť, že len dôchodcom v našej obci za rok 1972 vyplatil štát, teda naša socialistická spoločnosť 12,200.000.- Kčs, to je asi taká čiastka, ako vyplatila buržoázna predmníchovská republika za 25 rokov na žobračenkách občanom Stupavy. Keď rekapitulujem úspešné výsledky budovania socializmu za uplynulých 25 rokov, neznamená to, že sa uspokojujeme s dosiahnutým stavom. Naopak, vytyčujeme si nové, ešte náročnejšie úlohy.

XIV. zjazd strany zdôraznil, že základnou oblasťou, v ktorej sa rozhoduje o ďalšom upevnení pozícií a ďalšom rozvoji socializmu v našej krajine, je národné hospodárstvo. Jeho dynamický a efektívny rozvoj je zárukou plnšieho uspokojovania hmotných a duchovných potrieb nášho ľudu.

Vstúpili sme do novej náročnej etapy práce, ktorá predpokladá všestranný rozmach hospodárskej a kultúrnej výstavby pri rozvoji vyspelej socialistickej spoločnosti. Východiskovou smernicou tejto činnosti sú uznesenia a závery XIV. zjazdu strany a uznesenia ÚV KSČ prijaté vo februári 1972, ktoré sú konkretizáciou zjazdovej línie v národohospodárskej oblasti.

Rast pracovnej iniciatívy pracujúcich miest a dedín je prejavom sústredenej pozornosti občanov našej socialistickej spoločnosti, ktorí si čoraz viac uvedomujú, že ako budeme dnes pracovať na plnení vytýčených úloh, také plody bude naša spoločnosť v budúcnosti zberať.

Neustále sa prehlbujúca spolupráca so Sovietskym zväzom tvorí súčasť komplexného procesu socialistickej ekonomickej integrácie členských štátov RVHP. Táto oblasť činnosti dostáva sa dnes

čoraz viac dopopredia pozornosti socialistických krajín, lebo je daná potrebami rýchleho hospodárskeho a vedeckotechnického rozvoja socialistického spoločenstva.

Zapojenie našej ekonomiky do medzinárodnej socialistickej deľby práce patrí medzi základné oblasti hospodárskej politiky KSČ. Na tieto problémy sa dnes osobitne naliehavo sústreďuje pozornosť celej spoločnosti.

Na úzku vzájomnú súvislosť medzi vzťahom k práci a socialistickým uvedomením veľmi konkrétne poukázalo vlaňajšie októbrové plénum našej strany. Upozornilo, že otázky ideovo-výchovného pôsobenia nie sú jednorázovou úlohou, ale sústavnou činnosťou strany, ktorej cieľom je nielen prekonávať všetko prežívajúce zo starej buržoáznej spoločnosti, ale aj to, čo sa v dôsledku antikomunistickej propagandy obnovuje.

Nezabúdajme, že v epoche triedne rozdeleného sveta vystupuje ideológia ako ostrá zbraň. Imperializmus sa nevzdal vojenských provokácií ani ekonomického nátlaku. V súčasnosti osobitný dôraz sa kladie na ideologickú diverziu proti socialistickým krajinám a svetovému komunizmu. Skúsenosti z krízového obdobia rokov 1968 - 1969 nám znova pripomenuli, že ideológovia imperializmu hľadajú a nachádzajú svojich spojencov vnútri komunistických strán v revizionizme a pravicovom oportunizme.

V tejto súvislosti októbrové plénum ÚV KSČ o hlavných úlohách ideologickej práce po XIV. zjazde strany znovu pripomenulo, že pre našu prácu je porážka pravicových a kontrarevolučných síl politickými prostriedkami dôležitá, ale že si nesmieme robiť ilúzie, že porazená pravica a kontrarevolúcia sa zmierila s prehrou a vzdala sa svojich zámerov. Ako upozornil na tomto zasadnutí súdruh Biľak v správe Predsedníctva ÚV KSČ " snažila sa nejako prečkať dobu, postupne znovu získať pozície a vplyv, formovať novú garnitúru i sieť a s pomocou kapitalis -

tického zahraničia a rôznych, karieristických a asociálnych živlov doma spôsobovať škody socialistickému zriadeniu a pripravovať pôdu pre nové kontrarevolučné vystúpenia, len čo by sa im naskytla príležitosť. Napriek nášmu veľkému úsiliu dosiaľ prežívajú mnohé oportunistické a revizionistické koncepcie a názory v hlavách mnohých ľudí... Boli by sme naivní a poškodili by sme našu vec, keby sme to nevideli... Pravicovooportunistické a revizionistické sily môžeme úplne poraziť iba na základe dôslednej obhajoby marxizmu-leninizmu v sústavnom boji za jeho čistotu ustavičným rozvíjaním a uplatňovaním našej vedeckej teórie."

Preto v duchu záverov XIV. zjazdu KSČ a poučení aj vlastnými skúsenosťami nesmieme viac pripustiť, aby v našej práci došlo k zatemňovaniu alebo podceňovaniu základného marxisticko-leninského kritéria, ktorým je triedny prístup k otázkam vnútornej a medzinárodnej politiky.

Veď celé naše 25 ročné obdobie budovania socializmu je dôkazom že v triedne rozdelenom svete je riešenie otázok socialistického rozvoja neoddeliteľne späté s neustálym bojom tak proti triedne nepriateľským silám v medzinárodnom meradle, ako aj proti tzv. piatej kolóne v podobe zvyškov zvrhnutých vykorisťovateľských tried a ich politických súbežcov. Cieľom našej intenzívnej ideovo-výchovnej činnosti nie je len dovŕšenie porážky pravice v ideologickej oblasti, ale zároveň sústavná výchova a formovanie nového človeka - uvedomelého budovateľa vyspelej socialistickej spoločnosti.

Skúsenosti z krízového obdobia v našej strane a v spoločnosti znovu, ale už oveľa dôraznejšie postavili pred nás požiadavku učiť sa, a najmä učiť našu mladú generáciu poznať dejiny našej strany, ktoré predstavujú bohatý fond revolučných tradícií, sú zdrojom nenahraditeľných skúseností a v praxi overených a u -

platňovaných marxisticko-leninských princípov. Osobitne výrazne bol vyzdvihnutý význam a platnosť základných poučení z februára 1948 - slávneho obdobia novodobých dejín Čechov a Slovákov.

Nové vedenie našej strany na čele so súdruhom Gustávom Husákom nadviazalo na slávne a bohaté revolučné tradície. Vyzdvihlo historický význam februára 1948 v našich dejinách a prihlásilo sa k jeho revolučnému odkazu a hlbokému myšlienkovému bohatstvu. Od februárových udalostí uplynulo 25 rokov. Nikdy, ani v ďalšej budúcnosti, nebude február 1948 patriť iba histórii. Zostane pre nás neustálym prameňom poučenia a posily v našom každodennom zápase o vybudovanie šťastnejšej a spravodlivejšej spoločnosti, socializmu a komunizmu.

Február 1948 zostáva pre nás trvalým poučením, že komunistická strana s úspechom plnila svoje úlohy voči robotníckej triede a spoločnosti, voči medzinárodnému komunistickému hnutiu a socialistickej spoločnosti iba vtedy, keď sa dôsledne riadila marxisticko-leninským učením a tvorivým spôsobom ho uplatňovala v konkrétnych historických podmienkach. Ústup od marxizmu-leninizmu, od triednych a internacionálnych pozícií vždy viedol k chybám a omylom a vo svojich dôsledkoch k ohrozeniu existencie socialistickej spoločnosti.

Február 1948 je pre nás zdrojom veľkého poučenia z bohatej činnosti strany, ale súčasne je pre nás previerkou a záväzkom pre našu súčasnú prácu. Aj keď sa dnešné naše konkrétne úlohy v mnohom odlišujú od februára 1948, cesta k ich plneniu je v mnohom spoločná.

Súdružky a súdruhovia, v duchu tradícií slávneho februárového víťazstva dajme všetky svoje sily do splnenia úloh vyplývajúcich z generálnej línie XIV. zjazdu KSČ. V duchu veľkého februára 1948 sa pričiňme o to, aby ďalšie obdobie nášho budovania bolo naplne-

né ešte väčšou politickou a pracovnou aktivitou podľa zjazdového hesla: " Leninskou cestou k ďalšiemu rozvoju našej socialistickej vlasti! "

Nech žije Komunistická strana Československa, ktorá doviedla náš ľud k slávnemu víťazstvu vo februári roku 1948 a vedie nás po ceste budovania vyspelej socialistickej spoločnosti.

Sláva 25. výročiu februárového víťazstva pracujúceho ľudu v Československu!

/ Búrlivý potlesk slávnostného zdhromaždenia./

V ďalšej časti programu slávnostného večera vystúpil Vojenský umelecký súbor Hrdinu Sovietskeho zväzu partizána kapitána Jána Nálepku z Bratislavy.

Pri príležitosti 25. výročia februárového víťazstva pracujúceho ľudu v našej vlasti uviedol Slávnostný večer symfonického orchestra a sólistov Vojenského umeleckého súboru Jána Nálepku. V predhovore k programu sa uvádza: V prvej časti, po predohre k opere B. Smetanu Hubička, odznie nové dielo zaslúžilého umelca pplk Milana Nováka, ktoré skomponoval na text Štefana Ladižinského " Prekroč náš čas". Vzniklo v jeseni a v zime / uplynulej / - teda na prelome rokov 1972 - 1973 ako dar štvrťstoročnému jubileu, ako dar tým, ktorí Február realizovali, tým, ktorí pokračujú vo vtedy započatom diele. Po tomto diele nasleduje Symfonietta rustica národného umelca Eugena Suchoňa, skladba, ktorá už neraz zaznela na našich koncertoch. Obraz Slovenska je vykreslený s veľkou láskou úprimného vlastenca, milujúceho svoj ľud, a práve preto zaznieva pri tejto príležitosti aktuálne a dôstojne prispieva k celonárodnej radosti týchto dní. Druhá časť koncertu prináša ukážky z diel ruskej a našej klasiky. Budeme radi, ak vám poskytneme príjemný večer hodný sviatočného dňa.

K o n c e r t V U S J N - B r a t i s l a v a

B. Smetana:	Predohra k opere Hubička	
M. Novák:	Prekroč náš čas	
E. Suchoň:	Symfonietta rustica	M. Horák
	z cyklu Obrázky zo Slovenska	
A. Chačaturjan:	Lesginka z baletu Gajané	
N.A. Rimskij -	Pieseň varjažského hosťa	
Korsakov:	z opery Sadko	I. Kovács
A. P. Borodin:	Ária Končakovnej	
	z opery Knieža Igor	J. Šestáková
M. P. Musorgskij:	Ária Varlaama	
	z opery Boris Godunov	J. Šesták
P. I. Čajkovskij:	Ária Jany z Arcu	
	z opery Panna Orleánska	T. Starostová
P. I. Čajkovskij:	Ária Gremina	
	z opery Eugen Onegin	I. Kovács
B. Smetana:	Ária Panny Rózy	
	z opery Tajomstvo	J. Šestáková
	a ária Bonifáca	J. Šesták
B. Smetana:	Ária Marienky	
	z opery Predaná nevesta	T. Starostová
M. Moyzes:	Naše Slovensko	

Diriguje: Zdeněk G r u n t

Verše recituje: Dušan Taragel.

Dňa 20. februára 1973 na slávnostnej akadémii v ZK ROH usporiadanej pri príležitosti 25. výročia Februára pre školskú mládež v rámci družby okresov Bratislava vidiek a Brno venkov pohostinne vystúpilo Pěvecko sdružení učitelu okresu Brno venkov so slávnostným repertoárom revolučných piesní a piesní českých, slovenských a ruských autorov.

Verejná oslava 28. výročia oslobodenia
Stupavy slávnou Červenou armádou.

Verejná oslava 28. výročia oslobodenia Stupavy sa uskutočnila v miestnom kultúrnom dome. Bola zvolaná vkusnými pozvánkami s nasledujúcim textom: Miestny národný výbor a Závodný klub Cementár v Stupave pozývajú Vás dňa 5. apríla 1973 o 19. hodine na S l á v n o s t n ý v e č e r z príležitosti oslobodenia Stupavy slávnou Sovietskou armádou.

V programe vystúpi Spevácky zbor učiteľov okresu Bruo venkov.

Miestny národný výbor poslal pozvánky všetkým poslancom MNV.

V ZDŠ boli rozdané pozvánky mnohým žiakom na doručenie rodičom. Okrem pozvánok ZK ROH vydal vkusný plagát, ktorý bol vyvesený vo výkladných skriniach obchodných miestností najmä na ul. kpt. Jána Nálepku.

I keď v uvedený deň bolo na programe dňa stretnutie mužstiev ČSSR a ZSSR na Svetových majstrovstvách v hokeji pre rok 1973 v Moskve a vysielané televíziou, predsa na verejnú slávnosť výročia oslobodenia Stupavy dostavil sa značný počet občanov. Slávnosť výročia začala sa o 19. hod. 15. min. hymnami ČSSR a ZSSR / reprodukovaná hudba / občanov privítal súdr. Ladislav Kudijovský, riaditeľ ZK ROH a uvideol slávnostného rečníka, ktorým pre túto príležitosť bol súdr. JUDr Vojtech Mader, podpredseda MNV v Stupave. Vďaka osloboditeľom bolo ústredné heslo príležitostnej úpravy javiska.

Uvádzam podstatnú časť slávnostného prejavu.

Vážené súdružky, vážení súdruhovia, milá mládež!

S prebúdzajúcou sa jarou, so zvukom harmošky a mäkkej ruskej reči a piesne ale aj s tvrdým bojom a veľkými obeťami sú spojené spomienky naše na jarné dni pred dvadsiatimi ôsmimi rokmi, keď spolu so slobodou vkročil mier do našej vlasti.

Tisíce, ma milióny obmien majú spomienky a zážitky z týchto radostných dní nášho oslobodenia. Zjednocuje ich jedno spoločné poznanie a vedomie, že tieto túžobne čakané jarné dni roku 1945 nepatrili jari iba kalendárne, ale že boli ozajstnou historickou jarou pre oba naše národy. Veď v tieto jarné dni pred 28. rokmi vykročil náš ľud na pevnú pôdu národnej existencie, zabezpečenej slávnou Sovietskou armádou, ktorá priniesla slobodu našej zemi a nášmu ľudu a dovŕšila porážku hitlerovského Nemecka po heroickom boji, ktorý nemá v histórii obdoby. V tomto boji priniesol Sovietsky zväz svetu tie najväčšie obete. Bez týchto obetí nebolo by ani našej štátnej existencie.

Pripomeňme si dnes, hoci len stručne, slávne dni nášho oslobodenia. Priebeh oslobodzovania Československa začiatkom roku 1945 bol spojený s rozsiahlym zimným útokom, ktorý uskutočnila Červená armáda vjanuári a vo februári 1945 na severnom strategickom smere. Tento útok sa pripravoval už od jesene roku 1944 a urýchlili ho udalosti na západnom fronte. Koncom decembra 1944 a začiatkom januára 1945 sa totiž hitlerovským armádam podarilo zatlačiť naspäť americko-britské vojská v Belgicku a severovýchodnom Francúzsku / išlo o známy nemecký protiútok v Ardenách a v Alsasku. / Vtedajší britský miniterský predseda Winston Churchil sa preto začiatkom januára 1945 obrátil na sovietsku vládu so žiadosťou o pomoc. Uskutočnila sa urýchlením pripravovaného mohutného útoku Sovietskej armády na východnom fronte od Baltického mora až ku Karpatom. Útok sa začal už 12. januára 1945. Sovietske vojská do začiatku februára preniknli ďaleko na západ, oslobodili prevažnú časť Poľska, dosiahli stredného toku Odry a priblížili sa na vzdialenosť asi 65 km k Berlínu. Týmto útokom sa uľahčil aj postup

sovietskych vojsk na územie Československa, kde v tom čase pokračovali boje o jeho ďalšie oslobodzovanie najmä v rámci západokarpatskej a stredoslovenskej operácie.

Západokarpatskú operáciu uskutočnili vojská 4. ukrajinského frontu v čase od 12. januára do 18. februára 1945. V jej priebehu bolo oslobodené rozsiahle územie Východoslovenského kraja, mestá Košice a Prešov / 19. januára/, Bardejov, ktorý oslobodili jednotky I. československého armádneho zboru / 20. januára / , Spišskú Novú Ves / 27. januára /, Poprad / 28. januára /, a postupne ďalšie mestá.

Súčasne vojská na pravom krídle 2. ukrajinského frontu v rámci stredoslovenskej operácie vyháňali hitlerovcov aj z ďalšieho územia dnešného Východoslovenského a Stredoslovenského kraja. Pritom oslobodili mestá Lučenec / 14. januára /, Rožňavu / 23. januára /, Zvolen / 14 marca / , Banskú Bystricu / 23. marca / a postupne ďalšie mestá.

Obidve operácie, západokarpatská i stredoslovenská, prebiehali za veľmi ťažkých zimných podmienok a prevažne v ťažko schodnom horskom teréne.

V týchto bojoch na Slovensku, neskoršie aj v českých krajoch, dochádzalo k priamej spolupráci medzi postupujúcimi oslobodzujúcimi vojskami a domácimi odbojovými zložkami, najmä s partizánskymi skupinami, ktoré pôsobili v tyle nepriateľa.

Veľký význam mala aj rozsiahla a všestranná pomoc nášho obyvateľstva poskytovaná sovietskmy vojskám. Išlo najmä o rozličné spravodajské údaje, o sprievodcovské služby najmä počas bojov v slovenských horách, o pomoc pri presunoch vojsk, pri zásobovaní, zdravotníckej pomoci a podobne.

V januári a vo februári roku 1945 prebiehali súčasne na našom štátnom území ťažko boje i na južnom Slovensku pri sútpkoch

Hrona a Váhu s Dunajom. Súviseli s pokusom hitlerovcov zvrátiť udalosti na južnom strategickom smere. Fašistické vojská uskutočnili medzi Dunajom a Blatenským jazerom sériu rozsiahlych protiúderov namierených predovšetkým na znovuovládnutie Budapešti, kde bolo od konca decembra 1944 do polovice februára 1945 obklúčené silné zoskupenie fašistických vojsk. Na zmarenie tohto zámeru uskutočnili vojská 2. ukrajinského frontu medzi iným aj protiúder na južnom Slovensku, v priebehu ktorého sovietske jednotky v prvej polovici januára postúpili až ku Komárnu a k Novým Zámkom.

Na sklonku vojny, od polovice marca až do začiatku mája 1945 bolo oslobodzovanie Československa spojené s jarným útokom Sovietskej armády v celej strednej Európe.

Hlavný úder Sovietskej armády na jar roku 1945 bol zameraný spočiatku na južný strategický smer, na tzv. viedenskú operáciu. Na zabezpečenie útoku na Viedeň uskutočnili hlavné sily 2. ukrajinského frontu na území Československa Bratislavsko-Brnenskú operáciu. Začala 25. marca prechodom Hrona a trvala takmer bez prerušenia až do začiatku mája. V jej priebehu sovietske vojská koncom marca a začiatkom apríla vyhnali okupantov z juhozápadného Slovenska. Pritom dňa 4. apríla 1945, t.j. v tenistý deň, kedy bola v Košiciach vymenovaná prvá vláda národného frontu, bola v úzkej spolupráci pozemných jednotiek Červenej armády s dunajskou riečnou flotilou oslobodená Bratislava.

To už boli radostné chvíle oslobodenia aj naše Stupavy, pretože až na druhý deň - 5. apríla 1945 vítali sme prvých sovietskych vojakov a partizánov postupujúcich smerom od Borinky. Po niekoľko hodín trvajúcom boji bol odpor fašistických jednotiek v našej obci zlikvidovaný. V nasledujúcich dňoch vojská 2. ukrajinského frontu pokračovali v postupe na západ a v druhej polovici apríla oslobodili celú juhovýchodnú Mora-

vu a mesto Brno / 26. apríla /. Pomáhali tak veľmi účinne armádam 4. ukrajinského frontu pri Ostravskej operácii, na ktorej sa významne podielali aj československé tankové a letecké jednotky.

Oslobodenie Československa bolo dovŕšené Pražskou operáciou v dňoch od 6. do 12. mája 1945, ktorú uskutočnili vojská 1., 2. a 4. ukrajinského frontu.

Pri dnešnom našom slávnostnom zhromaždení, na ktorom vzdávame česť a vďaku našim osloboditeľom, treba vysloviť uznanie a vďaku aj našim občanom, ktorí účasťou v bojoch v Slovenskom národnom povstaní alebo ako príslušníci I. československého armádneho zboru v ZSSR so zbraňou v ruke dobývali nám slobodu, uznanie a vďaku našim občanom, ktorí ako členovia ilegálnej komunistickej strany organizovaní v bunke Lenin, obetavou prácou v ilegalite pomáhali bojovať proti fašizmu.

Oslobodenie našej vlasti od fašistov bolo vykúpené krvou padlých sovietskych vojakov a našich vojakov a partizánov. Táto, za našu slobodu vyliata krv, je večným putom nášho bratstva, lásky a vďačnosti našich národov národom Sovietskeho zväzu.

Náš pracujúci ľud nikdy nezabudne na hrdinskú Sovietsku armádu, na statočných červenoarmejcov, ktorí nám v ťažkých krvavých bojoch priniesli slobodu. Hroby sovietskych hrdinov i našich na Dukle, hroby chlapcov od Moskvy, z Povolžia, Ukrajiny, spod Kaukazu, zo sibírskej tajgy, či z kazachstanských stepí sú nehynúcimi pamätníkmi bojovej družby spečatenej obeťami. Bolo to hrdinstvo sovietskych ľudí, ktorí zachránili naše národy pred smrteľným nebezpečenstvom a prekliesnili nám cestu k slobode, k novému dôstojnému životu.

Vážené súdružky, súdruhovia, milá mládež! Od oslobodenia nie je ani tak dávno, aby sme mohli zabudnúť na tragické chvíle

v histórii našich národov, kedy sme stáli opustení a zradení tvárou v tvár fašistickému nebezpečiu a kedy len Sovietsky zväz prejavil vernosť svojim záväzkom a bol ochotný a pripravený bojovať za našu samostatnosť proti fašistickému nepriateľovi. Dejiny nezabudnú zradu českej a slovenskej buržoázie, ktorá z obáv pred spojenectvom so Sovietskym zväzom radšej vydala republiku bez boja Hitlerovi a dala tak voľný priechod všetkým fašistickým hrôzam a násiliu, ktorým padli za obeť desaťtisíce Čechov a Slovákov. Keď sa pozrieme späť do celého povojnového obdobia, môžeme povedať, že to bolo spojenectvo so Sovietskym zväzom, ktoré po celú túto dobu chránilo našu zem a náš ľud pred otvorenou intervenčnou činnosťou svetového imperializmu a umožnilo nášmu ľudu pod vedením komunistickej strany plne sa sústrediť na zložité problémy socialistickej výstavby. Preto sa podarilo zasadiť rozhodnú ranu vnútornej i zahraničnej reakcii vo februári roku 1948, odraziť pokus o reakčný vzrast a ukázať celému svetu odhodlanie ísť ďalej socialistickou cestou. Oslobodenie našej vlasti Sovietskou armádou roku 1945 a porážka reakcie vo februári roku 1948 a internacionálna pomoc poskytnutá nám v auguste roku 1968 sú najvýznamnejšie medzníky našich novodobých dejín. Nie je bez zaujímavosti, že všetky útoky proti komunistickej strane a proti socialistickej spoločnosti zahraničnej i domácej reakcie mierili práve na priateľstvo a spojenectvo so Sovietskym zväzom, v ktorom videli najväčšiu prekážku pre svoje kontrarevolučné ciele. Antikomunizmus sa stal, ako už neraz v histórii, spoločnou platformou všetkých reakčných prúdov, ktoré sa navonok nazývali akýmikoľvek menami a snažili sa hociako maskovať. Ich skutočnú podstatu a opravdivé ciele sme nakoniec mali možnosť poznať v priebehu krízových rokov 1968 - 1969 a museli sme za toto po-

znanie zaplatiť ťažkú daň.

Znova sa potvrdilo, že akonáhle opomenieme byť dôslední v boji proti triednym nepriateľom, keď nedostatočne strážime základné piliere a hodnoty, na ktorých je vybudovaný náš socialistický štát, keď zľavíme z princípov proletárskeho internacionalizmu a spojenectva so Sovietskym zväzom a ostatnými socialistickými krajinami, hneď sa otvorí priestor pre nepriateľskú demagógiu, vulgárny šovinizmus a antikomunizmus.

Boli sme svedkami pošľapávania hodnôt, ktoré boli nášmu ľudu sväté, svedkami vyvolávania pochybností o správnosti zahraničnej politickej orientácie nášho štátu. Mal byť vrazený klín medzi tradičné priateľstvo medzi sovietskym a československým ľudom a históriou formované a osvedčené spojenectvo medzi našimi štátmi. Skrytý antikomunizmus sa postupom času stal programom kontrarevolučných síl a viedol ku deštrukcii vo všetkých oblastiach politického, hospodárskeho a spoločenského života. A v týchto kritických chvíľach to bol opäť Sovietsky zväz a spojenci vo zväzku Varšavskej zmluvy, ktorí na seba neváhali vziať zodpovedné rozhodnutie, dokázali včas prísť na pomoc nášmu ľudu a splnili tak svoju internacionálnu povinnosť. Vďaka tomu došlo k opätovnému zjednoteniu síl pre ďalšie obdobie socialistického budovania a upevňovania spojenectva so Sovietskym zväzom a ďalšími socialistickými krajinami.

Československá socialistická republika je zase a dnes viac než kedykoľvek predtým, pevnou súčasťou socialistického a proti-imperialistického tábora.

Žijeme v dobe zložitej medzinárodnej situácie, charakterizovanej zostrenou expanziou svetového imperializmu a jeho útokov proti pokrokovým silám vo svete.

Vo svetle tejto reality je treba vidieť, že naša suverenita

a existencia v dnešnom triedne rozdelenom svete môže byť zachovaná len v úzkom spojenectve so Sovietskym zväzom, S potešením a hrdosťou môžeme povedať, že naši pracujúci plne chápu oceňujú a vážia si priateľstvo a spojenectvo so Sovietskym zväzom a všestrannú bratskú pomoc, ktorú nám aj teraz pri realizácii záverov XIV. zjazdu KSČ nezištne poskytuje. Dokazujú to svojou angažovanosťou, zvýšenou aktivitou a každodennými pracovnými úspechmi.

Zo správ z najrôznejších úsekov nášho spoločenského života je zrejmé, že sa úspešne plní generálna línia KSČ, schválená pre túto päťročnicu jej XIV. zjazdom. Aj v tomto roku, v treťom roku piatej päťročnice sa úspešne plnia časové plány národného hospodárstva v priemysle a v poľnohospodárstve. Ďalej rastie životná úroveň ľudu, žije sa lepšie a spokojnejšie. Naši pracujúci dosahujú nového, vyššieho stupňa politickej, ekonomickej, sociálnej a právnej istoty. Táto úroveň vytvára spoľahlivý základ pre ďalší postup vpred, pre postupné odstraňovanie nedostatkov a pre nové všestranné úspechy. Výsledky, ktoré pracujúci v našej vlasti dosahujú, svedčia o správnej leninskej politike vedúcej sily spoločnosti - komunistickej strany, svedčia o politike jednoty slov a činov, ktorá jedná je schopná získať aktívnu účasť miliónov pracujúcich, viesť ich tvorivej činnosti pri výstavbe rozvinutej socialistickej spoločnosti.

Vážené súdružky a súdruhovia! 28 rokov, ktoré nás delia od jarných dní roku 1945 nie je v živote národov dlhým obdobím. Pre naše národy však znamenali tieto roky viac, ako celé epochy našej neţičlivej minulosti. Prešli sme v nich od oslobodenia našej vlasti, od národnodemokratickej revolúcie k revolúcii socialistickej. Premenili sme našu vlasť na krásny a bohatý domov socialistického života. Nové. moderné fabriky, široké

družstevné lány, zrkadliace sa hladiny vodných priehrad, nové mestá, tisíce sídlisk; na nový typ stroja, či zložitého výrobného mechanizmu premenený um nášho ľudu, výsledky práce výskumníkov a vedcov i dobré slovo, báseň, či próza, aj krása umeleckého diela - to všetko je ovocie slobodných rokov, naplnených usilovnou a poctivou prácou nášho ľudu.

Oprávnená je preto naša hrdosť na pracovné výsledky a úspechy ktoré sme pod vedením Komunistickej strany Československa dosiahli.

Našou vlasťou, našou domovinou je Československá socialistická republika. Tu sme sa narodili, tu pracujeme a žijeme my a naše deti a budú v nej ešte krajšie a bohatšie žiť naše budúce pokolenia. Je našou najvyššou občianskou povinnosťou žiť a pracovať pre blaho a rozvoj našej socialistickej vlasti. Je našou povinnosťou mať rád svoju domovinu, našu socialistickú republiku a jej pracujúci ľud, ktorý jediný je tvorcom všetkých hodnôt.

Mať rád našu republiku však súčasne znamená mať dobrý priateľský a bratský vzťah k Sovietskemu zväzu a jeho ľudu. Kto z našich občanov takýto vzťah k Sovietskeho zväzu nemá, nemôže mať rád ani svoju vlasť, našu socialistickú republiku.

Nech tohoročné oslavy 28. výročia oslobodenia sú ďalším krokom vpred pri prehlbovaní priateľstva a spojenectva našich národov s národmi Sovietskeho zväzu, s naším skutočným priateľom a garantom našej štátnej suverenity a slobody a nášho ďalšieho hospodárskeho rozvoja.

Nech sú tiež krokom vpred pri realizácii záverov XIV. zjazdu strany / KSČ / na všetkých úsekoch života našej socialistickej spoločnosti.

Nech Gottwaldovo heslo So Sovietskmy zväzom na večné časy - je večne živé!

Pohľad na činnosť Miestnej organizácie
Socialistickej akadémie v Stupave.-

Miestna organizácia Socialistickej akadémie Slovenska v Stupave rozvíja svoju činnosť v Stupave od roku 1959. Od začiatku patrí k najaktívnejšej organizácii OV SAKS okresu Bratislava vidiek. Socialistická akadémia má vysoko humánne a ušľachtilé poslanie, je dobrovoľnou organizáciou / zák. č. 68/51 Zb. / ktorá združuje politických, vedeckých, technických a kultúrnych pracovníkov k šíreniu politických poznatkov, súčasných poznatkov vedy, techniky a kultúry.

V Socialistickej akadémii združujú sa príslušníci socialistickej inteligencie, politickí, vedeckí, technickí a kultúrni pracovníci, aby v súlade s ideologickými a výchovnými cieľmi Komunistickej strany Československa najvhodnejšími spôsobmi aktívne pomáhali pri zvyšovaní marxisticko-leninského uvedomenia ľudu, zoznamovali pracujúcich so súčasnými politickými poznatkami a poznatkami vedy, techniky a kultúry.

V priebehu doterajšej činnosti vykazovala MO SAKS značnú aktivitu a v jednotlivých obdobiach ju pri príležitosti výročných snemovaní kriticky hodnotila. K takémuto hodnoteniu jej činnosti došlo aj dňa 27. februára 1973 za účasti starých i nových členov MO ako aj za prítomnosti nového tajomníka OV SAKS okresu Bratislava vidiek súdr. Kamila Karlovského.

Správu o činnosti ako aj prejavy k významným výročiam predniesol predseda MO SAKS súdr. Vojtech Erdélyi.

Vzhľadom na na informácie o činnosti MO ako aj spomienky na významné výročia, ktoré t.r. náš ľud a celý kultúrny svet spomína, uvádzam podstatnú časť slávnostného prejavu.

Vážené súdružky a súdruhovia!

Dovoľte, aby som pri príležitosti výročnej členskej schôdzky

Miestnej odbočky Socialistickej akadémie v Stupave, v okrese Bratislava vidiek, ktorá sa opäť koná po dlhšom časovom odstupe, Vás srdečne pozdravil a privítal na dnešnej členskej schôdzke. Miestna odbočka SAKS v Stupave, predtým známa ako Združenie lektorov SAKS vyvíjala v Stupave každoročne pozoruhodnú činnosť. Združovala vo svojich radoch prislušníkov socialistickej inteligencie z miestnych zdrojov a spolupracovala s OV SAKS pri organizovaní prednáškovej činnosti v Stupave a na okolí. OV SAKS okresu Bratislava vidiek zabezpečoval pre naše potreby prislušníkov socialistickej inteligencie z radov OV a MV SAKS v Bratislave, resp. rozličných inštitúcií v Bratislave.

V priebehu predchádzajúcich rokov každoročne sme zabezpečovali pre jednotlivé podujatia tunajších spoločenských organizácií, ako ZDŠ, MV ROH pri ZDŠ. pre ZRPŠ pri ZDŠ, pre ZK ROH Cementár, pre MNV, pre miestne závody, Cementáreň, Štátne lesy, JRD, SZM v Stupave a na okolí v Borinke, Záhorskej Bystrici prednáškovú činnosť. Prednášateľmi boli osvedčení politicky a odborne vyspelí pracovníci, členovia Socialistickej akadémie. Kontinuita činnosti Miestnej odbočky bola zabezpečovaná v spolupráci s OV SAKS.

V rokoch krízového vývoja v strane a v spoločnosti neprejavovali sa v tun. organizácii žiadne revizionistické a oportunistické tendencie. Naopak - v roku 1968 - pri príležitosti 25. výročia hrdinskej smrti kpt. Jána Nálepku, hrdinu ZSSR, zabezpečila tunajšia Miestna organizácia v spolupráci so ZDŠ kpt. Jána Nálepku seminár na tému Účasť kpt. Jána Nálepku v druhom zahraničnom odboji, na ktorý OV SAKS obstaral prednášateľa z Vojenského historického ústavu v Bratislave v osobe súdr. plk. Dr. Pavliaka.

Seminár zdôraznil význam činnosti kpt. Jána Nálepku v Sovietskom zväze v čase vojny a potrebu spolupráce a spojenectva so Sovietskym zväzom v čase vojny i v dobe mierovej výstavby oboch bratských krajín.

MO SAKS v Stupave združovala vo svojich radoch väčší počet členov. V priebehu času sa však ukázalo, že nie všetci, ktorí podpísali prihlášky do Socialistickej akadémie a predtým ešte do organizácie s dlhším pomenovaním - Spoločnosť pre šírenie politických a vedeckých poznatkov - mali záujem v tejto organizácii aktívne pôsobiť. Po revízii členskej základne sa ukázalo, že je potrebné obrátiť sa na týchto pasívnych členov písomne, čo bolo aj centrálne urobené z OV. Niektorí členovia pokladali za potrebné na výzvu OV odpovedať, iní na výzvu sa neohlásili. Po tejto previerke počet členov MO SAKS v Stupave klesol na 8 členov. Postupne bolo potrebné s niektorými súdruhmi znova sa porozprávať a sami uznali za potrebné členstvo v organizácii obnoviť. Tento postup bol uplatnený aj v iných organizáciách v okrese a do konca roku 1972 boli reaktivované MO v Modre, Senci a v Stupave.

Stupavská organizácia patrila v priebehu rokov vždy k najaktívnejším odbočkám v okrese Bratislava vidiek. Vychádzajúc z dobrého mena stupavskej miestnej organizácie v minulosti a tiež v súčasnosti sledujeme úsilie o zvýšenie aktivity MO, ktorá má všetky predpoklady udržiavať veľmi dobrú úroveň svojej činnosti.

25. výročie Februára.

Schádzame sa v čase, keď náš ľud oslavuje 25. výročie víťazstva nad buržoáziou. Naša výročná členská schôdzka koná sa v období osláv Februárového víťazstva čs. pracujúceho ľudu a súčasne dokumentuje aj naše snaženia a záujmy žiť. tvoriť a pra-

covať v duchu ideí Februára. Od slávnych dní Februára uplynulo 25 rokov. Bolo to 25 plodných rokov nesmierne dôležitých pre budovanie socialistickej spoločnosti u nás. Politický boj s buržoáziou vedený robotníckou triedou, na čele ktorej stála Komunistická strana Československa bol definitívne rozhodnutý a na jeho miesto nastúpil iný boj. Ťažisko zápasu o lepšiu budúcnosť oboch našich národov a národnostných menšín, zápasu o socialistickú spoločnosť prenieslo sa z politického frontu na front ideologický a ekonomický.

Štvrťstoročie, ktoré máme za sebou, bolo mimoriadne úspešné. Po Februári naplno sa rozvinul program industrializácie Slovenska, v poľnohospodárstve sme nastúpili cestu kolektivizácie, uskutočnila sa ďalšia etapa znárodnenia v priemysle a dovŕšila sa socializácia finančnej sústavy, vnútorného a zahraničného obchodu.

Týmito základnými opatreniami v ekonomike Československa sa súčasne vytvoril predpoklad pre riešenie mnohých otázok, s ktorými si buržoázne Československo v minulosti nevedelo rady a boli desiatky rokov otvorené. Tak napríklad so spriemyselňovaním Slovenska sa začali otvárať podmienky aj pre ekonomické vyrovnávanie Slovenska s českými krajinami a tým aj podmienky pre riešenie národnostnej problematiky, veľmi pálčivého problému z čias predmníchovskej republiky.

Ďalšia etapa znárodnenia a postupná socializácia celej našej ekonomiky vytvárala súčasne podmienky pre prudký rozvoj nadstavbových odvetví - školstva, vedy, kultúry a umenia. Socializácia v priemysle a nástup socializácie v poľnohospodárstve utvárali aj podmienky pre odstránenie sociálnych problémov, ktoré nová Československá republika prevzala ako neblahé dedičstvo minulosti z predchádzajúcich režimov.

Február teda znamenal vo vývoji našich národov osudový medzník, keď sa v Československu definitívne pristúpilo k rozhodným opatreniam, podmieňujúcim vybudovanie novej socialistickej spoločnosti.

Obdobie 25 rokov je z hľadiska historického krátke, no jednako je dostatočne dlhé na to, aby bolo možné posúdiť, či dané spoločensko-ekonomické zriadenie je úspešné, alebo nie. Ak máme odpovedať na túto otázku, odpoveď je jednoznačne kladná. Po rokoch vojny a biedy, rozrušenej ekonomiky, kádrovej nepripravenosti a pri iných problémoch - sme za 25 rokov - ako ukazujú výsledky, dokázali urobiť skutočne veľa.

Obráťme pozornosť aspoň na niekoľko faktov, ktoré toto tvrdenie dokumentujú. Napríklad, na Slovensku spoločenský produkt v roku 1948 činil necelých 21 mld Kčs, no v roku 1973 plán predpokladá jeho výšku v sume 230 mld Kčs. Národný dôchodok v roku 1948 dosahoval okolo 11 mld Kčs a v pláne na rok 1973 sa uvažuje s výškou vytvoreného národného dôchodku takmer 100 miliard Kčs.

V poľnohospodárstve napríklad hektárové výnosy v roku 1948 dosahovali 12 q obilia, avšak v rokoch, v ktorých žijeme, dosahujeme takmer trojnásobok tohto množstva.

Alebo spomeňme priemernú mesačnú mzdu, tá u pracovníka socialistického sektoru roku 1948 činila 764.- Kčs a v pláne na rok 1973 sa počíta s priemernou mesačnou mzdou takmer 2150.- Kčs. Pochopiteľne rastu týchto čísiel zodpovedajú aj zmeny v spôsobe výroby. V priemysle sme z výroby rozdrobenej do veľkého množstva živností prešli na moderný typ priemyselnej výroby, charakterizovanou koncentráciou výrobných síl do veľkých priemyselných celkov.

V období doterajších päťročníc vyrastli u nás veľké výrobné

komplexy vo všetkých odvetviach priemyslu. Dominujúcim sa stal a to aj pre Slovensko - priemysel strojársky, elektrotechnický a chemický, ktorý svojím rozvojom v súčasnosti prakticky predurčuje ďalší hospodársky a spoločenský rozvoj našej krajiny. Spomínané výsledky v poľnohospodárstve sa dosiahli zásluhám socializácie rozdrobeného poľnohospodárstva a jeho prechodu na priemyselný spôsob výroby,

Prevratné zmeny nastali aj v sociálnom zabezpečovaní a kultúrnom raste našich občanov. Dnes je prakticky postarané o každého občana našej socialistickej spoločnosti. Porovnajme aspoň niekoľko faktov, napríklad zo školstva a zdravotníctva. Na stredných školách a stredných odborných školách mali sme roku 1948 na Slovensku okolo 50 tisíc žiakov. V súčasnosti je to viac ako trojnásobok.

Ešte výraznejší je vývoj vysokého školstva. V škol. r. 1948/49 počet študentov denného štúdia vo všetkých ročníkoch bol 8850 a počet absolventov iba 733, kým v škol. roku 1972/73 plánovaný počet novoprijatých poslucháčov do prvého ročníka činil 10 300 a celkový počet poslucháčov 42 779, počet absolventov denného štúdia a štúdia popri zamestnaní sa predpokladá číslom 8100, teda jedenásťnásobok.

V zdravotníctve bolo okolo 12 000 lôžok, na roku 1973 sa v nemocniciach uvažuje takmer s 50.000 posteľami a s počtom 11 tisíc lekárskych miest, zatiaľ čo v roku 1948 bolo iba 2800 lekárov.

Tak a podobne možno pokračovať vo výpočte faktov, ktoré dokazujú, ako za obdobie 25 rokov sa zmenila hospodárska, sociálna, vzdelanostná a kultúrna tvár Slovenska v socialistickom Československu.

Dosiahli sme teda významné úspechy. Je však treba povedať, že

so súčasným stavom, so súčasnými úspechmi nemôžeme sa uspokojovať, čo je celkom prirodzené. Aj keď spoločnosť ukazuje prudký rozvoj a má aj ďalší predpoklad urýchlenia tohto rozvoja, jednako ešte stále okolo nás pretrvávajú rozličné nešváry, ktoré by bolo možné pri dobrej vôli nás všetkých v krátkom období odstrániť. Hromží sa o kvalitu niektorých výrobkov, nie sme plne spokojní so zásobovaním, predmetom kritiky býva nedostatočná pestrosť služieb a ich kvalita, nie sme spokojní s odmenou v zamestnaní - ai. Daný stav s poločnosti je predsa len odrazom nášho prístupu k plneniu vlastných pracovných povinností. 25. výročie Februára malo by byť pre každého z nás aj príležitosťou zamyslieť sa nad vlastnou prácou. Zamyslieť sa nad tým, čo ja od spoločnosti očakávam - a čo ja, ako tvorca hodnôt spoločnosti dávam. Je treba zamyslieť sa nad množstvom a kvalitou vlastnej práce a rozhodnúť sa pre obrat k lepšiemu, hlavne ku kvalite vykonávanej práce.

Nech je teda 25. výročie Februára súčasne aj príležitosťou zrevidovať vlastné postoje k našej socialistickej spoločnosti, bilanciou kvalít vykonávanej práce. Nech sa naše zamyslenie stane pozitívnym prínosom pre dynamický rozvoj našej socialistickej spoločnosti pre blaho nás všetkých i budúcich generácií.

Vážené súdružky a súdruhovia!

Rok 1973 je súčasne rokom ďalšieho významného výročia. Celý kultúrny svet spomína päťsté výročie narodenia veľkého génia renesančného veku, syna bratského poľského národa -

M i k u l á š a K O P E R N Í K A .

Výsledky revolúcie sa vždy lepšie hodnotia s odstupom času. Týka sa to rovnako aj revolúcie, ktorú pred päťsto rokmi v prvej polovici 16. stor. uskutočnil torúnsky rodák, fromborský kanoník Mikuláš Koperník, keď v rozpore so všeobecne hlásaným

názorom na svet, opierajúcim sa o bibliu, vytlačil zemeguľu zo stredu vesmíru a nahradil geocentrický systém systémom heliocentrickým. Nedá sa povedať, žeby bol Kopernik prvý, čo prišiel do vedeckého sveta prvý s hlásaním heliocentrizmu. Tak, ako vo filozofii vždy zápasil materializmus s idealizmom, tak proti sebe tiež už v staroveku vystupovali oba systémy, heliocentrický a geocentrický. Názory pytagorejcov i Aristarchosa zo Samu ako hlásateľov heliocentrizmu sú toho pádnym dôkazom. A ak geocentrický názor ovládol na dlhé tisícročia bojové pole, nebolo to spôsobené váhou vedeckých argumentov, ale práve váhou nevedomosti, prevahou naivných predstáv, vyplývajúcich zo zmyslového klamu o nehybnosti Zeme, o pohybe planét a hviezd. Pre ľudí nepoznajúcich zákony zemskej príťažlivosti vesmírnych telies, bola absurdnou predstava, žeby sa zemská guľa rútila závratnou rýchlosťou vesmírom.

Kopernik, ako katolícky kňaz všetko toto dobre vedel. Poznal dogmatizmus cirkevných hodnostárov aj ich krutosť, poznal následky aj len náznaku sprotivenia sa náboženským dogmám, veď hranice svätej inkvizície osvecovali európske krajiny po stáročia a žiara ich ohňa doletele i do Fromborku.

A tak príslušník poľskej obchodníckej rodiny, ktorý sa narodil dňa 19. februára roku 1473, vychovávaný presne v duchu náboženského učenia - už ako desaťročnú sirotu vzal do výchovy strýko kanonik, neskoršie biskup, a hoci i humanista a vlastenec, predsa malému chlapcovi vštepoval predovšetkým zásady vlastného náboženského presvedčenia - musel vo vlastnom vedomí najprv zviesť boj práve proti náboženským dogmám, o ktoré sa opieral celý geocentrický systém.

Hoci Európu 15. a 16. stor. bývali prúdy humanizmu a renesancie, príznačným prvkom vo filozofii je jej silná antischolas-

tická orientácia, empirický metodologický postoj k prírode, predsa bola potrebná veľká osobná odvaha na to, zvrhnúť aristotelovsko - ptolemajovský geocentrizmus a postaviť sa jednoznačne na stranu heliocentrizmu i napriek tomu, že prvý ochraňovali náboženské organizácie. Veľkosť tejto odvahy najlapšie možno pochopiť, ak prihliadneme na fakt, že Kopernik svoj heliocentrický systém budoval v čase, keď prakticky nebolo žiadnej prírodnej vedy, keď takáto veda ešte len čakala na svoje vytvorenie. Kopernikov heliocentrický systém nie je bezchybný. S primitívnymi prístrojmi, ktoré si sám zhotovoval vo fromborskej veži ani nemohol dospieť k presnejším záverom. Nemôžeme sa diviť, že podľa jeho záverov sa vesmírne telesá pohybujú po kruhovej dráhe, že Slnko je stredom sveta atď. Sú to omyly vlastné každej novovytváranej sústave. Tie však nie sú dôležité, konečne ďalší vývoj ich uviedol na pravú mieru. Dôležité je, že tento absolvent krakovskej, bolonskej a padovskej univerzity dokázal prekonať meravosť scholasticizmu a neváhal vo svojej práci aplikovať matematické poznatky, získané práve v Bologni, že neváhal pokračovať vkritike ptolemajovských teorií s ktorými sa práve tu oboznámil. Jeho veľkosť spočíva v tom, že vytýčil nový metodologický postup v zakázanej oblasti, postup, ktorý napriek všetkým odporcom nakoniec otvoril cestu do vesmíru. To je prvý pilier jeho veľkosti. Druhý pilier spočíva v odvahe kritizovať biblické texty, na ktorých stála obrovská moc cirkevnej organizácie. Náboženské učenie bolo už i predtým terčom útokov z rôznych strán. Boli to však poväčšinou útoky, ktoré jedny dogmy chceli porážať druhými dogmami. A hoci sa cirkevná stavba pod týmito údermi povážlivo zachvievala, predsa pre ňu nepredstavovalo najvážnejšie nebezpečenstvo. Kopernikova práca však ukázala smer na najslabšie miesta cir-

kevnej stavby a jej náboženského učenia, udala metodologický postup toho útoku. Skutočne náboženské dogmy sú najzraniteľnejšie, keď ich konfrontujeme vedeckými poznatkami, z tejto konfrontácie veda vždy vychádzala víťazne.

Ťažko povedať, či si Koperník uvedomoval všetky dôsledky, ktoré z jeho práce vyplynú. Dá sa predpokladať, že ak aj nie všetky, uvedomoval si revolučnosť svojho postupu i nebezpečenstvo, ktoré mu hrozí. Inak by asi nebol nechal prácu O kruhových pohyboch nebeských telies, ktorá bola hotová už okolo roku 1530 tak dlho ležať. Vyšla až tesne pre jeho smrťou v roku 1543 po dlhšom naliehaní priateľov a nebol by úvod k práci adresoval pápežovi Pavlovi III. staval tak, ako ho poznáme. Ako dobrý diplomat snažil sa zabezpečiť si priazeň hlavy Cirkvi, nuž dáva svoju prácu do jeho záštity. Neútočí na náboženské dogmy otvorene, vie, že tým by si vrchnosť popudil proti sebe. Prezieravo sa odvoláva na matematiku, vyvodzuje z nej, že jeho nový systém je jednoduchší. možno pomocou neho vysvetliť mnohé úkazy, ktoré zložitý systém epicentrických a iných kruhov neumožňuje. A pokiaľ ide o bibliu, dovoláva sa pápeža, aby ho chránil pred tárajmi, čo sa vôbec nerozumejú do matematiky a ktorí si podľa svojho zámeru zle vysvetľovali niektoré časti Písma.

Rímske cirkevné kruhy spočiatku si ani neuvedomovali a nepostrehli nebezpečenstvo, ktoré pre ich ideológiu znamenalo Kopernikovo učenie. Možno, že k tomu prispeli ťažkosti, ktoré im narobila reformácia a s ňou spojené búrky i snahy po dorozumení s vodcami reformácie, takže sa nemali kedy dôslednejšie zaoberať s Kopernikovým učením. Možno, že ich čiastočne učičíkala tá časť úvodu, ktorá jeho dielo označovala len ako hypotézu. A možno, že ich benevolencia bola do nejakej miery vyvolaná tým, že proti Kopernikovi ako prvý sa vyrútil Martin

Luther, podľa všetkého hlavný " táraj ", ktorý o ňom povedal: Ľudia počúvajú jedného namyseleneho astrológa, ktorý sa snaží dokázať, že sa krúti Zem a nie nebo firmament - Slnko a Mesiac Tento blázon chce prevrátiť celé astronomické umenie. Ale ako uvádza Písmo sväté - Jozue zastavil Slnko a nie Zem !

Tak, či onak, Koperník svoj život skončil bez toho, že by mu cerkevná vrchnosť bola robila nejaké príkoria. Skutočná búrka sa rozpútala vyše polstroročia po jeho smrti. Pravda, útokov na jeho učenie bolo dosť. Až keď Giordano Bruno rozpracoval Kopernikovu myšlienku vyvodzujúc z nej nekonečnosť vesmíru, keď na základe toho dospel k presvedčeniu, že život nie je iba výsadou Zeme, ale že jestvuje i na iných planétach slnečných sústav, keď tieto myšlienky ďalej podporil svojimi výskumami a objavmi Galileo Galilei, vtedy i rímske cirkevné kruhy naplno pochopili nebezpečenstvo toho učenia pre svoje dogmy.

No, bolo už neskoro. Nepomohlo upálenie Giordana Bruna, nepomohlo ani, že prinútili takmer 70 ročného Galileiho prisažne prekliať a zavrhnúť vlastné objavy stavané na Kopernikovom učení, nepomohlo ani, že Cirkev roku 1610 heliocentrizmus ako kacírstvo, Kopernikove knihy zakázala a na Kopernika uvalila kliatbu.

Revolučný krok bol urobený. Jeho logickým pokračovaním bol jednak rozvoj astronomických vied a vied vôbec stavaných na prísnych exaktných metodologických zákonitostiach, jednak rozvoj kritiky biblie, ktorá oprávnene poukazovala na neopodstatnenosť a neudržateľnosť biblických dogiem, ktoré vznikli dielom primitívnych nevzdelaných ľudí staroveku.

Kopernikov čin bol skutočne epochálnou vedeckou, kultúrnou a svetonázorovou udalostou. Oprávnene môže byť označený za pro-

totyp každého zásadného prehodnotenia a duchovnej revolúcie. Bol to prvý rozhodujúci signál zrodu novovekej vedy, bola to prvá dôsledná revolúcia.

Pre nás nech sú obe výročia veľkého významu zdrojom poučení a inšpirácií pre našu prácu, pre jej rozvíjanie a prehlbovanie a najmä pri uplatňovaní vedeckých poznatkov pri výstavbe socialistickej spoločnosti.

Slovenský ústav pamiatkovej starostlivosti a ochrany prírody, stredisko Bratislava.
Číslo 653/73 - Ing. arch. Rr.
Vec: Rímska stanica v Stupave - komisionálne jednanie.

V Bratislave dňa 7. mája 1973

P o z v á n k a

Vychádzajúc z iniciatívneho návrhu rady MNV v Stupave na úpravu archeologickej lokality - rímskej vojenskej stanice, nachádzajúcej sa v katastrálnom území obce - zvolávam v dohode s MNV v Stupave

k o m i s i o n á l n e j e d n a n i e ,

ktoré sa uskutoční na MNV v Stupave dňa 22. mája 1973 o 10,oo hod.

Poslaním rokovania je získanie objektívnych - odborných kritérií pre spracovanie potrebnej projektovej dokumentácie a stanovenie celkového harmonogramu prípravných prác v hrubých rysoch a návrh investorských vzťahov.

Prosíme jednotlivých účastníkov, aby si pripravili k veci záchrany a úpravy predmetnej archeologickej pamiatky svoje stanoviská.

Pozvaní:

1. Zs KNV odbor kultúry, Bratislava
2. ONV Bratislava vidiek, odbor kultúry
3. SAV Archeologický ústav, Nitra 949 01
4. Slovenské národné múzeum, arecheologické odd. Bratislava
5. Katedra archeológie UK Bratislava
6. MNV Stupava 900 01
7. SÚPSOP odd. ercheologického výskumu.

Podpis / nečit. / v.r.
R i a d i t e ľ

Pečiatka: Stredisko Bratislava Slovenského ústavu pamiatkovej

Ranený jeleň - umelecké dielo slávneho sochára.

Na dvore stupavského kaštieľa do oslobodenia Stupavy slávnou červenou armádou bola socha jeleňa - dielo slávneho sochára Alojza Štróbla. Pretože v čase príprav publikácie pri príležitosti osláv sedemstého výročia prvej písomnej správy o Stupave na prelome rokov 1968 - 1969 neboli k dispozícii podrobnejšie informácie o tejto skutočnosti, pokladám za potrebné napísať krátky životopis autora tohto krásneho umeleckého diela podľa článku Rudolfa a Petra Velického v časopise Život ročn. 1973, kde je uverejnená socha jeleňa / farebná fotografia,/autoportrét sochára Alojza Štróbla a Štróblova štúdia sochy Jura Jánošíka.

Takmer zabudnutí rodáci - Alojz Š t r ó b l

Žil a tvoril medzi nami, zanechal nám nejednu zo svojich prác a predsa nie všetci ho poznáme.

Narodil sa v Kráľovej Lehote 21. júna 1856. Otec Jozef bol finančným účtovníkom na hute Maša v Kráľovej Lehote, neskôr v Ľubietovej a napokon v Diviakoch, kde roku 1883 zomrel. Jeho hrob pri kaplnke v Turčianskych Tepliciach už zanikol, hoci ešte po oslobodení tu stál jeho pomník s reliéfom z bieleho mramoru, ktorý vyhotovil syn Alojz.

Mladého Alokza Lákala kováčska dielňa majstra Kursmidta v Kráľovej Lehote. Dva roky tu tvoril, kreslil, odviedol vlastné figurálne formy. Po štúdiách v Levoči sa dostal do Viedne. Odtiaľto vykročil na triumfálnu cestu umeleckého sochárstva. Už roku 1900 na svetovej výstave v Paríži sa stretá s najväčšími majstrami figurálnej kompozície - s Rodinom, Meunierom a inými. Za sochu Naša matka získáva najvyššie uznanie Grand prix. Týmto víťazstvom sa zapísal medzi európsku sochársku elitu.

Prijíma miesto profesora výtvarných umení v Budapešti. No nezabúda na svoju kolísku, na rodný Liptov. Zveľaďuje svoj rodný dom v Liptove, zriaďuje v ňom exkluzívny ateliér.
Roku 1906 odhalili v Budapešti monumentálne Štróblovo dielo Kráľ sv. Štefan I. o pol roka sochu lekára Semmelweissa.
Roku 1907 vyhotovil pre Bratislavu bustu Floriána Rommera, profesora Kráľovskej akadémie v Bratislave. Súčasne vyhotovil dve sochy Františka z Asisi. Jedna sa nachádza vo Svätoštefánskej bazilike v Budapešti, druhá v kostole v Liptovskom Hrádku. Pre Košice urobil sochu Tavič železa. Pre Betliar / gróf Andrássy / sochu Alžbety / manželka Františka Jozefa I. / Grófovi Andrássymu na Krásnej Hôrkezhotovil bronzového psíka Náš Tacherl.
Štróbla lákali poľovnícke motívy. Gróf Ľudovít Károly zo Stupavy si u neho objednal niekoľko motívov divokej zveriny. Súsošie raneného karpatského jeleňa a diviaka s poľovníckym psom je teraz v Topoľčiankach. Tam je umiestené aj jeho súsošie Medveď s korisťou.
Tak ako iným umelcom, aj Štróblovi učaril náš legendárny hrdina Juro Jánošík. Štróbl si zaumienil, že v Liptove na vrchu Vachtarová dá postaviť v životnej veľkosti sochu Jura Jánošíka. Ostalo však len pri modeli diela, ktorý vytvoril vo svojom ateliéri v Kráľovej Lehote.
V starobe vytvoril Štróbl niekoľko vzácnych portrétov Liptákov, ktorými sa pýšil v umeleckých kruhoch vo Viedni, v Budapešti a v Paríži. Urobil i farebný reliéf svoje obľúbenej postavy Mateja Korvina, ktorý sa nachádza na tzv. Štróblovej vile za Liptovským Hrádkom.
Sochárske práce Alojza Štróbla sa nachádzajú najmä v Budapešti, ale sú roztratené i po celom Maďarsku a Rakúsku.

Ako sme už uviedli, mnohé jeho práce sa nachádzajú aj u nás v jeho rodnom Slovensku, ku ktorému sa vždy hlásil.
Zomrel v Budapešti 13. decembra 1926.
Nedávno nás navštívil jeho najmladší syn žijúci v Budapešti ing. Michal Štróbl. Hovoril s nami ľúbeznou liptovčinou o niektorých pamiatkach, ktoré zostali po otcovi.
Naši južní susedia / L. Heuszmann / už zhodnotili Štróblovo dielo. Žiaľ, u nás sa zatiaľ nenašiel nik, kto by sa bol zaoberal osobnosťou významného sochára európskeho mena. A je to škoda.

Miestny národný výbor v Stupave, okres Bratislava vidiek.

Číslo: 518/1973 Stupava, 9. marca 1973.

Slovenský ústav pamiatkovej starostlivosti
a ochrany prírody,
do rúk inž. arch. J. Lichnera, CSc,

B r a t i s l a v a - Hrad.

Miestny národný výbor v Stupave predkladá Ideový návrh na označenie miesta rímskej vojenskej stanice v Stupave. Ideový návrh bol prerokovaný v Rade MNV a podotýkame, že už v čase jeho vzniku bolo zdôraznené, že ide o minimálny návrh a členovia komisie mali predstavy aj o kvalitnejšom vybavení uvedeného miesta; medzi iným o prípadnom odkrytí časti základov, postavení vhodnej budovy a jej odbornom vybavení.

Nazdávame sa, že je potrebné vec domyslieť a rozhodnúť sa pre vypracovanie seriózneho odborného projektu, ktorý si táto jedinečná archeologická lokalita v blízkosti Bratislavy zasluhuje.

Predpokladajúc Vaše porozumenie tešíme sa na spoluprácu a očakávame Vás na rokovaní v predmetnej veci na tunajšom MNV.

Práci česť !

nečit. podpis v.r.,
za tajomníka MNV

J. Martinkovič, v.r.,
predseda MNV

okrúhla pečiatka
s textom:
Rada miestneho národného výboru
Stupava
okres Bratislava vidiek.

Pokrok v snažení MNV.

Na základe iniciatívneho návrhu MNV v Stupave vo veci záchrany a úpravy zvyškov rímskej vojenskej stanice v Stupave, pripravovaného už v predošlých rokoch a predloženého Slovenskému ústavu pamiatkovej starostlivosti a ochrany prírody v Bratislave v marci t.r. zvolal SÚPSOP , riaditeľstvo Bratislava - Hrad na deň 22. mája 1973 komisionálne rokovanie zástupcov zainteresovaných inštitúcií na Miestny národný výbor v Stupave. Zasadnutie sa začalo o 10. hod. uvedeného dňa v zasadacej miestnosti Rady MNV na 1. posch, budovy MNV v Stupave.
Za SÚPSOP v Bratislave sa zúčastnili zasadnutia súdruhovia:
dr. Vendelín Jurkovič a s. inž. arch. Rudolf Rejthar;
za Slovenskú akadémiu vied, Archeologický ústav v Nitre:
súdr. PhDr. Títus Kolník a súdr. Jozef Bujna;
Za Slovenské národné múzeum v Bratislave:
súdr. PhDr. Kraskovská,
za Katedru arecheológie Univerzity Komenského v Bratislave:
súdr. prof. PhDr. Bohuslav Novotný;
za Miestny národný výbor v Stupave:
predseda MNV súdr. Jozef Martinkovič, tajomník MNV súdr. Štefan Neradovič, za školskú a kult. komisiu MNV súdr. Vojtech Erdélyi, za odbor výstavby súdr. M. Adamovský.
Zástupcovia odboru kultúry ONV okresu Bratislava vidiek a Odboru kultúry Zsl. KNV v Bratislave sa nedostavili.-
Pretože ide o jedinečnú archeologickú lokalitu na našom území, pokladali za potrebné zúčastniť sa komisionálneho rokovania zástupcovia najvýznamnejších inštitúcií, poprední archeológovia a odborníci. - Prítomných privítal predseda MNV v Stupave súdr Jozef Martinkovič. O záujme MNV v Stupave venovať zvyškom rímskej vojenskej stanice v Stupave zvýšenú pozornosť ako aj o zá-

mere MNV v Stupave urobiť v tejto archeologickej lokalite zá - chranné opatrenia a vhodné úpravy na sprístupnenie tejto jedinečnej historickej pamiatky na našom území. V ďalšej časti informoval prítomných, že MNV urobí potrebné úpravy v ulici, ktorá vedie k spomínanej pamiatke. Ulica pomenovaná Rímskou ulicou bude v dohľadnom čase vyasfaltovaná, pretože vedie aj k novému cintorínu, ktorý bude situovaný od historickej pamiatky severným smerom. Poloha zvyškov rímskej stanice je veľmi priaznivá, je na miernej vyvýšenine vedľa frekventovanej štátnej cesty, ktorá v tejto časti obce prechádza Malackou cestou. Tento výbežok je známy katastr, mape ako Nová hora a je označený na svo - jom konci kótou 210.

Po prednesenom úvode pokračoval v poskytovaní informácií zástupca zvolávajúcej inštitúcie súdr. dr. V, Jankovič, ktorý vychádzal z Ideového návrhu MNV ale zdôrazňoval myšlienku záchrany historickej pamiatky.

Zástupca SAV súdr. dr. T. Kolník pokračoval v predkladaní návrhov a pripomenul, táto miestna archeologická lokalita zasluhuje pozornosť odborníkov a zdôraznil myšlienku revízneho výskumu. Pamiatková záchrana zvyškov vyžaduje si ich konzerváciu. Pokiaľ ide o výskum, nemusí byť v súlade s predpokladanou výstavbou objektov, v ktorých by sa mohla inštalovať stála výstava. Dr. Kolník pripomenul, že v zahraničí týmto pamiatkam venujú mimoriadnu pozornosť. V Maďarsku sú pamiatky z čias Rímskej ríše konzervované a sprístupňované.

Dr. Kraskovská, zástupkyňa SNM v Bratislave pripomenula, že po výkope urobenom univ. prof. Dr. Ondrouchom boli pozemky vykúpené, sú teda vlastníctvom štátu. Je treba preto najprv zistiť, čo je vyčlenené pre túto histor. pamiatku. Navrhuje vyhlásenie ochranného pásma, čo je kompetenciou Krajského ústavu pamiatko-

vej starostlivosti v Bratislave.

Prof. dr. Bohuslav Novotný, zástupca Katedry archeológie z UK v Bratislave prihováral sa za záchranu a využitie pamiatky.

Dr. V. Jankovič hovoril o problematike revízneho výskumu a bol toho názoru, že ho môže urobiť niektoré vedecké pracovisko-

Inž. arch. Rud. Rejthar hovoril o potrebe zistenia územia, ktoré prichádza do úvahy a o potrebe jeho oplotenia.

Diskusia ukázala, že historická pamiatka vzhľadom na svoju jedinečnosť vyžaduje si pozornosť všetkých zainteresovaných organizácií a ich starostlivosť o kompletné riešenie.

Po uzavretí diskusie predsedajúci dr. V. Jankovič navrhol prítomným návštevu historickej pamiatky. Všetci prítomní odišli za pekného počasia pešo na uvedené miesto.

Po návrate na MNV pokračovalo komisionálne rokovanie v návrhoch na vypracovanie záznamu. Po vypočutí návrhov a pripomienok predsedajúci vyhlásil, že záznam vypracuje a zašle všetkým účastníkom rokovania ako aj pozvaným, ktorí sa zasadnutia nezúčastnili.

Po niekoľkých dňoch bol záznam rokovania doručený MNV v Stupave a jeho plné znenie uvádzam v nasledujúcej časti.

Z á z n a m z komisionálneho jednania vo veci pamiatkovej záchrany rímskej vojenskej stanice v Stupave, zvolaného SÚPSOP Strediskom Bratislava, uskutočneného dňa 22. mája 1973 na MNV v Stupave.

Prítomní: MNV Stupava - Martinkovič, predseda
- Neradovič, tajomník
- Adamovský, pracovník odboru výstavby
- V. Erdélyi, referent odboru školstva a kultúry

SAV Archeologický ústav, Nitra - T. Kolník, J. Bujna

SNM - AÚ - Ľ. Kraskovská

UK Bratislava - Prof. B. Novotný, katedra archeol.
SÚPSOP Bratislava - Jankovič
SÚPSOP Stredisko Bratislava - Rejthar

Jednania sa bez ospravedlnenia nezúčastnili:
Zs KNV odbor kultúry, ONV Bratislava vidiek, odbor kultúry.

Po privítaní prítomných predsedom MNV s. Martinkovičom referent pre školstvo a kultúru MNV s. Erdélyi načrtol problematiku záchrany rímskej stanice z hľadiska MNV. Prihováral sa za komplexné riešenie záchrany predmetnej archeologickej lokality a nielen za jej označenie informačnou tabuľou.

Všetci účastníci jednania zhodne konštatovali, že význam a jedinečnosť pamiatky si vyžaduje zodpovedný prístup a komplexné riešenie problematiky nielen z dôvodov kultúrnych, ale i v súvislosti s požiadavkami cestovného ruchu, nakoľko vďaka prechádzajúcej publicite je lokalita navštevovaná, avšak jej súčasný stav je v rozpore s kulúrno-historickými hodnotami, ktoré predstavuje.

Rímska vojenská stanica v Stupave, pochádzajúca z rokov 107 až 114 n. l., predstavuje nielen jedinečnú rímsku pamiatku na slovenskom území, ale v podstate jedinú pamiatku svojho druhu, ktorú je možno pamiatkovo upraviť a sprístupniť verejnosti. Keďže rímska stanica v Stupave na základe prechádzajúcich výskumov / pred rokom 1918, okolo r. 1925 a v rokoch 1940 - 41 / stala sa známou v odborných kruhoch a na druhej strane, vďaka svojej exponovanej polohe / dôležitý dopravný ťah / i navštevovanou, je povinnosťou pamiatkových orgánov a predovšetkým správcu lokality zabezpečiť jej záchranu a sprístupniť ju odborným kruhom a širokej verejnosti.

Po obhliadke lokality na tvári miesta a po prediskutovaní danej problematiky sa všetci účastníci jednoznačne vyslovili za

pamiatkovú záchranu rímskej stanice formou konzervácie a pamiatkovej úpravy / vyznačenie zaniklých architektúr v teréne. / Prítomní sa zhodli v názore, že pamiatkovej úprave musí predchádzať a čiastočne i sňou paralelne prebiehať revízny archeologický výskum.

I keď sa komisionálneho jednania nezúčastnili zástupcovia odborov kultúry Zs KNV a ONV Bratislava vidiek a nebolo tak možné záväzne rozhodnúť o zahájení akcie, prítomní napriek tomu doporučujú započať prípravné práce a to nasledujúcim spôsobom:

1. MNV Stupava požiada na základe uzáverov predmetného rokovania ONV odbor kultúry o finančné zabezpečenie akcie. Forma investorovania bude dohodnutá osobitným rokovaním medzi Zs KNV, ONV a MNV.
2. Pre stanovenie záväzného harmonogramu plánovaných úprav a ich bližšiu špecifikáciu je potrebné vypracovať zámer pamiatkovej úpravy / ZPÚ /, v ktorom budú zohľadnené nielen odborné kritériá, ale aj záväzné investorské vzťahy, návrh riešenia majetkoprávnych otázok a režimu údržby lokality. Na spracovaní ZPÚ sa bude podielať Archeologický ústav SAV v Nitre, Slovenské národné múzeum a SÚPSOP Stredisko Bratislava.
3. Mapový podklad, ktorý bude slúžiť pre návrh ochranného pásma, zabezpečí MNV v spolupráci so Slovenským národným múzeom / Dr. Kraskovská / u Inžinierskej geodézie v Bratislave. Vynesenie archeologickej lokality do najnovšej jednotnej evidencie nehnuteľností. /
4. Návrh ochranného pásma spracuje v spolupráci s Archeologickým ústavom SAV v Nitre SÚPSOP Stredisko Bratislava a jeho vyhlásenie zabezpečí ONV odbor kultúry Bratislava vidiek.
5. SÚPSOP Bratislava zistí u Archeologického ústavu SAV Nitra

možnosť zaradenia revízneho výskumu rímskej stanice v čo možno najkratšom čase. V prípade, že by skoré zaradenie revízneho výskumu narážalo v AÚ SAV na nejaké ťažkosti, SÚPSOP zváži možnosť iného riešenia.

6. Ako podklad pre revízny výskum MNV zabezpečí / prostredníctvom ONV odboru kultúry, resp. inou formou / vyhotovenie fotogrametrického zamerania lokality a jej záujmového územia. Rozsah a špecifikáciu meračských prác určí ako konzultant kompetentný pracovník AÚ SAV Nitra. Mapové podklady budú slúžiť jednak pre výskumné a projekčné práce a jednak aj pre doriešenie majetkoprávnych otázok, tzn., že budú vyhotovené vo dvoch merítkach.
7. MNV Stupava ešte pred zahájením výskumných prác zabezpečí vhodný režim užívania areálu pamiatky / vylúčenie obrábania pôdy, resp. skladovania zeminy a odpadu. /
8. ONV odbor kultúry Bratislava - vidiek, ako aj výkonnému orgánu štátnej pamiatkovej starostlivosti, sa vzhľadom na jeho neprítomnosť na komisionálnom jednaní doporučuje prekonzultovať harmonogram prác a zaradenie akcie do plánu so SÚPSOP Stredisko Bratislava - Hrad.

D.a.b.

Zapísal: Dr. Vendelín Jankovič, Ing. arch. Rejthar.

Desať rokov štátneho majetku v Stupave.

Štátny majetok v Stupave zač. mesiaca júna r. 1973 oslávil desiate výročie svojho vzniku. Pri tejto príležitosti vydali jubilejnú propagačnú brožúru, ktorú zostavili ing. Ľudovít Fischer a dr. Július Leitman, pracovníci tun. ŠM. Vydalo vydavateľstvo Obzor, n. p. v Bratislave ako účelovú publikáciu pre Štátny majetok v Stupave v roku 1973. Náklad 1000 exemplárov.
Motto brožúry: My vieme, ako zabezpečiť budovanie základov komunizmu v poľnohospodárstve. Na to je potrebné uskutočniť rozsiahlu technickú revolúciu. V. I. Lenin.
Na úvodnej strane poslanie brožúry: Pri príležitosti 10. výročia Štátneho majetku v Stupave ponúkame Vám tieto spomienky, úvahy a zamyslenia, údaje, fotografie i štatistické informácie o tom, ako pracovníci tohto Štátneho majetku organizovali začiatky a jeho rozvoj.
Spomeňte si na statočnú prácu a na spoločné úsilie, kedykoľvek sa zahľadíte na sady, objekty a polia zúrodnenej časti Záhoria, tvoriacej prímestskú oblasť hlavného mesta Slovenskej socialistickej republiky Bratislavy.
Z príspevkov podáva ucelený pohľad na začiatky a rozvoj ŠM článok riaditeľa Štátneho majetku dr. Antona Dubčáka - Prečo Štátny majetok v Stupave ?
Chcem Vám porozprávať ako vyzeral včera, ako vyzerá dnes a ako bude vyzerať zajtra Štátny majetok v Stupave, z čoho sám čitateľ usúdi, prečo bol tento Štátny majetok zriadený.
Ako by to bolo len včera, tak mi to pripadá, keď sa pozerám desať rokov dozadu na zriaďovaciu listinu Ministerstva poľnohospodárstva čís. 25 140/63, ktorou sa zriaďuje Štátny majetok, národný podnik v Stupave. Touto zriaďovacou listinou bolo mu uložené: " Zabezpečovať poľnohospodársku veľkovýrobu a najúčel-

nejšie využívať všetky výrobné prostriedky, uplatňovať špecializáciu, najproduktívnejšiu techniku a technológiu a najdokonalejšie formy organizácie práce, dosiahnuť najvyššiu intenzitu výroby a vysokú produktivitu práce pri najnižších nákladoch na jednotku výroby."

Tu sú vyslovené hlavné a zásadné požiadavky, ktoré rozvediem z čoho pozostávajú a ako sa tieto požiadavky za obdobie desať rokov realizovali.

Po schválení príslušnými orgánmi bol som dekrétom Výrobnej poľnohospodárskej správy čís. 4/1963 poverený organizáciou a vedením novozriadeného podniku a zabezpečovaním daných úloh.

Predovšetkým išlo o základ poľnohospodárskej výroby, o pôdu. Táto bola z JRD Stupava, z časti pozemkov JRD Lamač, JRD Záhorská Bystrica, JRD Mást, JRD Zohor, JRD Devínska Nová Ves, JRD Dúbravka a z viníc Záhradníckych a rekreačných služieb mesta Bratislavy v priestoroch Bratislava - Kramáre. Delimitáciou boli ďalej vyčlenené hospodárstva Devínska Nová Ves, Malý Háj a Vysoká pri Morave zo ŠM Malacky. Tieto pôdy neboli najlepšie a pritom excentricky položené. Už pohľad na takéto rozloženie pôdneho fondu poukazuje na roztrieštenosť rastlinnej a živočíšnej výroby. Nízke výnosy, nedostatočná úžitkovosť, vysoká potreba pracovných síl / o zárobkoch ani nehovorím /, to všetko dokresľuje celkovú situáciu pri vzniku novozriadeného Štátneho majetku.

Rastlinná výroba podľa delimitačného protokolu hospodárstiev zo Štátneho majetku Malacky bola zastúpená 7 druhmi obilovín, 8 druhmi technických plodín, z toho 4 druhmi zeleniny na konzum a na semeno. Bývalé JRD Stupava bolo zastúpené 8 druhmi zeleniny a 4 druhmi liečivých a aromatických rastlín, okrem obilovín. Pre ilustráciu uvádzam niektoré z hlavných plodín, hektárové

výnosy a úžitkovosť hovädzieho dobytka, čo z dnešného pohľadu je skoro neuveriteľné. Priemerné hektárové výnosy v prvom roku / už zlepšené / za celý ŠM boli:

pšenica	19,50 q	ovos	14,40 q
raž	14,60 q	zemiaky	75,00 q
jačmeň jarný	20,09 q	ďatelina	
kukurica na zrno	22,30 q	na seno	28,00 q

Treba spomenúť, že na niektorých parcelách boli napríklad u raži výnosy 8 - 10 q, u kukurice na zrno výnosy 10 - 11 q.
Ani úžitkovosť nebola najlepšia. Najnižšia dojivosť na jednom z našich najväčších hospodárstiev bola 1,43 litra na kus a deň, najvyššia dojivosť 5,17 litra na kus a deň, priemerná dojivosť 3,35 litra. Prírastky ošípaných 0,20 kg, najvyššie 0,37 a priemer za celý majetok 0,30 kg na kus.
Najnižšie prírastky hovädzieho dobytka 0,11 kg, najvyššie 0,49 kg a celomajetkový priemer 0,41 kg.
Príčin takéhoto stavu výnosov a úžitkovosti bolo veľa. V tom čase sme však za tri hlavné príčiny, ktoré mali podstatný vplyv na úžitkovosť, považovali krmivá, roztrieštenosť živočíšnej výroby s biednym ustajnením a nedostatočnú opateru. V niektorých objektoch sme boli nútení úmyselne vypestovať aj potkaní kanibalizmus. Za takéhoto stavu a v takýchto podmienkach ŠM ani finančne nemohol prosperovať, tým menej pomýšľať na rozšírenie produkcie, kým sa nezvýši rastlinná výroba. V živočíšnej výrobe bolo treba najskôr zlepšiť opateru a vykonať organizačné zmeny. Takto sa koncom roku zvýšila výroba vo finančnom vyjadrení skoro o 2 milióny Kčs oproti plánu a tržby temer o 2 mil. Kčs.
Hneď v prvom roku po založení ŠM sme požiadali o prvú hospodársko technickú úpravu pôdy. Nebola taká uspokojujúca, ako sme si to želali, predsa však znamenala obrat v rastlinnej výrobe, priniesla zvrat do honov, kde bolo možné vykonať určité zásahy v

osevných postupoch a v agrotechnike. V živočíšnej výrobe sme boli, žiaľ, odkázaní na ustajňovacie priestory a objekty čiastočne prispôsobené z ošipární na maštale pre hovädzí dobytok, prípadne teľatníky a museli sme zrušiť chov hydiny / nosníc, moriek a kačíc / a preorientovať sa postupne na chov hovädzieho dobytka a tým aj znižovať stavy ošípaných. Dôležitým záujmom boli organické hnojivá, t.j. maštaľný hnoj a komposty, prípadne zelené hnojenie, pretože obsah humusu pôd majetku činil 0,2 % až 0,6 %. Okrem pôdnej štruktúry v záhorskej oblasti sú pôdy stále pod vplyvom veternej erózie, na mnohých miestach zamokrené v dôsledku neupravených vodohospodárskych pomerov. Bola vypracovaná komplexná vodohospodárska štúdia, ktorú schválila vláda. Vo vládnom uznesení čís. 745 sa ukladajú úlohy na úseku melioračnej a investičnej výstavby: úpravy hlavných tokov, plošné odvodnenie, závlahy, zúrodnenie piesočnatých pôd, kultivácia a rekultivácia pôdy. Ďalším dokumentom je uznesenie vlády čís. 323 z roku 1964, ktoré ukladá využitie piesočnatých pôd Záhoria s predpokladom rozširovania ovocinárstva a vinohradníctva a s možnosťou výroby nealkoholických štiav. Pre ŠM sme teda mali vážne dokumenty a ich úlohy bolo treba realizovať.

V čase zrodu Štátneho majetku najchudobnejším úsekom bola mechanizácia a vybavenie strojovým parkom. Nebolo kde vykonávať opravy, z JRD Stupava sme zdedili šopu s jednou vrtačkou, na hospodárstve Malý Háj bola vyňňa a na hospodárstvach Devínska Nová Ves a Vysoká pri Morave po jednom buchare. Za celých desať rokov postupne budujeme a vybavujeme mechanizačný úsek tak, aby bol náležitým a zodpovedným pomocníkom ako v rastlinnej, špecializovanej, tak aj v živočíšnej výrobe. V tomto roku začneme stavať ústredné dielne. Doteraz všetky opravy vykonáva-

me v provizóriách. V začiatkoch sme každý nepojazdný traktor ako aj neopravené náradie veľmi pociťovali.

Každé dielo sa rodí ťažko a pomaly. Neupadli sme do pesimizmu, cítili sme pomoc a dôveru politických a hospodárskych orgánov. Táto dôvera nás zaväzovala, preto sme zo dňa na deň vytvárali podmienky pre rozvoj a zvýšenia rastlinnej a živočíšnej výroby, hovorili sme s pracovníkmi a boli sme v dennom styku s bývalými členmi prevzatého JRD Stupava. Medzi prvými pracovníkmi bol ing. Michal Kolembus, ktorý prevzal funkciu agrotechnika a hlavného technika; funkciu hlavného ekonóma prevzal ing. Jozef Janás, Milan Škrovan prevzal funkciu mechanizátora. Prvou administratívnou pracovníčkou bola Mária Novotová. Postupne s preberaním objektov a dvorov ako aj hospodárstiev prichádzali ďalší pracovníci, a to Vladimír Labaj ako zootechnik a súčasne s ním Aladár Patač ako ekonóm PaM-u, / práce a mzdy./ Úsek mzdovej politiky bol veľmi vážny. Ekonomickú zložku po odchode ing. Janása prevzal Jozef Špánik a s ním spolupracovali pracovníci prevzatí z JRD Stupava: Blažena Mikulášková, Žofia Jánošová, Mária Malinová, Štefan Kalina a František Korda.

Vedúcimi hospodárstiev sa stali: na hospodárstve Stupava Matej Sabol, v Devínskej Novej Vsi Jozef Sollár, na Malom Háji Štefan Ferenczey, vo Vysokej pri Morave Jozef Borguľa a v Dúbravke ing. Milan Pápay. Hospodárstvo Dúbravka sa potom pripojilo organizačne k hospodárstvu Devínska Nová Ves.

Zriadili sme ústrednú dielňu, ktorej vedúcim sa stal Ľudovít Orságh, ústredný sklad s Františkom Záreckým a stavebnú skupinu, ktorú viedol Ján Slezák s ekonómkou Annou Ivančíkovou.

Dali sme sa do zriaďovania závodných kuchýň ako pre stálych pracovníkov, tak pre sezónne pracovné sily. Aj táto práca si vyžiadala vypätie síl vzhľadom na nedostatočné a nevyhovujúce priestory, ako aj ubytovanie personálu, pretože vo dvoch prí-

padoch išlo o samoty / na Malom Háji a vo Vysokej pri Morave - Nandin dvor/.

Už v roku 1964 sme začali vytvárať ovocinársko-vinohradnícke stredisko na čele s ing Valterom Heckom. Základ pre toto stredisko tvorila ovocinárska škôlka s vedúcim Františkom Faranzénom. Postupne sa z toho strediska zriaďovalo špecializované hospodárstvo s najnutnejším strojovým vybavením. V septembri roku 1964 nastúpil na úsek špecializovanej výroby ing Ľudovít Fischer ako špecialista, ktorý na tomto úseku pracuje dodnes, a je súčasne hlavným inžinierom podniku.

Ďalší spolupracovníci, ktorí pri preberaní JRD alebo uskutočňovaní delimitácie prechádzali na pracoviská Štátneho majetku, sú: Jolana Horváthová, Leonard Klas, František Beleš, Mária Jánošíková, František Rác, Jozef Murgaš, Rudolf Karovič, Helena Kollárová, František Faranzéna, Albert Maroš, Július Korda, Rudolf Fandel, František Kubovič, Jozef Veselý, František Zvirák, Albert Buchta, Rudolf Živner, František Brezovský, Rudolf Brezovský, Ján Slezák a Mária Mózová. Za pomoci týchto spolupracovníkov bolo možné doplniť vedenie hospodárstiev, zabezpečiť prevádzku dielní, zriadiť kompletnejšie vybavenie dielní na hospodárstvach a najmä na Stupave vytvoriť základný káder traktoristov a šoférov. Nástup pracovníkov Jozefa Hrušovského znamenal prínos v politickej a výchovnej práci a Rudolfa Pavlíčka v plánovaní a ekonomike.

Zo začiatkusme sa v našej práci opierali o krátkodobé výrobnofinančné plány, ktoré sme vypracovali na jednotlivé úseky výroby. V priebehu roku 1964 bola vypracovaná štúdia opierajúca sa o dokumenty ÚV KSČ a vlády, podľa ktorých vzrast produkcie ovocia sa mal zvýšiť až o 48 %. Vychádzajúc z tejto štúdie mal sa zo Štátneho majetku v Stupave zriadiť ovocinársky kombinát

ktorý mal vyriešiť nepriaznivú zásobovaciu situáciu s ovocím v hlavnom meste SSR v Bratislave. Do Záhoria boli vložené veľké investičné prostriedky na jeho zúrodnenie. Sledoval sa zámer čo najekonomickejšie / najhospodárnejšie / využiť neúrodné a máloúrodné pozemky výsadbou ovocných sadov a viníc. Išlo o veľmi rozsiahlu výsadbu vo vtedajších predstavách na 1054 ha sadov a ďalších asi 1500 ha pozemkov na výsadbu vrátane viníc a takto vybudovať agrokombinát na spracovanie muštov a pre konzervárenský priemysel. So živočíšnou výrobou sa neuvažovalo. Navrhli sme inú koncepciu: výsadbu 300 ha sadov a 100 ha viníc s užšoušpecializovanou rastlinnou a živočíšnou výrobou. Táto koncepcia sa dodnes realizuje. Už na jar roku 1964 sme zrigólovali prvých 96 ha / Froncúf 70 ha a na Malom Háji u Duba 26 ha / a na týchto pozemkoch na jeseň roku 1964 a na jar roku 1965 sme vykonali výsadbu. V roku 1965 zrigólovanú a prekyprenú zeminu lejaky s prívalmi z pozemkov Froncúfa uložili na hlavnú cestu Bratislava - Praha. Pre nás to znamenalo katastrófu. Uvedomili sme si, že treba voľačo urobiť a porozmýšľať nad riešením protierozivných opatrení.

V úsilí sme pokračovali na Malom Háji, pri Zohore, na Kremenici Lintávoch atď. Likvidovanie samorodákov Otela a Bagu v roku 1968 u súkromného sektoru nepadlo do najpriaznivejšej politickej situácie. Boj súkromníkov proti sceleniu pôdy a tlak na pracovníkov majetku bol veľký. Prekonali sme toto krízové obdobie. Osobitne a na spon vysokého vedenia na vlastný náklad vysadili sme pracovníkom vlastniacim bývalé samorodáky po 10 a 5 árov odrody Müller - Thurgau, veltlín zelený, rizling vlašský a za dva roky náhradu v hrozne, len aby sme dosiahli scelenie pozemkov a možnosť realizovať vytýčené zámery. Dnes i z tých neveriacich si každý uvedomuje kvalitu vína a význam

nášho počínania. Najväčším ocenením našej spoločnej práce je, že v roku 1972 pri nepriaznivých klimatických podmienkach dosiahli sme u rodiacich viníc z 1 ha 106 q ušľachtilého hrozna a u frankohybridov 120 q z 1 ha. Prácu našich technikov a pracovníkov na ovocinársko-vinohradníckom úseku dokumentujú me - daily a diplómy z rôznych výstav nielen domácich, ale aj medzinárodných.

Realizovali sme aj užšiu špecializáciu v rastlinnej výrobe, ktorú sme zúžili na pestovanie pšenice, raži, jačmeňa, ovsa, strukovín, jedno- a viacročných krmovín. Na porovnanie rastlinná výroba vzrástla takto:

pšenica	33,9 q,	t.j. o 73 %
raž	20,8 q,	t.j. o 42 %
jačmeň jarný	28,0 q,	t.j. o 40 %
kukurica na zrno	40,9 q,	t.j. o 83 %
ovos	19,0 q,	t.j. o 32 %
ďateliny	50,0 q,	t.j. o 20 %
kukurica na siláž		t.j. o 40 %

Isteže, okrem agrotechniky zohrali tu úlohu aj ďalšie faktory, ako úprava honov a melioračné zásahy, odvodnenia a veľkoplošná závlaha, ktorú pre tunajšiu oblasť vybudovala Štátna meliorač- ná správa v Bratislave. Náš chotár bol pralticky za celé obdobie od vzniku až do konca roku 1972 doslova rozrytý a rozkopaný. Po úpravách sa zlepšuje organizácia výroby a dosahuje sa vzrast rastlinnej a špecializovanej výroby. Súčasný stav pôdneho fondu je takýto:

poľnohospodárska pôda

celkom	2291 ha,	redukovaná 2615 ha
z toho orná pôda	1612 ha,	redukovaná 1612 ha
lúky	235 ha,	redukovaná 117 ha

pasienky	165 ha, redukovaná	49 ha
ovocné sady a záhrady	164 ha, redukovaná	492 ha
vinice	95 ha, redukovaná	285 ha
záhrady a škôlky	20 ha, redukovaná	60 ha

Od vzniku nášho majetku boli vypracované rôzne koncepcie a zámery rozvoja so zreteľom na rastlinnú, živočíšnu a špecializovanú výrobu. Revízna a poradenská organizácia Praha, pracovisko v Nitre, vypracovala racionalizačný projekt. I napriek tomu, po náležitom zvážení a vyhodnotení našich podmienok a možností ostali sme pri ďalšom rozvoji nášho majetku na zásadách vlastného konsolidačného plánu a to preto, že najlepšie vystihoval a vystihuje všetky oblasti výroby a postupne dosiahnuteľné ciele a zámery.

Postupne sme vylepšovali aj živočíšnu výrobu a vykonali sme rôzne organizačné opatrenia. Pre podmienky nášho Štátneho majetku vypracovali sme politicko - hospodárske smernice, vychádzajúc z materiálov a uznesenia XIV. zjazdu KSČ a vytvorili sme organizačné podmienky pre živočíšnu výrobu takto:

Hospodárstvo Stupava z farmy Škrabálky, Za cementárňou a Malý majer. Na farme Za cementárňou sme umiestnili hovädzí dobytok vo výkrme a výkrm ošípaných. Na farme Malý majer ostali kone. Na farme Škrabálky sú dojnice, prasnice a výkrm ošípaných. Na tejto farme budeme koncentrovať hlavne dojnice.

Hospodárstvo Devínska Nová Ves s farmou Malý Háj, na ktorej je umiestnený hovädzí dobytok vo výkrme a mladé jalovice. Na farme Devínska Nová Ves sú dojnice. Pre schátrané ustajňovacie priestory a pre výstavbu mesta Bratislavy budeme musieť túto farmu postupne likvidovať. Na farme Vysoká pri Morave sú dojnice.

Všetky tieto organizačné zmeny a presuny sme vykonali preto,

aby sme sústredili dobytok podľa druhu so zreteľom na pôdnu základňu a bytovú vybavenosť jednotlivých fariem.

Živočíšna výroba od vzniku Štátneho majetku, t.j. prebratím a delimitáciou objektov sa zvýšila takto:

mlieko	priemer na kus a deň	8,16 l	zvýš. o 129 %
prírasty HD		0,71 kg	o 70 %
prírastky ošípaných		0,50 kg	o 73 %
odstav prasiat	priemer na prasn.	17 ks	o 41 %

Samotná živočíšna výroba na jednotlivých hospodárstvach je zatiaľ rozložená podľa maštaľných priestorov a jej zaťaženie v rozlohe nie je na jednotlivých farmách rovnomerné, aj keď sú excentricky rozložené. Nútení sme zatiaľ vychádzať z daných okolností, aj keď ekonomický efekt nie je na úrovni a zatiaľ nie je v našich silách tento stav upraviť.

Nemožno vynechať ani úsek mechanizácie. Mechanizačný park na úseku rastlinnej výroby a špecializovanej výroby možno považovať v daných podmienkach za vyhovujúci, avšak v živočíšnej výrobe za nedostatočný. Dosiahli sme pokrok v zberových linkách, ako aj v ďalšej vybavenosti, takže náš súčasný stav je na úrovni priemerných poľnohospodárskych závodov. Na tomto úseku nás čaká ďalšia práca, najmä v živočíšnej výrobe.

Býva tradíciou, že i keď pri rôznych výročiach sa spomínajú poväčšine len klady, pravdou je, že dosiahnuté výsledky sú tým vzácnejšie, ak sa dosiahnu za ťažkých podmienok. Takéto výsledky tešia celý náš kolektív, stmeľujú ho a vytvárajú podmienky pre spolupatričnosť a zodpovednosť za spoločný majetok. Vykonať dobrú prácu a priniesť spoločnosti osoh možno len s ľuďmi, ktorí sa politicky angažujú, sú na odbornej úrovni a cítia plnú zodpovednosť za vlastné konanie.-

Nie málo starosti venovalo vedenie podniku so ZO KSS a masový-

mi organizáciami o pracovné a bytové podmienky našich pracovníkov. Bytová otázka bola vážnym a hlavným problémom pri zabezpečovaní a stabilizovaní kádrov. Bytový problém sme riešili stavbou dvojizbových chatiek s príslušenstvom: v Dúbravke 2 byty, na Malom Háji 5 bytov, v Stupave 4 byty a vykonali sme rekonštrukciu šiestich bytov v objektoch STS s najnutnejším vybavením. Na hospodárstve Devínska Nová Ves vyriešili sme závodnú kuchyňu, tak isto vo Vysokej pri Morave a na Malom Háji. Vybudovali sme na Malom Háji ubytovanie pre brigádnikov vrátane 4 bytových jednotiek. Okrem toho postavili sme budovu podniku a v nej 4 bytové jednotky a priestory pre ubytovanie brigádnikov na sezónne práce so závodnou kuchyňou / v Stupave./ V našich sadoch a viniciach sme postavili 3 chaty slúžiace ako prezliekárne pre pracovníkov vrátane veľkej spoločenskej miestnosti na odpočinok a stravovanie. Vybudovali sme 3 manipulačné haly v sadoch Froncúf, Bindrov sad a na Slepičiaku. Pre hospodárstvo Devínska Nová Ves a jej farmy postavili sme 3 manipulačné haly na stroje; tie nám slúžia počas žatvy aj na uskladnenie obilia. Na hospodárstve Stupava postavili sme 4 manipulačné haly a to ako centrálny sklad, sklad na umelé hnojivá, prístrešky na stroje a na núdzové uskladnenie obilia.

Sám klimatizačný sklad pre 100 vagónov ovocia a zeleniny dovezený z Maďarskej ľudovej republiky znamenal pre nás investíciu 12 miliónov Kčs. Pre ovocinársko - vinohradnícke hospodárstvo v areáli viníc postavili sme budovu s pracovňami, prezliekárňami, garážmi a hygienickým zariadením.

Aj tieto práce dokumentujú naše úsilie vytvárať na plnenie úloh Štátneho majetku v Stupave a úsilie stabilizovať kádre pracovníkov pri jednotlivých druhoch poľnohospodárskej výroby.

Najznámejším dokumentom pre nás sú uznesenia a závery XIV. zjaz-

du KSČ. V nich sú dané základné zámery rozvoja, špecializácie a kooperácie výroby s ich organizačnými formami v poľnohospodárstve a potravinárskom priemysle; ďalej príslušné uznesenia Predsedníctva ÚV KSČ a vlády ČSSR. Záväzný je pre nás aj rámcový program rozvoja kooperačných a integračných vzťahov v súvislosti s rozvojom výrobných síl v poľnohospodárskom a potravinárskom komplexe, prednesený v Piešťanoch ministrom poľnohospodárstva a výživy SSR ing Jánom Janovicom.

Na základe týchto významných straníckych a vládnych dokumentov bola na našom majetku spracovaná koncepcia výroby a špecializácie vrátane zámerov komplexnej socialistickej racionalizácie.

V jubilejnom roku máme vpláne dokončiť v Stupave výstavbu 10 bytových jednotiek. Kravín pre 240 dojníc, ktorý chceme zaplniť vo štvrtom štvrťroku 1973, bude mať najdostupnejšiu modernú a strojovú technológiu. V súvislosti s tým vykonáme rekonštrukciu starých kravínov na farme Škrabálky a prístavbu teľatníka, ktorý rozšírime na kapacitu o ďalších 100 kusov. V roku 1973 chceme projekčne pripraviť rekonštrukciu maštalí na farme Malý Háj, kde sa v priebehu dvoch rokov presunie centrum riadenia z hospodárstva Devínska Nová Ves. V Devínskej Novej Vsi v súvislosti s presunom dojníc budeme likvidovať dolnú maštaľ pre jalovice, lebo tieto objekty sú v dezolátnom stave. Vykonáme opravu hornej maštale, ktorá bude slúžiť až do výstavby nových objektov na farme Malý Háj.

Ešte v tomto roku vysadíme 6 ha viníc, čím sa skončí výsadba v Binderovom sade. Na ďalšie roky nám zostáva vysadiť 40 ha viníc v hone Noviny. Ku klimatizačnému skladu vybudujeme v tomto roku vlečku, ktorá ho spojí so železničnou stanicou Stupava a s vlečkovým systémom Stupavskej cementárne. Do roku 1975 preinvestujeme na rekultiváciách pôdy vyše 4 mil. korún a v rokoch

1973 - 1974 skončíme protierozívnu ochranu na celom areáli viníc. V roku 1974 máme v pláne pripraviť rekonštrukciu farmy Vysoká pri Morave vrátane výstavby bytov. Nemožno zabudnúť ani na budovanie cestnej siete a výstavbu pivničných objektov. Všetko to, čo zamýšľame urobiť , patrí do druhej etapy a tým sa vytvoria podmienky na plnenie úloh v budúcom období. Vytýčené ciele a zámery sú vecou celého kolektívu a ten sa hlási k spoločnému dielu s odhodlaním zúčastniť sa na jeho výstavbe. Prichodí mi úprimne poďakovať všetkým robotníkom, technicko - hospodárskym pracovníkom, základnej organizácii ROH i ostatným spoločenským organizáciám, ktorých pomoc sme cítili za celé desaťročné obdobie a ich práca, najmä na úseku politickom a výchovnom zohrala dôležitú úlohu. Osobitne ďakujem touto cestou predstaviteľom politických orgánov, tajomníkovi ÚV KSS dr.Jánovi Janíkovi a pracovníkovi ÚV KSS ing. Meňhartovi, vedúcemu tajomníkovi Západoslovenského KV KSS Eugenovi Turzovi a pracovníkom roľníckeho oddelenia KV KSS, vedúcemu tajomníkovi OV KSS Bratislava - vidiek ing. Jánovi Marušicovi a pracovníkom OV KSS Bratislava vidiek. Tiež ďakujem pracovníkom Ministerstva poľnohospodárstva a výživy SSR, pracovníkom krajského oddelenia MPVž v Bratislave na čele s riaditeľom ing. Jánom Šabíkom, pracovníkom Okresnej poľnohospodárskej správy v Bratislave, najmä jej riaditeľovi ing Jurajovi Pindúrovi a ekonómovi Alfonzovi Karovičovi, ako aj hlavnému inžinierovi Pavlovi Ďurišinovi, inž. Jánovi Markovičovi a Antonovi Liškovi. Úprimné poďakovanie vyjadrujeme inž. Jánovi Hučkovi, bývalému riaditeľovi VPS a terajšiemu námestníkovi ministra poľnohospodárstva a výživy ČSSR. Úprimné poďakovanie patrí aj pracovníkom ONV Bratislava vidiek, najmä predsedovi ONV inž. Jánovi Bizupovi, podpredsedovi Jánovi Šimekovi a Matúšovi Petríkovi.

Za úzku spoluprácu a pomoc pri riešení problémov nášho majetku ďakujem funkcionárom MNV v Stupave na čele s jeho predsedom Jozefom Martinkovičom, ďalej riaditelovi Hydinárskeho štátneho majetku v Bratislave inž. Hutovi, pracovníkom ŠM Malacky, Senec a Petržalka, vedúcemu stanice UKSUP vo Vrakuni Jánovi Dragúňovi, Cementárni Stupava / s. Talačovi /, Lesnému závodu v Stupave / inž. Tadialovi /. Konzervárni v Stupave / s. Barančokovi/ a podniku Zelenina v Bratislave, ako aj jej závodu v Malackách.

Nemožno vynechať zásluhy pri budovaní a pomoc Melioračných družstiev v Pezinku na čele so s. Demovičom, ďalej vďaku s. Širicovi a jeho pokračovatelovi s. Chrapovi v Bratislave a hlavne pracovníkom melioračného družstva Malacky, a to s. Orthovi a inž. Mikuličovi za dlhoročnú a obetavú pomoc.

Želaním všetkých pracovníkov Štátneho majetku v Stupave je, aby tento majetok bol prínosom pre našu socialistickú spoločnosť.

Vedenie Štátneho majetku v Stupave
v jubilejnom roku 1973.

Dr. Anton Dubčák, riaditeľ
Ing. Ľudovít Fischer, hlavný inžinier
Rudolf Pavlíček, hlavný ekonóm
Ing Emil Benko, hlavný zootechnik
Jozef Hrušovský, referent pre kádrovú a personálnu prácu
Dr. Július Laitman, podnikový právnik
Blažena Mikulášková, vedúca NHE
Aladár Patač, ekonóm PaM- u
Milan Škrovan, hlavný mechanizátor
Leonard Vanek, referent MTZ a vedúci ústrednej dielne a dopr.
Bohumír Valentín, stavebný technik
František Zárecký, vedúci ústredného skladu
Ekonomický úsek: Žofia Jánošová, Leontína Vaňková,
Drahomíra Belačičová, Žofia Hasoňová,
Emília Šályová, Mária Novotová, Jolana
Horváthová
Ing. Valter Heck, vedúci ovocinársko-vinohradníckeho hospod.
Technici: Matej Sabol, František Farenzéna, Ing. Anna Kvaková,
Viliam Kovačič, Mária Švajdlenková
Jarmila Darášová, účtovníčka
Jozef Solár, vedúci hospodárstva Devínska Nová Ves
Technici: Jozef Belošic, František Rác, Viliam Orlík,
Marián Ivan, Ľubomír Makovický, Jozef Murgaš,
Ľuba Ivaničová
Jozef Šály, vedúci hospodárstva Stupava
Technici: František Beleš, Ing. Marián Bulla, Leonard Klas,
Ing. Anton Klimeš
Mária Jánošíková, účtovníčka

Prehľad o udelených diplomoch a medailách
za ovocie, hrozno a víno pre ŠM v Stupave:

Ovocie:

1. OPZ v Bratislave
   Diplom a zlatá medaila za vystavené ovocie na Malokarpatskom vinobraní v Modre 1967
2. ČZOZS v Bratislave
   Pochvalné uznanie a zlatá medaila za kolekciu jabĺk na výstave v Bratislave 1967
3. OPZ v Bratislave
   Diplom a zlatá medaila za kolekciu ovocia na II. Záhorackych dožinkoch 1969
4. OPZ v Bratislave
   Čestné uznanie a strieborná medaila za kolekciu ovocia na výstave v Bratislave 1969
5. Flora Olomouc 1970
   Čestné uznanie a zlatá medaila za kolekciu jabĺk
   Sudetská reneta 1970
6. Flora Olomouc 1970
   Čestné uznanie a zlatá medaila za kolekciu broskýň
   Starling Delicius 1970
7. Flora Olomouc 1970
   Čestné uznanie a zlatá medaila za kolekciu broskýň
   Redhaven 1970
8. Flora Olomouc 1970
   Čestné uznanie a zlatá medaila za kolekciu jabĺk
   Jonathan 1970
9. Flora Olomouc 1970
   Čestné uznanie a zlatá medaila za kolekciu jabĺk
   Priesvitné letné 1970

10. Flora Olomouc 1970
Čestné uznanie a zlatá medaila za kolekciu jabĺk
Starling 1970
11. Flora Olomouc 1970
Čestné uznanie a strieborná medaila za kolekciu jabĺk
Golden Delicius 1970
12. Flora Olomouc 1970
Čestné uznanie a strieborná medaila za kolekciu jabĺk
Starling 1970
13. MP a V - I. Celoslovenská výstava
Diplom a strieborná medaila za kolekciu jabĺk
Golden Delicius 1971
14. MP a V I. Celoslovenská výstava
Diplom a strieborná medaila za kolekciu jabĺk
Sudetská reneta 1971
15. OPZ v Bratislave
Pochvalné uznanie a strieborná medaila za kolekciu
ovocia Malokarpatské vinobranie 1971
16. IGA - Erfurt
Strieborná medaila za kolekciu ovocia 1971
17. Výstava Agrokomplex Nitra
Strieborná medaila za kolekciu ovocia 1971
18. Celoštátna výstava v Bratislave
Zlatá medaila a diplom za kolekciu ovocia 1971

H r o z n o :

19. Ministerstvo poľnohosp. a výživy
Diplom a strieborná medaila sa hrozno Buvier
Celoštátna súťaž vín Pezinok 1970
20. Celoštátna výstava

Diplom a bronzová medaila za hrozno 44-55
Celoštátna výstava Bratislava 1972

21. Celoštátna výstava
Diplom a bronzová medaila za ušľachtené hybridy
Celoštátna výstava Bratislava 1972

22. Celoštátna výstava
Diplom za hrozno Veltlín zelený
Celoštátna výstava v Bratislave 1972

23. Celoštátna výstava
Diplom za hrozno 26-205
Celoštátna výstava v Bratislave 1972

24. Celoštátna výstava
Diplom a III. cena kolekcia hrozna
Celoštátna výstava Bratislava 1972

Víno:

25. Ministerstvo poľnohosp. a výživy
Diplom a strieborná medaila za víno Burgunské biele
Celoštátna výstava vína Cezinok 1970

26. Min. poľnohospodárstva a výživy
Diplom a zlatá medaila za víno Veltlín zelený
Celoštátna súťaž vína Pezinok 1970

27. Malokarpatské vinobranie
Diplom a strieborná medaila za víno Silván červený
Malokarpatské vinobranie Pezinok 1971

29. Malokarpatské vinobranie
Diplom a strieborná medaila za víno Burgunské biele
Malokarpatské vinobranie Pezinok 1971

30. Malokarpatské vinobranie
Diplom a strieborná medaila za víno Rulanské
Malokarpatské vinobranie Pezinok 1971

31. Malokarpatské vinobranie
Diplom a strieborná medaila za víno Veltlín zelený
Malokarpatské vinobranie Pezinok 1971

32 Medzinárodný konkurz vín v Bratislave
Diplom a strieborná medaila za víno Burgunské biele
3. medzinárodný konkurz vín v Bratislave 1971

33. Medzinárodný konkurz vín v Bratislave
Diplom a strieborná medaila za víno Veltlín zelený
3. medzinárodný konkurz vín v Bratislave 1971

34. Medzinárodný konkurz vín v Bratislave
Diplom a strieborná medaila za víno Rizling rýnsky
3. medzinárodný konkurz vín v Bratislave 1971

35. Medzinárodný konkurz vín v Bratislave
Diplom a strieborná medaila za víno Rozling rýnsky
3. medzinárodný konkurz vín v Bratislave 1971

Kultúrna a osvetová činnosť v Stupave.

Strediskom kultúrno-osvetovej činnosti v Stupave je Závodný klub Cementár, ktorý bol slávnostne otvorený dňa 12. decembra roku 1964. ZK Cementár v priebehu rokov stal sa ideovo-výchovným, kultúrno-spoločenským a vzdelávacím strediskom ako aj Miestnym strediskom odborárskej výchovy v Stupave.

Podľa správy o činnosti kultúrneho zariadenia, pripravenej na výročnú konferenciu dozvedáme sa o činnosti zariadenia za roky 1968 - 1972. Výročná konferencia sa uskutočnila dňa 27. januára roku 1973. V úvode sa spomína. Stretávame sa na prahu roku 1973, kedy o niekoľko dní uplynú tri roky od poslednej výročnej konferencie ZK Cementár a dva roky od tématickej konferencie ZK pri príležitosti 50. výročia založenia KSČ.

Na obidvoch konferenciách zaoberali sme sa činnosťou klubu, jej kladmi i zápormi a prijali sme uznesenia, ktoré mali našu prácu zlepšiť a urobiť z nášho klubu stredisko ideovo-výchovnej kultúrno-spoločenskej a vzdelávacej činnosti. Ak máme hodnotiť svoju činnosť od spomenutých konferencií, teda roky 1971 a 1972 nemôžeme sa zaobísť bez hodnotenia predchádzajúich rokov, teda rokov 1968 - 1969. Tieto roky znamenali určitý zvrat v našej činnosti, prijali sme niektoré opatrenia pre orientáciu v našej činnosti v oblasti ideovo-výchovnej práce. Tieto pohnuté roky nás presvedčili, že nikdy nesmieme polaviť v práci na poli výchovy, upevňovania marxisticko-leninského svetonázoru, proletárskeho internacionalizmu, v boji proti malomeštiackej morálke. Po rokoch konsolidácie zdalo by sa zbytočné poukazovať na tieto skutočnosti, každodenná prax na tomto poli nás presvedčuje, že je treba neustále pôsobiť na myslenie našich pracujúcich, na myslenie mládeže a občanov, aby už nikdy nenašli sily oportunizmu a revizionizmu miesto pre svoje škod-

livé pôsobenie v radoch našich pracujúcich, predovšetkým mládeže, pretože ona je budúcnosťou nášho národa, nositeľom myšlienok socializmu a komunizmu, bratstva socialistických krajín a nerozborného spojenectva so Sovietskym zväzom, opravdivým bojovníkom za mier a spravodlivosť v dnešnom pohnutom svete. Činnosť ZK nebola v tých to rokoch poznačená úchylkami alebo protichodnou politikou, predsa však bola poznačená slabšou návštevnosťou práve na politicko-výchovných podujatiach. Prejavilo sa to na prednáškach politického charakteru, záujem mládeže o prednášky bol v tej dobe minimálny. Oporou tejto činnosti ZK boli iba vyššie ročníky ZDŠ.

Roku 1969 podarilo sa nám čiastočne zlepšiť návštevnosť na akciách politicko-výchovných pomocou dobre volených programov a tiež zásluhou konsolidačného procesu, ktorý prebiehal v celej našej vlasti pod vedením KSČ. Rok 1969 bol rokom prelomu, pre naše uspokojenie prelom k lepšiemu. Zlepšila sa návštevnosť politicko-výchovných podujatí, a čo je dôležité, na lepšej návštevnosti začínala sa podieľať i mládež pracujúca i študujúca. Uvádzam niekoľko údajov z tohto obdobia:

Politicko-výchovné podujatia:

roku 1968:	roku 1969:
celkom 14 - návštevnosť 2.275	celkom 17 - návštevnosť 12.855

Kultúrno-spoločenské podujatia/

celkom 14 - návštevnosť 8.290	celkom 14 - " - 16.680

Rastúca návštevnosť nemôže byť jediným ukazovateľom zlepšenia činnosti. I v nasledujúcich rokoch objavili sa nedostatky v propagácii činnosti a slabá práca záujmových krúžkov.

Roku 1970 sa ZK zapojil do celoslovenskej súťaže závodných klubov a kultúrnych zariadení ROH k 25. výročiu oslobodenia našej vlasti slávnou Sovietskou armádou. Bola to súťaž, ktorá sledo-

vala nielen počet ale aj kvalitu organizovaných podujatí na poli politicko-výchovnej činnosti, činnosti s deťmi a mládežou a rovnako aj činnosti kultúrno-spoločenskej. V tomto období však sme začali pociťovať nedostatok ľudí zapálených pre túto prácu, žiadalo to zrieknutie sa voľného času pre vec. Rady ochotníkov zredli, ostalo málo ľudí, ktorí boli ochotní pracovať v krúžkoch. Opak sa prejavil v počte členov a v počte toch krúžkov. Ich počet dosiahol číslo 18 a to pre naše priestory bolo naozaj veľa. Roku 1970 sme túto prácu zvládli najmä za pomoci niektorých učiteľov tunajšej ZDŠ a práca detských krúžkov a pionierskych oddielov našla svoj domov v našom ZK, táto práca neutíchla a trvá podnes.

Spomenieme niektorých, ktorí sa o túto prácu zaslúžili, sú to súdr. učiteľky E. Meštiankovú, s. E. Hasonovú, s. J. Koželovú, s. O. Erdélyiovú a rad pionierskych vedúcich.

Je treba spomenúť i autorov niekoľkých pásiem poézie a prózy k politicko-výchovným podujatiam. Sú to: s. O. Šimkovič, s A. Štoffová a ďalší, ktorí sa podielali na realizovaní večero: s. M. Žolnayová-Drahošová, s. Ľ. Kišoňová, s. J. Petreová a z radov ochotníkov s. Kišoň.

Roku 1970 boli i dve podujatia významných výročí, a to 100. výročie narodenia Vladimíra Iljiča Lenina a 100. výrošie odborov. Činnost bola sledovaná komisiou pre vedenie súťaže a pri hodnotení sme sa umiestnili v IV. kateg.klubov na I. mieste.

Roky 1971 - 1972:

Plán činnosti v roku 1971 zamerali sme na slávne výročie 50. výročie založenia KSČ a pripravovanému XIV zjazdu KSČ, na agitačno-propagačnú prácu v predvolebnom a volebnom období pri voľbách do zastupiteľských orgánov našej vlasti, ako aj k plneniu aktivizácie odborov na poli zintenzívnenia politicko-

výchovného pôsobenia na pracujúcich závodov a obce.
ZK Cementár bol v rámci týchto výročí a politicko-štátnych podujatí zapojený do súťaže klubov o Čestný štít odborov v rámci klubov v ČSSR.
Okrem politicko-výchovnej činnosti rozvíjala sa práca klubu na úseku kultúrno-spoločenskom. Krúžok dychovej hudby, ktorý viedol s. Debrecký, vykázal aktivitu, čo sa prejavilo na ú - spechoch v prehliadkach dychoviek stavbárov, ako aj účasti dychovky na podujatiach Krajskej odborovej rady a Slovenského výboru stavba v Bratislave.
Úvod do roku 1971 a rovnako i do roku 1972 sa zdá byť dobrým nástupom do práce, predsa však obidva roky sú poznamenané slabou prácou samotného výboru ZK, ktorý bol zvolávaný v rozsahu 5 - 6 týždňov, no účasť na jednotlivých pracovných schôdzkach bola vo väčšine prípadov pod 50 %, čo znemožňovalo prijímať uznesenia a opatrenia zlepšenie práce.
Ďalším nedostatkom v práci klubu bola tá skutočnosť, že po odchode domovníka s. M. Hasáka do invalidity, ZK nemá domovníka čo sa prejavilo v v nedostatkoch a neporiadku, ako aj poškodzovaní zariadenia a inventára ZK.
Napriek všetkým nedostatkom a ťažkostiam ZK Cementár dosiahol ďalší úspech a za svoju činnosť v roku 1971 získal Čestný štít odborov, ako najvyššie vyznamenanie odborov za politicko-výchovnú, kultúrno-spoločenskú a odborársku činnosť.
Činnosť ZK za roky 1971 - 1972 :

Činnosť politicko - výchovná:

1. prednášky s politickou témat.	35	účasť 5.137 osôb
2. odborné prednášky	8	960
3. slávnosti, akadémie	20	4.248
4. besedy	6	817

5. koncerty	19	účasť	6.500 osôb
6. výstavy	5		8,600
7. osobitné film. predstav.	9		2.830

Činnosť politicko - výchovná pre deti a mládež:

1. prednášky	10	účasť	4.000 osôb
2. slávnosti	6		2.400
3. besedy	5		2.000
4. osob. film. predstav	6		2.400
5. súťaže a kvízy	13		700
6. výchovné koncerty	4		1.600

Agitačno - propagačná práca v čase volieb v roku 1971:

1. prednášky	8	účasť	450 osôb
2. výstavy	3		980
3. koncerty dychovky	3		1.000
4. koncerty v deň volieb	4		3.000
5. premietanie filmov a diafilm.	7		750
6. besedy	4		380
7. aktív mladých	1		300

Program aktivizácie

1. súťaž SZM / v spolupr. so ZSŽ /	3		120
2. stredisko odbor. výchovy	6		300

Politicko-výchovných podujatí celkom: 185

návštevnosť -"- 40.072

z toho deti a mládež -"- 13.100

Návštevnosť podujatí ZK je nepriaznivo ovplyvňovaná programom televízie, bude preto záležať na práci ZK získať väčší počet návštevníkov na jednotlivé podujatia.

Najmä v oblasti politicko-výchovnej práce sa musí tunajšie kultúrno-osvetové zariadenie stať strediskom šírenia vedeckého svetového názoru, strediskom boja proti malomeštiackej ideológii

a morálky a naša práca musí sa zamerať k plnej podpore politiky KSČ a ROH. Budeme preto potrebovať aj v budúcnosti väčšiu pozornosť štátnych a straníckych orgánov, ako aj plnú podporu a spoluprácu závodných výborov prispievajúcich podnikov a závodov Stupavy. Máme na mysli podporu morálnu ale aj materiálnu, pretože zabezpečovanie vzdelávania pracujúcich a mládeže nebudeme vedieť uhradiť zo svojho rozpočtu.

Kultúrno - spoločenská činnosť ZK za roky 1971 - 1972 :

1.	divadlá	3	účasť	1.060 osôb
2.	estrády, vystúp.prof. umelcov	8		3.640
3.	koncerty	5		2.100
4.	nahrávky televízie a rozhl.	2		840
5.	zahraničné súbory	1		450
6.	bábkové divadlo	6		2.400
7.	varietné predstavenia	3		1.200
8.	spoločenské súťaže a hry	4		260
9.	súťaž beatových skupín	2		840
10.	vlastivedné súťaže	3		900
11.	Vystúpenia SĽUK-u a Lúčnice	2		800
12.	Súťaž v prednese poézie a pr.	2		600
13.	Bábkárska Stupava -celookres.	2		1.200
14.	spoločenské podujatia	7		1.400
15.	nádielkové akcie	2		340
16.	súťaže a kvízy s knihou	7		210
	Podujatí celkom	59		
	Návštevnosť	17.180		

Na kultúrno-spoločenských podujatiach prejavila sa menšia účasť než tomu bolo v predchádzajúcich rokoch. Jednou z podstatných príčin je vysoké vstupné a v nemalej miere aj značná hlučnosť týchto podujatí.

V tomto smere vedenie ZK nemôže urobiť nápravu, pretože výška vstupného je určovaná Slovkoncertom.

Väčšia časť kultúrno-spoločenských podujatí je zastúpená zakúpeným programom. Skutočnosťou je, že naše záujmové krúžky nevykazujú činnosť, ktorú možno predviesť verejnosti. Nepracujú krúžky - dramatický a bábkársky. Možno len konštatovať, že činnosť týchto krúžkov nepodarilo sa obnoviť, výsledky možno očakávať len od novovutvoreného krúžko poézie pri SZM, ktorý sa už dvakrát predstavil verejnosti.

V závere roku 1972 prikročili sme k založeniu dvoch nových krúžkov, ktorých činnosť však bude znamenať pre ZK finančné výdavky, pretože ide o krúžky s potrebou vyučovania. Je to dychovka mladých a krúžok ľudového tanca a spevu. Pre krúžok mladej dychovky budeme musieť zakúpiť niektoré hudobné nástroje a platiť dvoch učiteľov, a to pre plechové nástroje a klarinety. Členovia krúžku budú hradiť náklady iba zčasti a to po 25.- Kčs mesačne. Rovnako aj vyučovanie ľudových tancov budeme musieť uhradiť. Ľudový spev budeme učiť sami bez fin. nákladov.

Činnosť klubového kina. Je základným kameňom pre financovanie podujatí ZK. V klubovom kine premietame filmy pre dospelých vždy v utorok a vpiatok, pre mládež a deti v nedeľu o 14. a o 17. hod. Na práci kona sa podielajú dvaja premietači, štyria uvádzači, jeden zriadenec a predavačka vstupeniek.

Musíme sa priznať, že úroveň nášho kina poklesla rušením predstavenia častou stupavskej mládeže, ktorá sa zúčastňuje aj na poškodzovaní kina a a zariadenia klubu-. Pri terajšom obsadení funkcií v kine nebudeme vstave čeliť týmto nedobrým úkazom. Budeme musieť sa obrátiť o spoluprácu dospelých občanov z radov pracujúcich, aby sa zapojili do tejto činnosti a pomohli nám úroveň nášho klubového kina udržať.

Za roky 1971 - 1972 bolo v miestnom kine premietnutých 437 filmov, na ktorých bolo 87.465 návštevníkov.
Na počet sedadiel je to návštevnosť v priemere nad 50 %.
Zariadenie kina je zachovalé, prístroje sú udržiavané a sú vo veľmi dobrom stave.-

Pohľad na hospodárenie MNV v Stupave roku 1972.

I. Charakteristika rozvoja obce:

Poloha Stupavy je z hľadiska hlavných komunikácií výhodná, nachádza sa na štátnej ceste I. triedy / E 15 /, ktorá spája naše významné mestá: Bratislavu - Brno. Pokiaľ je dialnica vo výstavbe, cez Stupavu prechádza hlavný prúd vnútroštátnej cestnej dopravy. Železničné spojenie z hlavnej železničnej trate Bratislava - Brno - Praha zabezpečuje jednokoľajná trať Stupava - Devínske Jazero. Pre svoju výhodnú polohu Stupava sa stala strediskovou obcou. Stupava má aj veľmi dobré autobusové spojenie s Bratislavou, s blízkymi i vzdialenejšími obciami.

V obci je vybudovaná základná vybavenosť, je tu Kultúrny dom, Zdravotné stredisko, Základná deväťročná škola kpt. Nálepku s 1. - 9. ročníkom, Ľudová škola umenia, Osobitná škola, Miestna ľudová knižnica, Materské školy a Detské jasle.

Priemyselnú a poľnohospodársku činnosť zabezpečuje 14 podnikov a závodov, z toho: 1 JRD a 1 ŠM. Medzi najväčšie podniky patria Stupavská cementáreň, Štátne majetky, JRD Stupava, Štátne lesy, Komunálne služby atď.

Počet obyvateľov k 31. dec. 1972 bol 6.868. Narodilo sa 101 detí a zomrelo 141 občanov. Do obce sa prisťahovalo 225 občanov, 214 sa z obce vysťahovalo. za rok 1972 ubudlo 19 občanov.

Podniky a závody v obci zamestnávajú 2.300 ľudí. Do obce prichádza za prácou 316 pracovníkov, sú to občania z okolitých obcí a tiež z Bratislavy. Z obce za prácou odchádza denne 1.756 občanov - prevažne do Bratislavy, kde pracujú v rôznych profesiách a funkciách.

V obci je pomerne dobrá sieť obchodov, predajní potravín, dve samoobsluhy, predajne mäsa a mäsových výrobkov, priemyselného tovaru: kuchynské potreby, železný tovar, služby a pod.

Hospodárenie Jednotného roľníckeho družstva v Stupave bolo následovné:

Hlavné ukazovatele o splnení výrobných a finančných plánov roku 1972:

Produkcia	Plán	skutočnosť	%
Produkcia rastlinnej výr.	4.904	5.171	105
Prod. živ čiš. výroby	2.557	2.395	94
Prírastok zvierat	3.242	3.820	118
Hrubá poľnohosp. prod.	10.703	11.386	106
Prod. pomoc. výroby	1.340	1.623	121
Prod. vlast. výroby	12.043	13.009	108
Aktivizácia investícií	720	506	70
Tržby P V	5.050	5.383	106
Celková hospod. prod.	17.813	18.898	108
Tržby:			
Za výrobky rastl. výroby	2.208	1.985	98
Za živočíš. výrobky	1.902	1.885	99
Tržby za zvieratá	3.465	3.524	102
Tržby za poľ. výr.	7.575	7.394	98
Tržby za pomoc. výrobu	5.050	5.383	106
Tržby pomoc. výr.	1.150	1.193	104
Tržby z výrob. činnosti	13.775	13.970	101
Dotácie k tržbám	960	1.141	119
Tržby a výnosy celkom	15.755	15.893	101
Výkony celkom	16.796	17.321	103
Prijaté náhr. škôd	---	934	---
Súčet	16.796	18.255	107
Dotácie / zúr./	---	628	---
Zisk	4.441	4.827	109

JRD Stupava v roku 1972 po prvýkrát ako zlúčené JRD z bývalých JRD Mást v Stupave, JRD Marianka a JRD Borinka hospodárilo na výmere 1.540 ha poľnohospodárskej pôdy, z toho 995 ha ornej pôdy okrem záhumienkov.

Výsledky hospodárenia treba hodnotiť z nasledovného hľadiska: Rok 1972 bol pre poľnohospodárov veľmi nepriaznivý. Kým jar bola normálna, aj prognóza úrody obilnín sa očakávala nad plánované výnosy. Letné obdobie však bolo veľmi zlé / živelné pohromy /. Nepriaznivé povetrnostné podmienky zničili 40 - 50 % úrody na jednotlivých plochách. Tak vznikli družstvu škody na úrode za 827.000.- Kčs. Ťažká žatva si vyžiadala zvýšené materiálové náklady. Nepriaznivé klimatické podmienky mali ďalší vplyv na živočíšnu výrobu, hlavne na dojnice a to práve v letných mesiacoch, keď mala byť produkcia mlieka najvyššia. Nepravidelný prísun zeleného krmiva podľa sledovania zootechnika mal za následok značný výkyv v dennej dojivosti. Krmivo pritom bolo často znehodnotené zašpinením, čomu sa za nepriaznivých podmienok ťažko dalo vyhnúť.

Veľa práce a úsilia bolo treba vynaložiť pri zjednotení systému hospodárenia všetkých troch zlúčených družstiev, k čomu boli vypracované technicko-organizačné opatrenia. Bolo potrebné zaviesť špecializáciu jednotlivých hospodárstiev. Presunúť a sústrediť dobytok vytýčenej špecializácie. Ďalej bolo potrebné zjednotiť systém odmeňovania, prepracovať výkonové normy, zjednotiť stavový a domáci pracovný poriadok JRD.

Keďže všetky tieto otázky sa mali riešiť postupne, bolo stanovené, že do pol roka r. 1972 každé hospodárstvo bude pracovať podľa vlastného zaužívaného systému.

Najvážnejšou otázkou bolo riešenie pracovných síl a ich rozmiestnenie vo výrobe so stabilným rozdelením. V priebehu roka sa spl-

nili tieto úlohy:

Boli vypracované nové stanovy JRD a domáci pracovný poriadok.

Zaviedlo sa jednotné odmeňovanie na celom JRD.

Hospodárstvo Borinka sa špecializovalo na odchov jalovíc a maštaľ prvôsok, na čo rekonštruovali a vybudovali kapacity za 445.000.- Kčs pre cca 250 jalovíc a 80 prvôsok.

Na hospodárstve Mást sústredili sa dojnice a zabezpečila saprojektová dokumentácia pre rekonštrukciu celého okruhu dojníc s kapacitou 300 ks kráv s pôrodnicou. Rekonštrukcia sa urobí roku 1973.

Urobila sa hospodársko-technická úprava / HTÚP / zlúčeného JRD a zabezpečené centrálne riadenie rastlinnej výroby.

Sústredili sa mechanizačné prostriedky na jedno mechanizačné stredisko a centrálen riadenie mechanizácie. V súvislosti s tým boli sústredené aj sklady náhradných dielov do jedného skladu.

Úsilie zamerané na spomenuté úlohy nemohlo sa prejaviť hneď v prvom roku hospodárenia, preto od vyriešenia týchto podstatných otázok sa očakávajú ešte lepšie hospodárske výsledky.

Rastlinná výroba:

bola prispôsobená špecializácii a podmienkam na JRD. Najväčšie plochy osevu zaberajú obilniny a to 54 % ornej pôdy, nasledujú krmoviny na ornej pôde ako ako špeciálna plodina kapusta neskorá na 35 ha. Okrem toho družstvo má č,5 ha rodiacich viníc a 14,5 ha ovocného sadu.

Plán rastlinnej produkcie bol splnený na 105 %. Nesplnila sa iba produkcia obilnín - cca o 10 vagónov zo spomenutých príčin. Štátna poisťovňa uznala škody na obilninách spôsobená ľadovcom v sume vyše 600.000.- Kčs, ktoré boli družstvu uhradené.

Živočíšna výroba:

Produkcia živočíšnej výroby s príchovkami a prírastkami zvierat bola splnená na 107 %, kým mäso a príchovky boli splnené na 118

percent, mlieko na 96,5 % a nákup mlieka na 97,3 %.
Vo výrobe mlieka nepriaznivý vývoj v minulom roku spôsobili: Každé JRD hospodárilo samostatne, kravy neboli sústredené. Selekciu kráv nebolo možné urobiť preto, že na JRD Borinka nebola dostatočná evidencia úžitkovosti kráv. Do konca marca r. 1972 86 kráv dojila jedna dojička a na príkaz s. Kovačiča iba tie kravy, ktoré dávali denne viac ako 5 l mlieka. Vyrobené mlieko sa nevydojilo a do splnenia plánu nákupu chýbalo iba 20.000 l mlieka.
Brakovanie kráv počas roku nebolo možno robiť, nákup jalovíc alebo kráv nebol plánovaný.
Zvýšené dávky krmenia a z toho titulu prekročenia spotreby nakúpených krmív o 275.000.- Kčs nepriniesol z uvedených príčin očakávaný efekt.
Ak sa však hodnotí produkcia a plnenie nákupu živočíšnych výrobkov a prírastkov zvierat oproti skutočnosti r. 1971 za všetky tri JRD v porovnaní s rokom 1972 po zlúčení, vývoj je oveľa priaznivejší. Za úsek živočíšnej výroby produkcia o 8,48 % vyššia ako v r. 1971 vo finančnom vyjadrení a v naturálnom vyjadrení to predstavuje v produkcii mlieka o 47.990 l mlieka viac, dodalo sa však o 62.048 l mlieka viac. Vyrobilo sa o 231,8 q mäsa viac a dodalo sa 139,25 q mäsa viac oproti roku 1971, keď všetky tri JRD hospodárili samostatne.
Z uvedeného je vidieť, že nie je rozhodujúcich 20.000 l mlieka nesplnenej dodávky, ale celkový rast produkcie poľnohospodárskej výroby aj za tak nepriaznivých podmienok, aké boli v minulom roku. Hrubá poľnohospodárska produkcia bola na JRD splnená na 106 % oproti plánu a o 9,44 % oproti skutočnosti v roku 1971 pri samostatnom hospodárení JRD.

Mechanizácia:

Na úseku mechanizácie bol obnovený mechanizačný park v hodnote vyše 900.000.- Kčs. Stroje, traktory a autá aj napriek značným ťažkostiam boli udržiavané v prevádzkyschopnom stave, čo si však vyžiadalo zvýšené náklady najmä na náhradné diely a pohonné hmoty oproti plánu a to náhradných dielov bolo spotrebovaných o 170.000.- Kčs viac oproti plánu. Z veľkej časti tieto náklady zapríčinila mimoriadne ťažká žatva.

Možno povedať, že prvý rok zlúčených JRD dal dobrý základ pre úspešné plnenie úlohy v nasledujúcich rokoch. Vedúci pracovníci a všetci pracovníci - družstevníci toto svoje predsavzatie vyjadria prijatými záväzkami pri prerokovaní a schválení plánu na rok 1973.

Práca a činnosť Miestneho národného výboru:

Prácu MNV zabezpečuje 42 poslancov pléna NV, 11 členná Rada, 6 komisií pri MNV a výbor ľudovej kontroly. Činnosť týchto orgánov usmerňuje MV KSS, DO KSS v Stupave. Ďalej na politickoverejnej práci v obci sa podieľajú ďalšie organizácie, združené v Národnom fronte, ako: MO SZŽ, MO ČSČK I. a II., MO ZPB a ďalšie organizácie. Činnosť orgánov MNV roku 1972 bola uspokojivá. Práca bola zameraná na základe uznesení vyšších politických a štátnych orgánov, ako aj potreby obce. Úlohy boli časovo rozpracované do plánov práce Rady MNV, pléna, ako aj komisií na polroky. Schôdze pléna NV sa uskutočňovali podľa platných smerníc a potreby obce. Plénum zasadalo každých 8 týždňov raz, Rada MNV zasadala každých 14 dní a v prípade potreby bolo zvolané mimoriadne zasadnutie Rady. Komisie podľa plánu zasadali raz za mesiac, v prípade potreby dvakrát mesačne. Účasť poslancov na plenárnych zasadnutiach sa pohybovala okolo 77 %, účasť členov Rady bola 86,9 % a členovkomisií od 70 - 80 %.

Životná úroveň:

Životná úroveň obyvateľov Stupavy je dosť vysoká. Dôkazom toho je vybavenosť domácností, finančné a materiálne zabezpečenie rodín, ako aj skutočnosť, že v obci je 14 podnikov a závodov a hranica hlavného mesta SSR susedí s chotárom našej obce. Obrat predajní v roku 1972 činil 57,258.341.- Kčs. Oproti roku 1971 je vyšší o 2,414.540.- Kčs, na čom sa v značnej miere podieľa nová samoobsluha, kde je predajňa potravín, mäsa, bufet s lahôdkami a cukráreň. Z celkového obratu predajní v prevádzkach RaJ-a / reštaurácie a jedálne / bol obrat 9,662.662.- Kčs. Služby obyvateľstvu zabezpečujú Komunálne služby Stupava, Komunálne služby Malacky a dve prevádzy OPMP / Okresný podnik miestneho priemyslu./ - Modra.

Objem vkladov v miestnej pobočke Štátnej sporiteľne činil 37 miliónov Kčs, prírastok oproti roku 1971 je 5,600.000.- Kčs Ďalej občania vlastnia 1.493 televízorov, 1.480 rádioprijímačov, 345 osobných áut, 300 motocyklov. Oproti roku 1971 je vo všetkom prírastok, čo je dôkazom zvyšovania životnej úrovne našich občanov. Výška vyplatených dôchodkov činí v roku 1972 12,200.000.- Kčs.

Kultúrny život občanov organizuje a zabezpečuje ZK Cementár, kde okrem filmových predstavení sa usporadúvajú rozličné ďalšie kultúrne podujatia v spolupráci s komisiou pre školstvo a kultúru pri MNV a ďalšími spoločenskými organizáciami. Kultúrne potreby občanov ďalej zabezpečuje Miestna ľudová knižnica. Zdravotnú starostlivosť v obci poskytuje moderné zdravotné stredisko. Nedostatkom je však, že toto zdrav. zariadenie nemá k dispozícii sanitné auto, je odkázané na OÚNZ Bratislava vid., čo je závažným nedostatkom najmä v súrnych prípadoch / úraz a p/ Vzhľadom na veľkosť obce a skutočnosť, že do obvodu patria aj

obce Borinka a Marianka, je treba tento problém vyriešiť.
Rozvoj a perspektíva obce:
Miestny národný výbor spravuje majetok v hodnote 15,183.700.- Kčs. Domová správa obhospodaruje 42 domov so 187 bytmi a 14. nebytovými jednotkami v hodnote 18,764.200.- Kčs. Pričinením MNV, závodov a občanov sa pomoci vyšších orgánov vybudovali v obci značné hodnoty. V individuálne bytovej výstavbe sa postavilo 30 domov a k 31. XII. 1972 je ďalších 24 domov rozostavaných. V podnikovej bytovej výstavbe sa postavilo 28 bytových jednotiek, a to Stupavská cementáreň 24, ostatné Štátne lesy. Na úseku miestnych komunikácií sa vybudovala, resp. spevnila živičným povrchom cesta na Pažitnej ulici. Vybudovali sa chodníky na ul. Ferdiša Kostku, Fučíkovej a Záhradnej ul. a čiastočne na Leningradskej ul. Značné úsilie sa vynaložilo na výstavbu kúpaliska v rámci akcie " Z ". Ukončená bola výstavba bazénu pre neplavcov a detský bazén, ktoré boli dané pokusne do prevádzky. Započaté bolo s výstavbou veľkého bazénu /pre plavcov / a dokončená je hrubá stavba budovy sociálnych zariadení. Ďalej boli urobené rôzne terénne úpravy ako príprava pre práce v roku 1973. Na úseku skrášľovania obce pokračovalo sa s úpravou verejných priestranstiev doplňovaním zelene, výsadbou okrasných kríkov, ruží a pod.
Rozvoj obce nepokračuje podľa potreby. Viac rokov prisľubovaná výstavba Základnej deväťročnej školy nebola zaradená ani v roku 1972 do plánu a tak nepriaznivá situácia na škole trvá, vyučuje sa striedavo, čo sa nepriaznivo odráža na kvalite vyúčovnovyučovacích výsledkov. Taktiež nebolo začaté napriek prísľubom s výstavbou družstevných bytov, len koncom roka prikročilo sa k prípravným prácam.
Ďalším problémemo je nedostatočná obchodná sieť, čo sa pociťuje

zvlášť v hornej / severnej / časti obce. MNV prikročil k opatreniam, nadviazal jednanie s podnikom Potraviny a Zelenina, avšak v dôsledku nedostatku dodavateľov nepodarilo sa stavbu predajní zaradiť do výstavby.

MNV v Stupave prijal na základe výzvy MsNV Trnava celoobecný záväzok, v ktorom boli zakotvené naliehavé potreby ako na úseku skrášľovania obce, tak aj v poskytovaní služieb, rozvoja na úseku kultúry, telovýchovy a pod.

Úlohy vyplývajúce z volebného programu boli úspešne plnené, čo bolo pravidelne orgánmi MNV sledované a vyhodnocované.

Celobecný záväzok bol v hodnote 1,051.000.- Kčs, skutočná hodnota záväzku za min. rok bola 1,320.000.- Kčs

Medzi významné akcie, na ktorých sa v roku 1972 pracovalo, bolo zabezpečovanie kvalitnej vody pre miestny vodovod zachytením vyhovujúceho prameňa. Bola vykúpená a tiež asanovaná budova pred ZDŠ a pripravilo sa priestranstvo pre stavbu pomníka kpt. J. Nálepku, ktorý bude odhalený k 30. výročiu hrdinskej smrti partizánskeho veliteľa v nov. roku 1973.

Zapájanie sa občanov do akcií v rámci celoobecného záväzku možno hodnotiť kladne, i keď sa na tomto úseku pri lepšej organizácii práce mohlo urobiť ešte viac. Z kolektívnych záväzkov zasluhuje si pozornosť kolektív pracovníkov Stupavskej cementárne a útvaru pohraničnej stráže / vojakov / ktoré vykázali hodnotné pracovné výsledky.

Prejav predsedu MNV súdr. Jozefa Martinkovička na slávnostnom akte v slávnostnej sieni MNV pri príležitosti 60. narodenín s. Františka Kubrického, predsedu JRD STupava zač. marca 1973.

Vážení prítomní, súdružky a súdruhovia!

Najväčšie hodnoty, ktoré človek v živote dosiahne, sú zdravie a schopnost zúčastňovať sa spoločensky užitočnej práce.

Nie každému z nás sa týchto hodnôt dostane rovnakou mierou.

Ak Ti teda dnes vmene Rady MNV v Stupave, v mene všetkých poslancov MNV a občanov môžem zablahoželať k Tvojim 60 narodeninám, robím to veľmi rád, pretože Tvoj doterajší život bol naplnený šľachetným zmyslom - pracovať vždy tak, aby si bol užitočný nielen svojim najbližším a sebe, ale celej spoločnosti. Človek, ktorý nájde istotu v takejto životnej náplni, ako Ty, vie si neraz ľahšie poradiť s ťažkosťami, ktoré nikoho v živote neobídu a neobišli ani Teba.

Také životné udalosti iste zanietia statočnosťou poznačené skutky, ktoré si pre blaho verejnosti urobil a tieto premôžu všetky prekážky, ktoré Ťa v živote stretli.

Tvoje životné jubileum v takomto slávnostnom ovzduší v obradnej sieni pripomíname si aj preto, že si vedel v živote vždy nájsť silu a čas pre prácu, ktorej cieľom predovšetkým boli záujmy pracujúceho ľudu. Tam, kde bola práca najťažšia, tam si bol ty, strana Ťa poverovala všĺkými a ťažkými úlohami a Ty si súdruh Kubrický sklamal stranu, plnil si svoje úlohy čestne a zodpovedne, či si už pracoval v rôznych funkciách na ONV alebo ako funkcionár a člen Rady MNV a DO KSS.

Prevažnú väčšinu svojicj síl a svojich bohatých skúseností si venoval na pokyn našej strany problémom a úlohám na úseku poľnohospodárstva predovšetkým v našej obce, kde si bol jedným z prvých priekopníkov socializácie.

Poľnohospodárstvo Ti najviac prirástlo k srdcu a zostal si mu verný. Pod Tvojím vedením JRD sa úspešne rozvíjalo organizačne a ekonomicky z roka na rok upevňovalo a upevňuje pre radosť nás všetkých, pre radosť všetkých družstevníkov a priznaj si aj Ty, že sám máš radosť, keď vidíš, že sa robota darí a cítiš spokojnosť svojich spolupracovníkov.

Dnes, keď Ti ďakujeme za všetko, čo si do eraz pre našu spoločnosť vykonal, dnes, keď prijímaš blahoželania k Tvojej šesťde - siatke, dovoľ nám, aby sme poďakovali i Tvojej manželke, ktorá Ťa vedela pochopiť, ktorá musela znášať veľa odriekania pre nekonečné schôdze, pre prácu po nociach a tiež nemálo zazerania od neprajných občanov, ktorí nie všetci v tej dobe a ešte aj poniektorí aj dnes - súhlasili s politikou, ktorú si Ty svojou prácou uskutočňoval. I jej patrí vďaka za úspechy, ktoré si Ty dosiahol, jej patrí vďaka za Tvoju sviežosť, ktorej sa dožívaš v Tvojej šesťdesiatke.

Dnešná doba potvrdila, že Tvoje životné ideály, ktoré si dlhé roky premieňal na skutky, boli správne. Keď sm dnes spolu tešíme z Tvojho krásneho plodného života, radi si spomíname na Tvoju skromnosť, zanietenosť za spravodlivé ľudské ideály, za ochotu, s ktorou aj dnes prispievaš k rozvoju JRD, za rozvoj našej obce.

Všetci máme radosť, že si sa dožil chvíle, keď Ti my všetcim Tvoji najbližší, Tvoji spolupracovníci, môžeme aspoň takouto cestou verejne poďakovať za všetko to, čo si doteraz vykonal.

Naším najmilším želaním je:

Ži spokojne a šťastne v plnom zdraví ešte dlhé roky, nech sa Ti práca na JRD i práca vo funkciách, ktoré zastávaš v obci úspešne darí k Tvojej spokojnosti i k spokojnosti nás všetkých.

K Tvojej šesťdesiatke srdečne Ti blahoželáme!

Prejav súdr. Jozefa Martinkoviča, tajomníka MNV v Stupave na slávnostnom akte v obradnej sieni MNV pri príležitosti 50. narodenín predsedu MNV v Stupave súdr. Jozefa Madera dňa 3. januára 1968:

Vážení prítomní, súdružky a súdruhovia!

Prichodí mi spomenúť v dnešný deň niekoľko momentov zo života človeka, súdruha a priateľa, ktorý sa dožíva päťdesiatych rokov svojho plodného života. Ani nie veľa tých rokov, ale predsa je to obdobie v živote človeka, kedy sa treba trocha pozrieť do minulosti a zaspomínať.

Veď päťdesiat rokov v ľudskom živote je obdobie, ktoré ukáže, či sme išli cestou správnou a či po nás niečo ostane, teda je to príležitosť k tomu, aby sme svoju prácu a celý náš postoj k spoločnosti mohli zhodnotiť.

Zaspomínajme si teda spolu s naším jubilantom súdruhom Jozefom Maderom na roky, kedy sa jeho cesta začala uberať k plodnému životu a k práci pre našu socialistickú spoločnosť.

Narodil sa v chudobnej rodine a spolu so svojimi súrodencami a pracovitou matkou poznali biedu zoči - voči. Tie časy možno zapísať na účet kapitalistickej spoločnosti v prvej republike. Dnes naši mladí nedbajú o poriadkoch vtedajšej spoločnosti ani len počúvať, Je to pochopiteľné. Nepocítili hlad ano strach zo zajtrajška. Náš jubilant v tejto dobe žil a na jeho chválu možno povedať, že ho doba nezlomila ale naučila ho rozoznávať dobro od zla a narysovala mu cestu boja robotníckej spoločnosti, ktorej ostal verný po dnešok.

Pracoval ako pomocná sila v Stupavskej cementárni, kde tiež mal možnosť poznať nespravodlivosť vtedajších pánov a preto obdobie druhej svetovej vojny našlo ho už ako uvedomelého bojovníka proti nastupujúcemu fašizmu. Obdobie vojny bolo preňho nie ľahkým. Ilegálna protifašistická práca, práca síce drobná, no

vo svojom dosahu významná len ďalej zocelovala jeho charakter a po víťazstve nad fašizmom svojim snom nezostal spať ako sa vraví na vavrínoch.

Odchádza pracovať do Bratislavy na Slovenský výbor Zväzu československo - sovietskeho priateľstva a odtiaľ do rodnej obce do funkcie predsedu Miestneho národného výboru.

Pri tejto príležitosti treba spomenúť i jeho manželku, ktorá okrem výchovy detí musela s ním znášať veľa odriekania pre nekonečné schôdze, prácu po nociach a tiež nemálo zazerania zo strany neprajných občanov, ktorí v tejto dobe nesúhlasili s politikou, ktorú svojou prácou a činnosťou náš jubilant zastával. I jej patrí vďaka za jeho prácu a za jeho sviežosť, v ktorej sa dnešného dňa dožíva svojej päťdesiatky. S uspokojením sa môže on sám a spolu s ním aj my pozrieť do minulosti. Vykonaná práca hovorí za jeho doterajší život. A jeho zdravie a optimizmus môže nám napovedať, že ešte veľa práce bude môcť dokončiť pre rozkvet našej obce, jej rozvoj a tým aj pre spokojnosť našich spoluobčanov.

Len tak nakrátko, lebo nejdeme prestať. Ani náš jubilant neodchádza na odpočinok. Čaká ho zajtrajšok a tiež neľahká práca. Treba zveľaďovať obec, treba budovať, treba rozmýšľať o novom a o lepšom.

A do tejto práce a do ďalšej päťdesiatky želám nášmu jubilantovi za všetkých spolupracovníkov i v mene svojom hojnosť zdravia, rodinnej pohody a hojnosť pracovných úspechov!

Dovoľte mi teraz, súdružky a súdruhovia, aby som nášmu jubilantovi odovzdal upomienkový dar od jeho spolupracovníkov.

K päťdesiatke Ti srdečne blahoželáme!

Prejav predsedu MNV v Stupave súdr. Jozefa Martinkoviča na slávnostnom akte v obradnej sieni MNV pri príležitosti šesťdesiatych narodenín súdr. Štefana Jánoša dňa 23.III. 1973.

Vážení prítomní, súdružky a súdruhovia!

Dovoľte mi, aby som v mene MNV, v mene Rady MNV a v mene zamestnancov MNV srdečne blahoželal k šesťdesiatym narodeninám tu prítomnému súdr. Štefanovi Jánošovi.

Súdr. Štefan Jánoš narodil sa dňa 23. marca roku 1913 v Stupave v chudobnej robotníckej rodine, dnes sa dožíva šesťdesiatych rokov svojho plodného a cieľavedomého života, dožíva sa tohto významného jubilea nie práve v najlepšom zdraví avšak v spokojnosti so všetkým, čo doteraz pre našu socialistickú spoločnosť vykonal.

Vážení prítomní, prichodí mi preto spomenúť v dnešný deň niekoľko momentov zo života človeka, súdruha a priateľa, ktorý sa dnes dožíva svojich šesťdesiatych rokov. Je to obdobie v ľudskom živote, kedy sa naskytá vhodná príležitosť pozrieť sa do minulosti a nanu zaspomínať.

Veď 60 rokov v ľudskom živote je doba, ktorá ukáže, či sme šli správnou cestou a čo sme za tú dobu vykonali. Je to príležitosť, aby sme svoju prácu a celý náš postoj k spoločnosti mohli zhodnotiť.

Zaspomínajme si teda spolu s naším jubilantom, súdruhom Štefanom Jánošom na roky, kedy sa jeho cesta začala uberať k plodnému životu, k práci a činnosti za lepší a spravodlivejší spoločenský poriadok. Narodil sa v chudobnej rodine, ktorá znášala všetky ťažkosti, ktoré kapitalistická spoločnosť utvárala v dobe prvej svetovej vojny i za prvej buržoáznej Československej republiky širokým masám pracujúceho ľudu. Náš jubilant v tejto dobe žil a na jeho chválu možno povedať, že ho doba

nezlomila, ale naučila poznať spravodlivosť a narysovala mu cestu boja robotníckej triedy za lepší a spravodlivejší spoločenský poriadok, za socializmus a tejto ceste zostal verný po dnešok.

Spoznal a pocítil si kapitalistický spôsob života, pocítil si vykorisťovanie a spoznal si nespravodlivosť vtedajších pánov, preto obdobie príprav druhej svetovej vojny našlo Ťa už ako uvedomelého bojovníka proti nastupujúcemu fašizmu. Obdobie vojny nebolo pre Teba ľahkým, aktívne si pracoval v ilegálnom hnutí, seba aj svoju rodinu vystavoval si nebezpečiu, aj nebezpečie neodradilo Ťa od boja proti nemeckým okupantom.

Po oslobodení našej vlasti si sa hneď zapojil do budovania socializmu vnašej vlasti v našej obci, do budovania takej spoločnosti, o akej si sníval, za ktorú si bojoval ešte za I. ČSR a za druhej svetovej vojny.

V podmienkach budovania socializmu zastával si dôležité politické a hospodárske funkcie, v ktorých si sa osvedčil, avšak choroba Ťa predčasne vyradila z pracovného pomeru a stal si sa invalidom. Napriek tomu práci sa nevyhýbaš a pokiaľ Ťa strana i MNV poveria úlohami, snažíš sa ich dôsledne plniť.

Tvoje životné jubileum v takomto slávnostnom ovzduší v obradnej sieni MNV pripomíname preto, že si vedel v živote vždy nájsť silu a čas pre prácu, ktorej cieľom predovšetkým boli záujmy pracujúceho ľudu. Strana Ťa poveroval nie ľahkými úlohami a Ty si súdr. János nesklamal stranu, plnil si čestne ťažké úlohy, keď si pracoval na ktoromkoľvek úseku.

Dnešná doba potvrdila, že Tvoje životné ideály boli správne. Všetci máme radosť, žebsi sa dožil chvíle, keď Ti my všetci môžeme verejne poďakovať za všetko, čo si doteraz vykonal.

Naším želaním je: ži šťastne a spokojne ešte dlhé roky.

Prosím o slávnostný zápis do knihy cti.

List Rady MNV v Stupave pri príležitosti šesťdesiatych narodenín poslanca MNV súdr. Vojtech Erdélyiho:

Vážený súdruh Vojtech E r d é l y i , zástupca riaditeľa ZDŠ S t u p a v a . Vážený súdruh,

pri príležitosti Vášho významného životného jubilea a výročia 60. narodenín prijmite od Rady Miestneho národného výboru v S Stupave, okres Bratislava - vidiek úprimný a súdružský pozdrav.

Vaše životné jubileum spadá do významného roku, kedy naša Komunistická strana Československa a s ňou všetok pracujúci ľud si pripomenul historické víťazstvo robotníckej triedy nad buržoáziou vo Februári 1948.

Naša spoločnosť si vysoko váži a oceňuje tých, ktorí sa o to-to víťazstvo zaslúžili a tých, ktorí dnes dávajú svoje sily a schopnosti do budovania dnešného krajšieho života.

Aj Váš život je úzko spätý s kladnými postavami našej doby - budovateľa krajšej spoločnosti.

Vysoko si oceňujeme Vašu doterajšiu činnosť ako poslanca MNV v Stupave a prácu na tomto úseku od roku 1957 až doteraz a najmä Vašu 25 ročnú pedagogickú prácu.

Vyslovujeme Vám vďaku za starostlivosť v materiálnom zlepšovaní podmienok pre prácu školy, organizátorskú a kultúrno - verejnú činnosť v našej obci, ktorú ste vyvíjali ako učiteľ a zástupca riaditeľa ZDŠ a tiež za Vaše úsilie v práci na poli politického a ideologického pôsobenia a najmä za prácu s mládežou.

Do ďalších rokov Vášho života Vám želáme hodne zdravia, rodinnej spokojnosti, osobných a pracovných úspechov, hlavne síl k zvládnutiu ďalších úloh, vyplývajúcich z Vášho postavenia a funkcie, aby to boli roky ešte ďalšej plodnej práce pre našu spoločnosť, trvalý mier a radosť z vykonanej práce.

Za Radu MNV: J. Martinkovič, predseda MNV v.r., Š. Neradovič,

tajomník MNV, v.r. Okrúhla pečiatka s textom: Rada miestneho národného výboru v Stupave, okres Bratislava - vidiek v prostriedku štátny znak.
V Stupave dňa 14. marca 1973.

Prejav predsedu MNV v Stupave súdr. Jozefa Martinkoviča na slávnostnom akte v obradnej miestnosti MNV dňa 14. marca 1973:
Vážené zhromaždenie, súdružky a súdruhovia!
Dovoľte mi, aby som v mene Miestneho národného výboru, Rady MNV a všetkých zamestnancov MNV vStupave srdečne blahoželal k šesťdesiatym narodeninám tu prítomnému súdr. Vojtechovi Erdélyimu.
Súdr. Erdélyi dožíva sa práve dnes 60 rokov svojho plodného a cieľavedomého života, dožíva sa tohoto významného jubilea v plnom zdraví a spokojnosti ku všetkému, čo doteraz v jeho aktívnej a zodpovednej práci ako pedagóg, funkcionár, ako verejno - osvetový pracovník urobil - a nebolo toho málo.
Prvého septembra tohto roku bude tomu plných 25 rokov, čo nastúpil na učiteľské miesto v našej obci. Od toho času žije a pracuje s problémami školy a našej obce. Počas pôsobenia na škole v našej obci prešiel rôznymi funkciami, a to nielne v škole, ale i v rôznych organizáciách a inštitúciách. Takmer po celý čas jeho pôsobenia na škole v Stupave vykonával funkciu zástupcu riaditeľa školy, určitý čas i funkciu riaditeľa školy. Pri tejto zodpovednej práci aktívne pracoval a ešte i dnes pracuje v orgánoch MNV, poslancom MNV je od roku 1957. Bol členom Rady MNV po dve funkčné obdobia a okrem toho veľmi aktívne pracuje v školskej a kultúrnej komisii pri MNV, precízne a dôsledne vedie obecnú kroniku, ku ktorej má zvlášť mimoriadne kladný vzťah.
Ako poslanec si sa súdr. Erdélyi podstatne pričinil o zriadenie

Múzea Ferdiša Kostku v Stupave, o rozvoj družobných vzťahov medzi Stupavou a Orechovom, o rozvoj Nálepkovskej tradície. Vysoko si vážime, súdr. Erdélyi, Tvoju prácu, oceňujeme Tvoju statočnosť. Ďakujeme Ti za všetko, čo si doteraz pre našu obec, pre výstavbu socializmu v našej obci i v našom štáte vykonal a prajeme Ti hodne a hodne zdravia, spokojnosti a veľa úspechov v práci, ktorú ešte neopúštaš a tiež veľa životnej pohody v Tvojom súkromnom živote.
Prosím o slávnostný zápis.

Celoštátne strelecké preteky v Stupave.

V dňoch 7. - 9. septembra 1973 uskutočnili sa v Stupave V. celoštátne strelecké preteky Memoriál lesníkov padlých v Slovenskom národnom povstaní v poľovníckom desaťboji.

Podstatnú časť úloh vyplývajúcich z usporiadania pretekov prevzal miestny Lesný závod. Už na jar roku 1973 pracovalo sa v Stupave na rozšírení areálu strelnice. Niekoľko dní pred podujatím výzdoba a pútače na ul. kpt. J. Nálepku nasvedčovali, že sa v Stupave uskutoční významná športovo-politická udalosť.

V informačnom katalogu sa uvádza: Ministerstvo lesného a vodného hospodárstva Slovenskej socialistickej republiky v Bratislave a Ministerstvo lesného a vodného hospodárstva Českej socialistickej republiky v Prahe usporiadajú V. celoštátne strelecké preteky Memoriál lesníkov padlých v Slovenskom národnom povstaní v poľovníckom desaťboji na strelnici podniku Štátne lesy Bratislava v Stupave. Oficiálny začiatok pretekov je dňa 8. septembra 1973 o 8. hod. na strelnici v Stupave.

Podnikový riaditeľ Ing. Miroslav Hanák v uvítacom texte hovorí: Ministerstvo lesného a vodného hospodárstva Slovenskej socialistickej republiky poverilo naše podnikové riaditeľstvo, aby organizačne zabezpečilo V. celoštátne strelecké preteky. Uskutočniť pretekey sme sa podujali hlavne preto, že ide o závažnú športovopolitickú akciu a potom tiež preto, že naši pracujúci dosiahli v uplynulých rokoch na úseku poľovníckeho strelectva veľmi dobré výsledky. Dosiahnuté výsledky v minulých rokoch nasvedčujú, že vedeniu podniku a závodov v úzkej spolupráci so stranníckymi a odborovými organizáciami sa podarilo masovopolitickou prácou vytvoriť pracovne a politicky vyspelý kolektív.

Podnik obhospodaruje 320 718 ha pôdy, z toho lesnej 313 034

ha a porastnej 310 651 ha. Hmota porastov predstavuje 41 487 075 plm hrubiny s kôrou. Podnik má 16 lesných závodov, 1 stavebný závod a jeden závod lesnícko-technických meliorácií a hradenia bystrín. Priemerne podnik zamestnáva 7 300 pracovníkov.

Štát rubnej a predrubnej ťažby dreva ročne činí u listnáčov 87 %. Takýto podiel listnáčov požaduje však väčšiu prácnosť a odbornú náročnosť. V súlade s produkčnými schopnosťami lesa pripradá nám úloha zvyšovať dodávky hlavne listnatého úžitkového dreva. Doteraz značnú časť produkcie listnatého dreva sme vyvážali. Export činil za obdobie rokov 1967 - 1971 priemerne 30 % z celkových dodávok listnatých úžitkových sortimentov. So zreteľom na to, že tuzemské spracovateľské kapacity neumožňujú realizovať ťažbový potenciál na domácom trhu, podnik je odkázaný umiestniť prebytok produkcie na zahraničných trhoch.

Napriek objetkívnym ťažkostiam podnik si od svojho vzniku sústavne plní predpísané úlohy, za čo mu boli udelené ministerské i štátne vyznamenania. Úspechy, ktoré sa dosiahli v rokoch 1968 a 1969, svedčia o tom, že pracujúci podniku v krízovom období sa nedali strhnúť nesprávnymi tendenciami, zostali verní zásadám marxizmu-leninizmu a svoje úsilie v prvom rade zamerali na úspešné plnenie plánovaných úloh. Rozvoj pracovnej iniciatívy a socialistického súťaženia na žiadúcej úrovni sme zabezpečovali aj v roku 1971 na počesť významných udalostí s strany - 50. výročia založenia KSČ a konania XIV. sjazdu KSČ podľa zásad hnutia Každý po socialisticky. Za plnenie predpísaných úloh a za ďalšie zveľaďovanie lesného hospodárstva v rokoch 1967 - 1971 obdržal náš podnik vysoké štátne vyznamenanie Rad práce. Okrem toho za rok 1971 bol udelený podniku

Diplom k 50. výročiu založenia KSČ a za I. miesto v medzipodnikovej socialistickej súťaži Červená zástava Ministerstva lesného a vodného hospodárstva SSR a Ústredného výboru Slovenského odborového zväzu. Za pracovnú iniciatívu a dosiahnuté pracovné výsledky z roku 1972 podnik obdržal titul Podnik 8. všeodborového sjazdu ROH a za 1. miesto v medzipodnikovej socialistickej súťaži Červenú zástavu Ministerstva lesného a vodného hospodárstva SSR a Slovenského odborového zväzu.

Pre zlepšenie prevádzkových pomerov podnik buduje nové zvážnice a tvrdé cesty, rekonštruuje a buduje nové expedičné sklady dreva, pripravuje nový program na úseku racionalizácie ťažbových prác. Napokon venuje všestrannú starostlivosť o pracujúcich a tak uvádza do života prijaté závery XIV. sjazdu KSČ.

/ Poznámka: Expedičný sklad dreva buduje podnik v areáli železničnej stanice Stupava, má byť hotový roku 1973. /

Súťažný areál strelnice sa nachádza v oblasti štátnych lesov Bratislava v Lesnom závode Stupava. Je jedným z najatraktívnejších a najkrajších, ktoré podnik vybudoval. V tomto krásnom prostredí srdečne vítame všetkých súťažiacich a ostatných účastníkoc streleckého preteku. Urobili sme všetko, aby súťažiaci mali dobré podmienky pre dokázanie svojej pripravenosti a ostatní účastníci, aby v príjemnom prostredí sa cítili dobre a takto všetkým ostali vrelé spomienky na kolektív pracovníkov nášho podniku.

Čestné predsedníctvo tvorili:

František Hagara, minister lesného a vodného hospodárstva SSR,

Ing. Ladislav Hrúzik, minister lesného a vodného hosp. ČSR,

Ignác Janák, vedúci tajomník KV KSS Bratislava,

Dr. Ján Králik, predseda Západoslovenského krajského národného výboru Bratislava,

Plk. Ing Václav Ružička, generálny riaditeľ Vojenských lesov a majetkov Praha,
Ing Ján Marušic, vedúci tajomník OV KSS Bratislava - vidiek,
Ing František Bizub, predseda Okresného národného výboru Bratislava - vidiek,
Jozef Hojč, predseda Federálneho výboru poľovníckych zväzov a Slovenského výboru poľovníckych zväzov,
Jozef Martinkovič, predseda Miestneho národného výboru Stupava.

Organizačný výbor:
Predseda: Ing. Miroslav Hanák, podnikový riaditeľ Štátnych lesov Bratislava,
Podpredseda: Jozef Šprocha, Ministerstvo lesného a vodného hospodárstva SSR,
Riaditeľ súťaže: Ing Ján Tadiaľ, Lesný závod Stupava,
Zástupca riaditeľa súťaže: Ing. Alex. Hasoň, Lesný záv. Stupava,
Tajomník: Ing Ján Ťakuš, Štátne lesy, podnikové riaditeľstvo Bratislava,
Hlavný rozhodca: Prof. Ing. Hubert Bezačinský, Vysoká škola lesnícka a drevárska Zvolen,
Pomocník hlav. rozhodcu: Ing. Štefan Slamka,
Rozhodcovia: Ing. Eugen Slamka, Konštantín Kučera, Ing. Eduard Ryba, Štefan Giertl, Ing. Ivan Kolárik,
Zdravotná služba: MUDr. Jozef Dinda, Zdravotné stredisko Stupava
Technická služba: Alojz Kiripolský, Lesný závod Stupava,
Hospodár: Jaroslav Strápek, Štátne lesy, podnikové riaditeľstvo Bratislava.

Program preteku:
7. septembe r 1973
13.00 - 18,00 hod. Príchod a prezentácia závodníkov
Cvičná streľba

8. septembra 1973

7,30 hod. Nástup všetkých účastníkov

8,00 hod. Slávnostné otvorenie pretekov ministrom lesného a vodného hospodárstva SSR Františkom Hagarom

8,30 hod. Vyžrebovanie poradia pretekárov

9,00 hod. Začiatok súťaží

Exkurzia čestných hostí do pamätnej izby kpt. Jána Nálepku a do Múzea Ferdiša Kostku v Stupave

19,00 hod. Táborový oheň

9. septembra 1973

8,00 hod. Pokračovanie v streleckých disciplínach

15, 00 hod Vyhlásenie výsledkov, odovzdanie cien, zakončenie pretekov.

V ďalšej časti boli uvedené súťažné podmienky a záverečnej organizačné pokyny.

Katalóg vydalo Ministerstvo lesného a vodného hospodárstva SSR v Bratislave. Počet výtlačkov 300 ks.

Podľa programu dňa 8. septembra navštívili čestní hostia Izbu revolučných tradícií na Základnej deväťročnej škole kpt. Nálepku v Stupave, kde ich privítal zástupca riaditeľa ZDŠ Vojtech Erdélyi a informoval vzácnych hostí o vzniku Izby revolučných tradíí na škole a v súvislosti s tým aj o revolučných tradíciách a činnosti kpt. Jána Nálepku v Stupave.

Po prehliadke Izby revoluč. tradícií o 9.hod. 30. min na pozvanie predsedu MNV súdr. Jozefa Martiakoviča zavítali čestní hostia medzi ktorými boli aj súdr. plk. Vitalij Fiodorovič J a k i m o v , veliteľ sovietskej vojenskej posádky v Bratislave a súdr. Vasil Nikolajevič T k á č , zmocnenec vlády ZSSR pre pohraničné vody.do zasadacej siene MNV v Stupave.-

Na úvod vzácnej návštevy predseda MNV predniesol tento prejav, v ktorom informoval prítomných o minulosti a súčasnosti Stupavy: Vážení súdruhovia, milí a vzácni naši hostia!
Dovoľte, aby som Vás v mene Miestneho národného výboruv mene občanov ako aj vo svojom mene srdečne privítal v Stupave, ktorú ste navštívili pri príležitosti 5. celoštátneho preteku - " Memoriál lesníkov padlých v Slovenskom národnom povstaní " v poľovníckom desaťboji, ktorý sa uskutočňuje v týchto dňoch v Stupave.
Som rád, že Vás môžem privítať na pôde Miestneho národného výboru a dovoľte, aby som Vám pri tejto príležitosti poskytol stručné zemepisné, historické a iné informácie o našej obci, ktorú ste navštívili.
Stupava sa nachádza v južnej časti Záhorskej nížiny v blízkosti západných svahov Malých Karpát. Má veľmi priaznivú polohu, susedí s Bratislavou a prechádza ňou štátna cesta spájajúca naše hlavné mesto s Moravou. Priaznivá poloha, pôdne, podnebné a vodné podmienky od pradávna lákali ľudí, takže osídlenie Stupavy a okolia je prastaré. Najstarší etnicky známi obyvatelia boli Kelti, ktorí tu žili v storočiach pred naším letopočtom. V prvom storočí nášho letopočtu prenikli na naše územie Rimania v snahe utvoriť na území dnešného Slovenska rímsku kolóniu. Napriek dlhotrvajúcim bojom s Germánmi sa im to nepodarilo. Na začiatku 2. stor. n.l. postavili Rimania na území dnešnej Stupavy vojenskú stanicu, ktorej zachovalé zvyšky v jej základoch sa tu podnes nachádzajú.
Slovanské osídlenie Stupavy datuje sa od 5. stor. n.l.
Najstaršia písomná správa o Stupave pochádza z roku 1.269.
Sedemsté výročie prvej písomnej správy o Stupave Miestny národný výbor aj obyvatelia dôstojne oslávili roku 1969. Pri tejto príležitosti občania Stupavy mali možnosť oboznámiť sa s histó-

riou obce.

Z čias po zániku Veľkej Moravy a začlenenia Slovenska do uhorského štátu spomína sa tunajší vodný hrad, ktorý bol sídlom strážcov hraníc. V 13. stor. spomínajú sa tu boje Přemysla Otakara II. proti uhorskému panovníkovi. V tom čase bol stupavský hrad sídlom župy / comitatus Ustumpfensis. /

Majstaršími feudálnymi majiteľmi Stupavy boli grófi svätojurskí. Koncom 16. stor. získali Stupavu Pálffyovci. Sídlili na blízkom hrade zvanom Pajštún. Na zač. 17. stor. na mieste bývalého vodného hradu postavili renesančný kaštieľ, ktorý koncom storočia navštívili aj cár Peter Veľký. V súčasnosti - po rekonštrukcii je v ňom umiestnený Domov dôchodcov s kapacitou pre cca 350 chovancov.

Stupavské panstvo získal roku 1867 gróf Károlyi, vo vlastníctve tohto rodu bolo do roku 1945.

Z pôvodnej poľnohospodárskej osady vyvinula sa Stupava na osadu s rozvinutou remeselnou výrobou. Z nich vysokú úroveň dosiahlo hrnčiarstvo a keramika. Koncom 15. stor. boli Stupave priznané trhové práva, od tých čias miestne listiny boli overované pečaťou s miestnym erbom. V 19. stor. objavujú sa tu prvé priemyselné podniky: mlyny, tehelne, papiereň, škrobáreň, pivovar. Vznikli podmienky pre začiatky robotníckej triedy v obci.

Popri miestnej verejnej správe v 19. stor. bola Stupava aj sídlom Záhorského okresu, ktorý po rakúsko-uhorskom vyrovnaní zanikol a jeho územie bolo začlenené do dvoch nových okresov.

Národnostne boli obyvatelia Stupavy v prevažnej miere Slováci. Politickým predstaviteľom tejto časti Slovenska v uhorskom sneme bol Ferdiš Juriga.

Vznik Československa utvoril nové podmienky rozvoja Stupavy. Upevňuje sa tu robotnícka trieda, vzniká tu bunka Komunistickej

strany. Telovýchova robotníckej mládeže sústreďuje sa v RTJ. Rady robotníckej triedy rozrastajú výstavbou miestnej cemen - tárne roku 1929. Do organizovaných pomerov v robotníckom hnutí v Stupave prichádza do Stupavy ako učiteľ Ján Nálepka, ktorý ako verejný osvetový pracovník zbližuje sa s robotníckou mládežou a v jej radoch úspešne pracuje.

Príslušníci miestnej buržoázie s nedôverou sledovali jeho činnosť a napokon sa postarali o jeho preloženie zo Stupavy. V Stupave sa však Nálepka vyhranil na vlasteneckého učiteľa, triedne uvedomelého, ktorý v nasledujúcich rokoch prácou a bojom ukázal, na ktorej strane je jeho miesto v boji za oslobodenie Československa.

Mnohí občania Stupavy zúčastnili sa Slovenského národného povstania. Stupava bola oslobodená slávnou Červenou armádou dňa 5. apríla roku 1945.

Oslobodením vznikli nové podmienky pre hospodársky a kultúrny rozvoj Stupavy. Vyrástol tu veľký počet priemyselných a poľnohospodárskych závodov a s nimi množstvo pracovných príležitostí. Stupava sa stala významnou strediskovou obcou, v ktorej sa sústreďuje hospodársky život obce a okolia. Blízka Bratislava ponúka ďalšie možnosti uplatnenia našich občanov. Rozvinula sa tu bytová výstavba a vybudovala sa dobrá cestná sieť a doprava. V novembri t.r. otvorí sa úsek diaľnice Bratislava - Malacky, ktorej časť prechádza cez náš chotár-.

Nové podmienky zmenili život občanov na nepoznanie. Zmenilo sa zloženie obyvateľstva. Vyrástla tu uvedomelá robotnícka trieda, vyspelé družstevné roľníctvo a početná socialistická inteligencia.

Krásne okolie Stupavy je vyhľadávané pre rekreačné a športové účely.

Vzhľadom na uvedené kvalitatívne zmeny, uchádza sa Stupava o priznanie charakteru mesta a zriadenie Mestského národného výboru so zámerom rýchlejšie rozvíjať jednotlivé oblasti svojho hospodárskeho a kultúrneho života plniac svoj volebný program a uznesenia XIV. zjazdu Komunistickej strany Československa.
Vážené súdružky a súdruhovia! Ďakujem Vám za pozornosť a želám Vám, aby ste sa pri príležitosti svojho pobytu v Stupave príjemne cítili a na Stupavu si odniesli najkrajšie spomienky.
Po prejave predsedu MNV nasledovalo družné posedenie, pri ktorom sa vzácni hostia dozvedeli mnohé ďalšie zaujímavosti zo života v a práce občanov Stupavy.
Za priateľské privítanie a družnú atmosféru poďakoval sa predsedovi MNV podnikový riaditeľ Štátnych lesov súdr. Ing. Miroslav Hanák.
V priebehu besedy poskytol najnovšie informácie o hospodárskych úspechoch USSR súdruh Vasiľ Nikolajevič Ťkáč, zmocnenec vlády ZSSR pre pohraničné vody a poďakoval sa za vrelé prijatie delegácie ako v Základnej deväťročnej škole tak aj na MNV v Stupave.
Po skončení návštevy MNV pokračovala delegácia v plnení predpoludňajšieho programu a zavítala do Múzea Ferdiša Kostkum, kde boli privítaní riaditeľskou Múzea súdr. Magdou Kostkovou, ktorá poskytla prítomným odborný výklad o tradíciách stupavskej keramiky a tvorbe Ferdiša Kostku národného umelca.
Dňa 11. sept. 1973 bola vydaná Výsledková listina z Celoštátneho lesníckeho streleckého preteku - desaťboj v Stupave v dňoch 7., 8. a 9. sept. 1973.
Pretekov sa zúčastnili štvorčlenné družstvá nasledujúcich podnikov Štátnych lesov:
Štátne lesy Bratislava " A ", Štátne lesy Žilina. Štátne lesy Košice, Štátne lesy Bratislava " B ", V L M Praha, Štátne lesy

Banská Bystrica, Štátne lesy Plzeň, Štátne lesy Teplice, Štátne lesy České Budejovice, Štátne lesy Brno, Štátne lesy Praha, U H Ú L Zvolen, Štátne lesy Hradec Králové, Štátne lesy Krnov, T A N A P / Tatranská Lomnica /

Umiestnenie jednotlivcov:

Prvé miesto získal súdr. Kvasňovský Milan, štart. číslo 38, z družstva Š L Bratislava " A ", počet bodov 806.

Druhé miesto získal súdr. Pápež Rudolf, štart. číslo 8. z družstva ŠL Bratislava " A ", počet bodov 798.

Tretie miesto získal súdr. Dobeš Jaroslav, štart. číslo 50, z družstva VLM Praha, počet bodov797.

Štvrté miesto získal súdr. Ing. Šivčák Mir. štart. číslo 59, z družstva ŠL Žilina, počet bodov 781.

Piate miesto získal súdr. Ing. Baliansky J. štarz. číslo 44, z družstva ŠL Žiliny, počet bodov 753.

Šieste miesto získal súdr. Jurča František, štart. číslo 42, z družstva ŠL Teplice, počet bodov 730.

Umiestnenie družstiev:

Prvé miesto získalo družstvo ŠL Bratislava " A ", členovia družstva: Kvasňovský Milan, Pápež Rudolf, Gaži Viliam, Harmády Michal, počet bodov 2947.

Druhé miesto získalo družstvo ŠL Žilina, členovia družstva: Ing. Šivčák Mir., Ing. Baliansky J., Ing. Križan Vojtech, Ing. Bezačinský H., počet bodov 2795.

Tretie miesto získalo družstvo ŠL Košice, členovia družstva: Švábenský Rudolf, Ing. Bláha Ján, Engler Marian, Strana Ján, počet bodov 2652.

Tretie miesto získalo družstvo ŠL Bratislava " B ", členovia družstva: Kendel Igor, Ing. Tichý Peter, Simčík Jozef, Brázdovič Ivan ml., počet bodov 2715. / Mimo súťaž ./

Štvrté miesto získalo družstvo V L M Praha, členovia družstva: Dobeš Jaroslav, Týr Stanislav, Hrňa Jaroslav, Krčil Václav, počet bodov 2519.

Piate miesto získalo družstvo ŠL Banská Bystrica, členovia družstva: Resík Árpád, Merka Ján, Bystriansky František, Bystriansky Štefan, počet bodov 2449.

Šieste miesto získalo družstvo ŠL Plzeň, členovia družstva: Jelínek Čeněk, Freul Vratislav, Kaděrad Václav, Vávra Ladislav, počet bodov 2435.

Julo N e m č í k :

" kpt. Ján Nálepka, veliteľ I. čs. partizánskeho oddielu na Ukrajine. "
Olej 1955, 140 x 180

Olejomaľby národného umelca Júliusa Nemčíka z cyklu po stopách kpt. Jána Nálepku sú známe bezmála už dvadsať rokov.
Roku 1957 bol upovedomený tun. riad. OSŠ súdr. Vojtech Erdélyi, aby obraz uvedený v nadpise, prevzal na Odbore školstva KNV v Bratislave. Po návšteve KNV obraz však neodovzdali pre OSS kpt. Nálepku, ale si ho ponechali na Odbore školstva.
Po zaniknutí KNV obraz prevzala Krajská vojenská správa v Bratislave. Napokon pri príležitosti osláv odhalenia pomníka kpt. Jána Nálepku v Stupave na tridsiate výročie jeho smrti, ktoré pripadá na 16. nov. 1973, MNV v Stupave podnikol v lete roku 1973 opatrenia, aby spomenutý obraz získala Stupava.

Na základe tohto opatrenia MNV v Stupave bol upovedomený o veci týmto prípisom:
Hlavní politická správa Československé lidové armády.
Čj.: 1631 Výtisk č. 1
3. IX. 1973 počet listu: 1

Místní národní výbor S t u p a v a , okres Bratislava - venek.
Věc: Předání obrazu MNV Stupava.
Vážení soudruzi,
obdržel jsem Vaši žádost o předání obrazu originálu kpt. Jána Nálepky, který je v současné době umístěn v budově KVS Brati - slava. Na základe uvedených důvodů souhlasím, aby obraz byl předán Vašemu MNV a umístěn v síni revolučných tradic ve Vaši obci. Obraz Vám bude předán bezplatně. Veškerá administratívní opatření provede KVS podle pokynů Velitelství Východního vojenského okruhu.

1. zástupce náčelníka HPS ČSLA genmjr. Jozef Novisedlák a nečitateľný podpis. Bez pečiatky. Podlhovastá bola v záhlaví. Prezent. pečiatka MNV v Stupave. Došlo 5. 9. 1973. Číslo 1622 - 73. Na vybavenie: preds.
Poznámka pod prezent. pečiatkou: Zobrané na vedomie, prevzatie obrazu dňa 15. 10. 1973.

Druhý dokument:

Krajská vojenská správa Bratislava Politické oddelenie
Čj. : 134
Dňa : 15. 10. 1973
Miestny národný výbor S t u p a v a
Vec: Odovzdanie obrazu MNV Stupava
Na základe rozhodnutia HPS ČSĽA odovzdáva KVS Bratislava - politické oddelenie, MNV v Stupave obraz originál " Nálepka Hrdina " , dielo akademického maliara Júliusa Nemčíka, ktorého hodnota je 30.750.- Kčs. Odovzdanie sa uskutočňuje bezplatne, za účelom jeho umiestnenia v sieni revolučných tradícií v Stupave.
Tento spis je zároveň preúčtovacím dokladom pre KVS - politické oddelenie Bratislava a MNV Stupava v zmysle nariadenia Veliteľstva Východného vojenského okruhu.

Príloha: 1 kus obraz originál " Nálepka Hrdina "
Náč. PO KVS: pplk. Zapletal v.r. / Bez pečiatky /
Odovzdal: pplk. Zapletal Vladislav / pís. strojom / a pplk. Zapletal v.r.
Prevzal: s. Martinkovič Jozef / pís. strojom / Martinkovič, v.r.
Okrúhla pečiatka: Rada Miestneho národného výboru v Stupave, okres Bratislava vidiek / 1 / Štátny znak v prostriedku.
Prez. pečiatka: Miestny národný výbor v Stupave. Došlo: 17. 10. 1973. Značka: 1903/73. Vybav.: účtov.

Poznámka pod prez. pečiatkou:
Zavedené do inventára pod číslom 14 ZP
18. 10. 1973 H o r e c k ý v.r.
Obraz bol prevzatý MNV a dňa 15. okt. 1973 dopravený do Stupavy. Zložený bol v kancelárii predsedu MNV a dňa 23. októbra 1973 bol prenesený za priaznivého počasia do budovy ZDŠ kpt. J. Nálepku. Bude inštalovaný v izbe revolučných tradícii v tun. škole, ktorá v druhom týždni mesiaca novembra bude novoinštalovaná podľa projektu inž. arch. Staučeka, inštaláciu urobí V Ý - S T A V N Í C T V O , n. p. Bratislava, Nám. 1. mája.
ZDŠ dá vyhotoviť farebné pohľadnice originálu obrazu kpt. Jána Nálepku pre potreby propagácie izby revolučných tradícií v tun. ZDŠ a v budúcom roku po inštalácií pomníka kpt. Jáan Nálepku pred budovou školy dá škola vyhotoviť súbor pohľadníc, ktoré budú vhodným propagačným materiálom a v značnej miere prispejú aj k propagácii nálepkovskej tradície a k výchove k socialis - tickému vlastenectvu a proletárskemu internacionalizmu.
Umelecké dielo národného umelca Júliusa Nemčíka po mnohých rokoch konečne sa dostalo do Stupavy, miesta, kde Ján Nálepka pôsobil najdlhšie ako učiteľ.

Správa predsedu Národného frontu súdr. Jozefa Martinkoviča na plenárnom zasadnutí Miestneho národného výboru v Stupave dňa 26. októbra 1973.

Vážení poslanci, súdružky a súdruhovia!

Národný front má v histórii i v súčasnom živote našej socialistickej spoločnosti, v jej politickom systéme - významné miesto.

Jeho vývoj a vznik charakterizuje dokument " Národný front ČSSR a hlavné princípy jeho činnosti, " prijatá na celoštátnej konferencii NF, v ktorom sa hovorí: " V období bojov za národné a štátne oslobodenie a pri vytváraní nového socialistického politického systému vznikol z iniciatívy Komunistickej strany Československa Národný front Čechov a Slovákov, ako triedny zväzok robotníkov, roľníkov, inteligencie a ostatných vrstiev pracujúcich, ako revolučný zväzok komunistov s členmi ďalších politických strán, spoločenských organizácií a politicky neorganizovaných občanov všetkých národností žijúcich na území nášho štátu.

Národný front v duchu marxisticko-leninskej politiky KSČ zjednocuje všetkých socializmu oddaných občanov, ktorých životným záujmom a cieľom je rozvíjať socializmus v našej spoločnosti. Národný front tomu napomáha vytváraním optimálnych predpokladov k aktívnej účasti občanov na správe a riadení štátu, na procese socialistických spoločenských premien a na výstavbe politicky, hospodársky a kultúrne vyspelého socialistického Československa.

Z uvedených ustanovení dokumentu celoštátnej konferencie NF vyplýva, že hlavným obsahom činnosti NF ako triedneho a politického zväzku pracujúcich je pod vedením KSČ získavať a politicky zjednocovať triedy a spoločenské vrstvy združené v spo -

ločenských a záujmových organizáciách, v politických stranách i politicky a záujmovo neorganizovaných občanov k ďalšiemu rozvoju našej socialistickej vlasti. S tým súvisí i úloha zjednocovať a koordinovať ich politickú činnosť v súlade s programom a uzneseniami KSČ.

Národný front na čele s KSČ je v duchu uznesení celoštátnej konferencie a XIV. zjazdu KSČ výrazom jednoty základných triednych, národných a internacionálnych záujmov robotníckej triedy a všetkých pracujúcich, je základňou socialistickej demokracie.

Základnou úlohou všetkých orgánov a organizácií NF - teda i miestnych výborov NF a všetkých v ňom združených organizácií, je zabezpečovať v širokej miere podiel pracujúcich na politickom, hospodárskom a kultúrnom živote, na riadení rozvoja celej spoločnosti, na tvorbe, realizácii a kontrole štátnej politiky. Je samozrejmé, že v MV - NF sa táto práca prejavuje najmä riešením miestnych problémov. I v našej obci MV - NF po jeho reorganizácii dňa 11. júna 1971 rozvinul svoju činnosť. Usmerňuje, koordinuje v súčinnosti s MV - KSČ a DO - KSS v našej obci 14 miestnych organizácií združených v NF. Sú to tieto organizácie:

MO - zväzu invalidov s 96 členmi
MO - poľovného združenia I. - 30 členov
MO - poľovného združenia II. - 26 členov
MO - Zv. protifašist. bojov. - 40 členov
MO - Zv. socialist. mládeže -100 členov
MO - Zv. slov. žien -115 členov
MO - Zv. záhradkárov -230 členov
MO - Zv. chovateľ. drob. zvierat - 20 členov
MO - požiarnej ochrany - 40 členov
MO - Zväzu ČSČK I. -450 členov
MO - Zväzu ČSČK II. -500 členov

Telovýchovná jednota Tatran - 200 členov
MO - Zv. včelárov - 40 členov
Zväzarm - 250 členov.

V týchto organizáciách NF je organizovaných 2.137 našich občanov.

Aktívne pracujú tieto organizácie: Zväz invalidov, ZPB, Zväz ČSŽ, Zväz záhradkárov, ČSČK I. a ČSČK II., obe Poľovné združenia, Zväzarm a MO včelárov.

Slabšiu činnosť vykazujú organizácie Telovýchova ako celok, Požiarna ochrana, Zväz socialist. mládeže.

Hovoril som, že základnou úlohou NF, jeho orgánov a organizácií a všetkých v ňom združených organizácií je zabezpečovať v širokej miere podiel pracujúcich na politickom a kultúrnom živote, na riadení rozvoja celej našej spoločnosti, na tvorbe, realizácii a kontrole štátnej politiky.

Keď chceme objektívne hodnotiť činnosť zložiek NF vašej obci, musíme vychádzať z tejto základnej úlohy NF. Už pri rôznych podujatiach, na rokovaniach politických a štátnych orgánov v našej obci sme ocenili podiel MV - NF i zložiek NF na rozvoji pracovnej iniciatívy našich občanov k 25. výročiu Februárového víťazstva a 30. výročia SNP, ktoré vyústilo v prijatí celoobecného socialistického záväzku, zameraného na plnenie úloh volebného programu. Rastie tiež ich úloha v politicko-výchovnej práci a pri zabezpečovaní významných výročí a osláv.

Prejavujú sa pozitívne výsledky v spolupráci s MNV pri riešení problémov miestnej politiky, pri koordinácii činnosti členských organizácií Národného frontu v obci.

Bola uzavretá a schválená dohoda o vzájomných vzťahoch a spolupráci medzi MNV a Miestnym výborom Národného frontu. Úlohy vyplývajúce z tejto dohody pre obe strany sa plnia.

MNV v úzkej súčinnosti s MV NF zabezpečuje účasť občanov na rôznych politických a kultúrnych podujatiach v obci. Možno konštatovať, že táto forma spolupráce sa osvedčila, pretože účasť občanov na politických podujatiach sa podstatne zlepšila a preto ju budeme uskutočňovať a rozvíjať i v budúcnosti.
Treba sa zmieniť ešte o tom, že všetky zložky NF v našej obci prijali socialistické záväzky zamerané na plnenie úloh volebného programu a úloh vyplývajúcich z celoobecného socialistického záväzku, a nielenže ich prijali, ale ich aj úspešne plnia.
Npr.: Zväz záhradkárov sa zaviazal, že odpracuje na skrášľovaní obce a kúpaliska dovedna 450 pracovných hodín. K dnešnému dňu odpracovali už 485 hodín. Poľovné združenie II. zo záväzku 120 brig. hodín doteraz odpracovali 80 brig. hodín. Svoj záväzok chcú splniť do konca roka. MO invalídov záväzok 250 brig. hodín prekročili na 270 brig. hodín. ČSČK záväzok 500 brig. hodín prekročili na 1.600 brig. hodín. Podobná situácia je i v ďalších organizáciách.
Súdružky a súdruhovia, - zásluhou zložiek NF, zásluhou našich občanov, závodov - môžem Vám dnes prehlásiť, že náš celoobecný socialistický záväzok je k dnešnému dňu nielen splnený ale i prekročenýjak v počte odpracovaných brogádnických hodín, tak i v hodnote vybudovaného diela.
Počet brigádnických hodín socialist. záväzku je 18.890, skutočnosť 22.614 brig. hodín.
Hodnota diela je 1,062.000.- Kčs, skutočnosť 1,265.000.- Kčs plus 203.000.- Kčs.
Za pracovnú iniciatívu vyslovujem občanom i organizáciám NF uznanie a vďaku!

Správa vedúceho Odboru pre výstavbu pri MNV v Stupave súdr. Michala Adamovského o výstavbe v obci roku 1973 a informatívny výhľad výstavby pre ďalšie obdobie predložená plenárnemu zasadnutiu MNV v Stupave dňa 26. októbra 1973.

V priebehu roku 1973 pokračovala výstavba kúpaliska v akcii " Z ". Na tomto úseku ku dnešnému dňu bolo prestavané 320.000.- Kčs a vytvorená hodnota diela 480.000.- Kčs.
Na výstavbe kúpaliska podieľali sa vo veľkej miere pracovné kolektívy brigády socialistickej práce stupavských podnikov, ktoré v brigádnickej činnosti urobili podstatnú časť prác na doterajšej výstavbe. Na tejto stavbe v roku 1973 boli urobené tieto práce: definitívne oplotenie areálu kúpaliska, úprava terénu a betonáže bazénu pre plavcov.
V neinvestičnej časti akcie " Z " boli urobené práce na skrášľovaní obce, kde bola vytvorená hodnota diela 356.000.- Kčs, čo je v plnení úloh 119,8 %.
V zmysle volebného programu bola v obci urobená plynofikácia Bottovej, Dukelskej a Štúrovej ulice. Na týchto prácach sa v podstatnej miere podieľali občania týchto ulíc a preto je treba ich pracovnú iniciatívu oceniť.
V tomto roku bola urobená úprava ciest miestnych komunikácií na uliciach: Veterná, Wolkrova a Zápotockého, kde bola urobená bezprašná úprava. Tieto práce urobila Okresná správa ciest Bratislava vidiek. V súčasnej dobe, pri príležitosti odhalenia pomníka kpt. Jána Nálepku robí sa bezprašná úprava cesty pred budovou ZDŠ, kde bude stáť pomník a tiež asfaltuje sa parkovisko pre osobné autá v strede obce.
MNV zabezpečoval úpravu terénu a spodnej stavby pre pomník kpt. Jána Nálepku pred budovou ZDŠ, ktorého odhalenie sa pripravuje

na 17. novembra t.r.

Na výstavbe bytov pokračovalo sa vo výstavbe 72 bytových jednotiek Bytového družstva, ktoré sú t.č. v štádiu dokončovania a a začala sa výstavba 24 b.j. v podnikovej výstavbe, ktorých investorom je Stupavská cementáreň. Taktiež je vo výstavbe 10 b.j. Štátneho majetku v Stupave.

V individuálne bytovej výstavbe bolo v tomto roku vydaných 14 stavebných povolení a bolo dokončených 19 rodinných domov, čo oproti plánu o dva rodinné domy viac a do konca roka možno predpokladať dokončenie ešte ďalších dvoch rod. domov.

Príprava pre výstavbu 22 triednej ZDŠ v Stupave je v štádiu u - končovania projektových prác v takých termínoch, aby začiatok výstavby bol pripravený na prvý polrok roku 1974.

Základný kameň pre výstavbu ZDŠ bude položený pri príležitosti osláv jubilea kpt. Nálepku a odhalenia jeho pomníka v Stupave.

Pre zabezpečenie lokalít na výstavbu rodinných domov bola vy - pracovaná zastavovacia štúdia na lokalitu Kremenica, ktorá bola predložená tunaj. MNV na schválenie.

V tomto roku bola dokončená prestavba Požiarnej zbrojnice, ktorá je t.č. v používaní, pracuje sa na dokončení kúrenia.

V júni t.r. začalo sa pracovať na prístavbe budovy MNV, v ktorej bude nová zasadacia miestnosť o väčšj kapacite než je doteraj - šia v budove na prízemí. V práci sa pokračuje.

Pre budúci rozvoj obce sa pracuje na novom smernom územnom pláne, v ktorom sa zohľadňujú všetky požiadavky a potreby obce.

Vo výhľadovom pláne hlavné mesto Slovenska má záujem aj o našu obec a má spracované štúdie pre riešenie týchto lokalít, čo znamená, že podľa zámerov tohto programu Stupava bude pričlenená k hlavnému mestu Slovenska.

Ďalší rozvoj obce v najbližších rokoch bude sa uberať v rámci

zásad Smerného územného plánu, ktorý bude schválený.
V budúcom roku má sa začať výstavba sídliska so 488 b. j., ktoré sa budú skladať z bytov komunálnych, podnikových a družstevných. V areáli sídliska bude vybudovaná nová materská škola o kapacite 120 detí, výmeníková stanica a trafostanica. Vykurovanie sídliska bude zo Stupavskej cementárne po rekonštrukcii kotolne.

Výstavba kúpaliska v parku.

Miestny národný výbor v Stupave v snahe vytvoriť podmienky pre kúpanie sa v prírode v letnom období zameral svoje úsilie na zabezpečenie výstavby kúpaliska v Stupave. Bolo viac návrhov na voľbu vhodného miesta. Napokon bol urobený výber staveniska v parku v susedstve športového ihriska z viacerých dôvodov. Táto plocha považovala sa za najvhodnejšiu.
Bol vypracovaný projekt a práce na stavbe začali sa roku v akcii " Z " - / Zveľaďovanie /. Občania sa zaviazali pomáhať pri výstavbe brigádnicky.
Prvé výsledky: Dňa 30. augusta roku 1971 bola urobená skúška vodného systému kúpaliska. Vodným zdrojom je potok pretekajúci cez park zv. Stupavský potok, bohatý na vodu. Práce boli vykonané kvalitne a skúška vodného systému bola úspešná.
V odpoludň. hodinách oznámili súdr. Jozef Bátora správca výstavby a súdr. M. Adamovský, vedúci odboru výstavby pri MNV, výsledok úspešnej skúšky vodného systému na MNV v Stupave. Správu o úspechu pracovníkov výstavby kúpaliska prijali na MNV s uznaním a v priateľskej besede ju ocenili prítomní pracovníci a funkcionári MNV: súdr. Jozef Martinkovič, preds. MNV, súdr. J. Koreň, tajomník MNV, súdr. Štefan Horecký, účtovník, súdr. Vojtech Erdélyi, preds. škol. a kult. komisie, súdr. Mikuláš Gorbár, náčelník OO VB, ako aj vyššie spomenutí súdruhovia.
Bazén pre neplavcov bol naplnený a prví kúpajúci sa už dňa 30. augusta za priaznivých povetrnostných podmienok a za teploty 26 st. C aj kúpali.
Posledné dni mesiaca augusta sú ešte letné prázdniny a tak prvými kúpajúcimi sa boli žiaci miestnej Základnej deväťročnej školy kpt. J. Nálepku, ktorí sem prichádzali aj v nasledujúcich dňoch pokiaľ to priaznivé počasie umožňovalo.

Dialnica odbremenila Stupavu.

S rozvojom automobilovej dopravy každoročne vzrastalo preťaženie štátnej cesty / E 15 /, ktorá prechádza Stupavou. Aj po rekonštrukcii cesty roku 1969 / so zakončením roku 1970 /, kedy sa zlepšila prehľadnosť cesty rozšírením vozovky, zvyšovala sa frekventovanosť aj rýchlosť vozidiel, narastalo nebezpečie pre chodcov a zvyšovala sa hlučnosť. V pracovnom čase hustota prechádzajúcich vozidiel bola tak veľká, že často bolo treba pri prechodoch čakať trpezlivo na vhodnú chvíľu prejsť z jednej strany ulice na jej druhú stranu.-

Roku 1969 ukázala sa nádejná perspektíva so začiatkom výstavby dialnice na úseku Bratislava - Malacky. Plynuli roky v intenzívnej budovateľskej práci na stavbe dialnice, napokon dostavil sa očakávaný okamžik.

Práca - denník Revolučného odborového hnutia v utorok dňa 6. novembra 1973, číslo 264 ročník XXVIII na titulnej strane prináša k otvoreniu dialnice túto správu:

K výročiu Veľkého októbra o t v o r i l i a u t o s t r á d u Prvý úsek na Slovensku Hodnota 700 miliónov korún

Bratislava – Pri príležitosti 56. výročia Októbra otvorili včera v Bratislave prvý úsek autostrády na slovensku Bratislava - Malacky.

Na slávnostnom akte sa zúčastnil kandidát predsedníctva ÚV KSČ člen predsedníctva a tajomník ÚV KSS Miloslav Hruškovič, člen predsedníctva ÚV KSS a vedúci tajomník MV KSS Gejza Šlapka, podpredseda vlády ČSSR Ján Gregor, podpredseda vlády SSA Július Hanus, minister dopravy ČSSR Štefan Šutka, minister stavebníctva Ján Bróska a ďalší straníckí a vládni predstavitelia, ako aj zástupcovia hlavných podnikov, ktoré sa podielali na výstavbe tohto úseku autostrády.

Na slávnosti bol prítomný aj generálny konzul ZSSR v Brati - slave M. M. Dejev a predstaviteľ sovietskych vojsk v Brati - slave plukovník V. F. Jakimov.

Slávnostný prejav predniesol podpredseda vlády ČSSR Ján Gregor. Vysoko ocenil prácu všetkých a poďakoval sa Doprastavu v Bratislave a ďalším 25 organizáciám, ktoré 29,3 km dlhý ú - sek dialnice v hodnote takmer 700 miliónov korún vybudovali. Za pomoci najmodernejšej techniky v priebehu 52 mesiacov pre- miestnili na stavbe autostrády Bratislava - Malacky 3,3 milió- na m3 zeminy. Vďaka usilovnej práci a zvýšenej iniciatíve všetkých zainteresovaných budovateľov, podarilo sa prekonať počiatočné ťažkosti a napokon dokončiť úsek dva dni pred ter- mínom, ktorý si položili v združenom socialistickom záväzku. Nová komunikácia sa tak stala dôstojným darom výročiu Veľkého októbra.

Na záver slávnosti prestrihol na novom diele podpredseda vlá- dy ČSSR Ján Gregor pásku, čím ho oficiálne uviedol do užívania. Pri príležitosti odovzdania autostrády odovzdali robotníkom a technikom, ktorí svojou prácou prispeli k predčasnému ukonče- niu výstavby, štátne a rezortné vyznamenania.

Fotografia na titulnej strane zachycuje okamžik prestrihnutia pásky. Text pod ňou uvádza: Slávnostný okamih, pri ktorom pod- predseda vlády ČSSR Ján Gregor prestrihol pásku pri otvorení prvého úseku slovenskej autostrády Bratislava - Malacky.

Už v deň otvorenia dialnice pocítili sme v Stupave upokojenie v dopravnom ruchu, diaľkové kamióny a iná nákladná diaľková doprava vytratili sa z hlavnej stupavskej ulice - ul. kpt. Jána Nálepku. Bremeno hluku a dopravného ruchu konečne odčepráva zo Stupavy moderná dialnica prechádzajúce po západnej strane chotára obce.-

P a m ä t n á l i s t i n a

uložená do základného kameňa novostavby Základnej deväťročnej školy kpt. Jána Nálepku v Stupave pri príležitosti odhalenia pomníka na 30. výročie smrti hrdinu ZSSR a Slovenského národného povstania kpt. Jána Nálepku, partizánskeho veliteľa a bývalého učiteľa Obecnej ľudovej školy v Stupave, ktorý tu pôsobil v rokoch 1934 - 1939 a ktorého menom bola škola pomenovaná po druhej svetovej vojne roku 1948 pri príležitosti piateho výročia jeho hrdinskej smrti.

Od oslobodenia slávnou Červenou armádou táto škola rozvíja v Stupave nálepkovskú tradíciu a vychováva žiakov a mládež k socialistickému vlasteneectvu a proletárskemu internacionalizmu, udržiava družobné vzťahy so školami v Ovruči na Ukrajine a s inými školami v ZSSR a v ČSSR. Učí mládež láske k národom Sovietskeho zväzu, láske k národom ČSSR, pripravuje žiakov na budovanie a obranu socialistickej vlasti.

Postavením novostavby Základnej deväťročnej školy kpt. Jána Nálepku vzniknú pre prácu školy, učiteľov a žiakov optimálne podmienky pre vzdelávaciu a výchovnú činnosť a dosahovanie ešte kvalitnejších výchovnovzdelávacích výsledkov.

Monumentálne umelecké dielo - jazdecká socha kpt. Jána Nálepku v priečelí areálu školských stavieb - bude symbolizovať výchovné a vzdelávacie zameranie školy a priaznivo ovplyvňovať výchovný a vzdelávací proces školy.

Položenie základného kameňa novostavby školy a odhalenie pomníka uskutočňuje sa v čase úspešného plnenia úloh tretieho roku piateho päťročného plánu v roku dvadsiateho piateho výročia Februárového víťazstva nášho ľudu vedeného Komunistickou stranou Československa.

Prezidentom ČSSR je v druhom funkčnom období armádny generál

súdruh Ludvík S v o b o d a .
Generálnym tajomníkom KSČ je súdruh JUDr. Gustáv H u s á k .
Predsedom vlády Slovenskej socialistickej republiky je profesor LUDr. Peter C o l o t k a .
Prvým tajomníkom KSS je súdr. RSDr. Jozef L e n á r t .
Ministrom školstva SSR je súdr. prof. Ing. Štefan Chochol, CSc.
Vedúcim tajomníkom KV KSS je súdruh Ignác J a n á k .
Predsedom Okresného národného výboru okresu Bratislava vidiek je súdr. Ing. František B i z u b .
Vedúcim tajomníkom OV KSS je súdr. Ing. Ján M a r u š i c .
Tajomníkom OV KSS pre úsek ideologický je súdr. Štefan Vacula.
Vedúcim odboru školstva ONV je súdr. Vojtech Varga.
Vedúcim odboru kultúry ONV je súdr. Štefan Buček.
Predsedom Miestneho národného výboru v Stupave je súdruh Jozef M a r t i n k o v i č .
Predsedom MV KSS v Stupave je súdr. Ing. Alexander Hasoň.
Riaditeľom ZDŠ v Stupave je súdr. Milan Matlovič.
Zástupcami riaditeľa ZDŠ sú s. Vojtech Erdélyi a s.Joz. Straško.
Na ZDŠ v Stupave v školskom roku 1973/74 pôsobí 47 učiteľov, dve vychovávateľky Školskej družiny, jedna pionierska vedúca, jedna administratívna pracovníčka, päť pracovníkov Školskej jedálne a päť správnych zamestnancov.
Škola má 20 tried ročníkov 1. - 5. a 16 tried ročníkov 6. - 9., spolu 36 tried a dve oddelenia Školskej družiny.
Celkový počet žiakov je 951.
Pre nedostatok učební vyučuje sa vo dvoch smenách.
V Stupave dňa 17. novembra 1973.

Ing. Alexander Hasoň,
predseda MV KSS

Jozef Martinkovič,
predseda MNV.

Milan Matlovič,
riaditeľ ZDŠ.

Fraňo Kráľ:

Na slávu slovenským partizánom

Zalknutým hlasom rozjarené city halím
a slzou úsmev podmývam,
keď z vybraných slov splietam vavrín
na slávu vám,
vám chrabrí hrdinovia,
ktorí ste neváhali nadstaviť päsť
korene rodu kynožiacim pandravám,
aby kým vädli sady, lesy, polia,
nestratil národ aspoň česť -
na slávu vám,
vám drahí pomstitelia,
ktorí ste v časoch apokalyptických príšer
nezohli šije, nepodĺahli nástrahám,
lež jak to zákon cti statočným meria:
daň krvi platili za žitia zmysel -
na slávu vám,
vám zdatní bohatieri,
ktorým dal povel úpenlivý vzlykot
zlomiť väz ľudstvo hanobiacim ohavám,
aby zas mohlo vzklíčiť semä viery
v lepší a krajší život -
na slávu vám,
z týchto slov splietam holdovací vavrín,
kým úsmev slzou podmývam,
na slávu vám riadok s riadkom vďačne párim,
na slávu vám, na slávu vám !

Fraňo Kráľ: Z noci do úsvitu, P. Jilemnickému básne 1938 - 1945. Na úvod slávnostného programu recitoval Vladimír Durdík člen činohry SND v Bratislave.

Slávnostný prejav predsedu Ústrednej revíznej a kontrolnej komisie ÚV KSS súdruha Viliama Šalgoviča, ktorý predniesol na Mierovej manifestácii pri príležitosti odhalenia pomníka kpt. Jána Nálepku, Hrdinu ZSSR dňa 17. novembra 1973 v Stupave na 30. výročie jeho hrdinskej smrti.
/ Prejav predniesol v rovnošate generálmajora československej ľudovej armády. /

Vážené súdružky, súdruhovia,
vážení občania a hostia !

Zišli sme sa na tomto slávnostnom zhromaždení, aby sme si uctili nehynúcu pamiatku a pripomenuli večne živý odkaz hrdinu Zväzu sovietskych socialistických republík a Slovenského národného povstania kapitána Jána Nálepku.
Dovoľte mi, aby som menom Ústredného výboru KSS i vo svojom vlastnom mene pozdravil všetkých účastníkov našej slávnosti.
Naše stretnutie nie je náhodné ani z hľadiska času a ani miesta. Zapadá do rámca, možno povedať už tradičných spomienkových podujatí, ktorými si pracujúci v mestách a obciach alebo mládež na školách - pripomínajú život i hrdinstvo tejto významnej osobnosti nášho protifašistického odboja. A v týchto dňoch je tomu práce 30 rokov, čo po boku svojich druhov a sovietskych bratov v boji proti okupantom obetoval svoj mladý život za našu slobodu.
Z pohľadu tohto výročia, ale i preto, že Ján Nálepka pôsobil ako učiteľ po niekoľko rokov vo vašom meste, preberajú dnes predstavitelia a občania Stupavy krásny dar vďaky pracujúcemu ľudu - pamätník tohto hrdinu, ktorý sa stáva tiež symbolom večného bratstva našich národov s bárodmi Sovietskeho zväzu.
Som úprimne rád, že mi bola zverená čestná a milá úloha zéu-

častniť sa slávnosti, kedy naša socialistická spoločnosť znovu oceňuje nehynúce zásluhy hrdinu Sovietskeho zväzu kapitána Jána Nálepku. Pre mňa je tento akt o to milší a radostnejší, že som poznal Jána Nálepku ako jeho spolubojovník a že môžem i v mene ostatných žijúcich, ale i padlých bojových druhov vzdať hold a úctu jeho pamiatke.

Súdružky, súdruhovia,

dovoľte mi pri tejto príležitosti niekoľko spomienok na jeho osobu.

I keď sa tento smižiansky rodák do histórie československého protifašistického hnutia za druhej svetovej vojny navždy zapísal ako vynikajúci československý vlastenec, jeho mladosť bola vcelku neradostná a v cestách myslenia nie vždy priamočiara. Základné určenie jeho myslenia bolo silne ovplyvňované zaostalým dedinským a roľníckym prostredím, v ktorom vyrastal. Rozhodne však veľmi priaznivo ovplyvnilo utváranie jeho povahových vlastností, najmä zmysel pre pravdu a spravodlivosť. Sociálne rozdiely a rozpory umožňovali mu už v mladosti rozlišovať kvalitatívne dogerencie životnej úrovne dedinských ľudí a tie v ňom práve utvrdzovali vedomie jeho príslušnosti k malým roľníkom a bezzemkom. Toto pozanie sa postupom času, najmä však v rokoch štúdií, mení na pochopenie rozporov v bývalej Československej republike, čo prejavuje aj vo svojich publicistických vystúpeniach na obranu požiadaviek maloroľníckeho ľudu.

V časoch učiteľského pôsobenia začína sa obohacovať Nálepkov myšlienkový a názorový svet. To sa v porovnaní s jeho predchádzajúcou činnosťou kvalitatívne, ale i prudko odráža v jeho verejno - politickej činnosti. Jeho verejne prejavované názory na spoločenské dianie majú cieľavedomejší zmysel a

širšie politické a pokrokové zameranie.
Z hľadiska Nálepkovho politického vývoja sú najdôležitejšie jeho učiteľské pôsobiská v Maríkovej a v Stupave.
Ak v Marikovej neutešené hospodárske a sociálne pomery vidí v drastickejšom svetle než na Spiši a dostáva sa po prvý raz do styku s organizovaným robotníckym hnutím, Stupavské obdobie vyznačujúce sa ustavičnými bojmi s reakciou mu napomáha kryštalizovať a súčasne vyhraňovať jeho názorový vývoj. Poznanie vykorisťovateľskej podstaty spoločnosti umožňuje mu odhaliť jej protirečenia medzi vykorisťovanými a vykorisťovateľmi. Odráža sa to aj v jeho politickej aktivizácii. Napríklad kladný vplyv malo jeho pôsobenie ako učiteľa v Stupave.
Bol jeden z prvých učiteľov, ktorý chodil medzi robotnícku mládež a žiak ju vychovával k zdravému sebavedomiu a smelosti. Na druhej strane samostní robotníci i činnosť vtedajších predstaviteľov komunistického hnutia napomáhali vytvárať správnu a vyhranenejšiu politickú orientáciu Jána Nálepku. Boli to viacerí, v tom čase ešte mladí súdruhovia, ako napr.: Pavol Štefa, Karol Šindelár, Albert Škrovan, Teofil Haršáni a ďalší. A tak 1. mája roku 1938, ktorý bol v histórii tohto sviatku pracujúcich jedným z najbojovnejších a najmohutnejších, kráčal pod červenou zástavou i Ján Nálepka.
A ďalší boj komunistickej strany proti slovenskej klérofašistickej buržoázii vedený už z ilegality, s ktorou sa dostáva do styku, presvedčoval Nálepku o správnosti jej politiky. Preto k nej začal inklinovať.
Jednoznačný výraz svojho stotožnenia s úcilím a cieľmi komunistickej ilegality potvrdil potom počas pôsobenia v slovenskej armáde a neskoršie vo zväzku sovietskych partizánov.
Celej slovenskej verejnosti je dobre známe, za akých okolností

sa stal z pokrokového učiteľa Jána Nálepku aktívny dôstojník slovenskej armády. / a mnohých iných podobne zmýšľajúcich učiteľov. / Už jeho predchádzajúci život ho však fakticky stvárnil a zaradil medzi revolučné elementy ukryté v tejto armáde. Uvedomil si, že svojou činnosťou môže prispieť k rozkladu vojska a obráteniu zbraní proti hitlerovskému fašizmu a jeho domácim pomáhačom. Preto sa snažil na odporúčanie partizánskych veliteľov a ilegálnych pracovníkov zotrvávať v slovenskej armáde.

Výsledky tejto činnosti potvrdzujú nielen dozrievajúci proces Nálepkovho politického presvedčenia, ale i súbežnosť spoločného úsilia domáceho ilegálneho i moskovského vedenia komunistickej strany. V dôsledku toho sa jeho činnosť a činnosť ilegálnej skupiny, ktorú vytvoril, stala politicky významnou a neodlučiteľnou súčasťou historického boja komunistickej strany za upevnenie a rozvoj národnooslobodzovacieho hnutia. Prejavila sa v prvom rade v spolupráci s miestnymi oddielmi v Bielorusku a neskoršie so štábom generála Alexandra Nikolajeviča Saburova prispela k rozvoju partizánskeho hnutia u nás a tiež na Ukrajine a v Bielorusku. Napomohla k morálnemu rozkladu Zaisťovacej divízie, ktorý vyústil v prechod jej časti na stranu bieloruských a ukrajinských partizánov. Umožnila vytvoriť samostatný odriad slovenských partizánov, ktorý symbolizoval antifašistické zmýšľanie národov Československa a ich túžbu po mierovom živote po boku národov Sovietskeho zväzu. To všetko súčasne politicky vplývalo na rast protifašistického hnutia na Slovensku v rámci príprav Slovenského národného povstania, ktorého sa zúčastnili potom aj viacerí príslušníci tohto odriadu.

Skvelými hrdinskými činmi v bojoch pod velením Jána Nálepku -

Repkina zapísal sa natrvalo do dejín partizánskej vojny v Sovietskom zväze v druhej svetovej vojne aj československý partizánsky oddiel.

Osobnosť Jána Nálepku stala sa neoddeliteľnou súčasťou novodobých slovenských národných dejín a v kontexte československej histórie protifašistického a protihitlerovského boja zaujala významné miesto. V tomto zmysle je aj neoddeliteľnou súčasťou historického zápasu revolučného robotníckeho hnutia za uskutočnenie jeho pokrokových a socialistických ideálov. Je pevným článkom reťaze partizánskeho hnutia na Ukrajine a v Bielorusku v rámci Veľkej vlasteneckej vojny národov Sovietskeho zväzu. Zostane navždy významným činiteľom symbolizujúcim nerozlučnú jednotu a bratstvo národov Československa a prvej socialistickej krajiny sveta. Stala sa príkladom hrdinstva dnešnej socialistickej generácie i budúcim tvorcom komunistickej spoločnosti.

Súdružky a súdruhovia, vážení občania !

Keď dnes odhaľujeme pamätník Jánovi Nálepkovi, nepovažujeme to len za pietny akt. Práve naopak, je priam symbolické, že tento pamätník odovzdávame v čase, keď v duchu odkazu všetkých menovaných i nemenovaných hrdinov z obdobia boja za našu slobodu a pokrok pod vedením Komunistickej strany Československa budujeme našu vlasť dosiaľ nevídaným tempom. Vďaka internacionálnej pomoci socialistických krajín na čele so Sovietskym zväzom nás z nastúpenej cesty nezvrátili ani domáci pravičiari a revizionisti podporovaní zahraničnou reakciou. Pod novým vedením našej strany na čele so súdruhom Gustávom Husákom sa podarilo za plnej podpory pracujúcich konsolidovať náš politický a hospodársky život a nastúpiť cestu plne rozvinutej výstavby spoločnosti v intenciách náročných, ale reálnych úloh XIV. zjazdu KSČ a

zjazdu KSS.

V našom optimizme nás utvrdzujú aj výsledky, ktoré sme dosiahli v plnení plánu rozvoja národného hospodárstva už v prvom polroku 1973. Napríklad národný dôchodok oproti predchádzajúcim dvom rokom rástol za celú ČSSR rýchlejšie ako spoločenský produkt. Dobré výsledky dosiahli viaceré odvetvia národného hospodárstva. Osobitne si vážime úspechy našich poľnohospodárov, ktorí za pomerne nepriaznivých klimatických podmienok zobrali rekordnú úrodu obilia, v dôsledku čoho sa vysoko prekračuje plán nákupu tak rastlinných, ako aj živočíšnych produktov.

Obdobne ako v celej ČSSR prevládli v prvom polroku 1973 priaznivé tendencie aj v rozvoji hospodárstva na Slovensku. Všetkypozitívne výsledky v rozvoji národného hospdárstva sú výsledkom statočnej a obetavej práce miliónov robotníkov, družstevných roľníkov a ostatných pracujúcich, na ktorých sa podieľajú i pracujúci Vášho okresu a mesta.

Je to tiež výsledkom cieľavedomej a principiálnej politiky našich straníckych a hospodárskych orgánov, ich každodennej starostlivosti o rozvoj našej ekonomiky. To všetko potvrdzuje naprostá väčšina pracujúcich správne pochopila líniu XIV. zjazdu KSČ a podporuje ju-.

Dosiahnuté úspechy nás však nesmú viesť k sebauspokojeniu, pretože úlohy, ktoré nás ešte čakajú - ak chceme dôsledne splniť zámery stanovené XIV. zjazdom KSČ a zjazdom KSS - sú veľmi náročné a zložité. Preto už v tomto období všetci usilujeme nielen o čestné splnenie úloh tohto roku, ale i o vytvorenie čo najlepších podmienok pre plnenie štvrtého roku piatej päťročnice. Doterajší priebeh verejných členských schôdzí našej srtany potvrdzuje, že naši pracujúci správne pochopili aj to-

to úsilie nášho Ústredného výboru, čomu nasvedčuje ich aktívny prístup k riešeniu vyskytujúcich sa problémov a k zabezpečovaniu stanovených úloh vo výrobnom procese i v ostatnom hospodárskom a spoločenskom živote.

Vážené súdružky, súdruhovia, vážení občania !

Za to, že môžeme pokojne plniť národohospodárske i ďalšie spoločenské úlohy, vďačíme priaznivému vývinu situácie v oblasti medzinárodných vzťahov. Zásluhu na tom predovšetkým Sovietsky zväz, ktorý za účinnej podpory ostatných socialistických krajín dôsledne realizuje mierový program vytýčený na XXIV. zjazde Komunistickej strany Sovietskeho zväzu.

Spoločný boj socialistických krajín za mier je úspešný. Svedčia o tom mnohé významné kroky, akými v tomto roku boli napríklad uzavreté dohody medzi ZSSR, PĽR a NDR na jednej strane a Nemeckou spolkovou republikou na strane druhej; kladné výsledky návštev súdruha Brežneva v NSRm USA a Francúzsku, uskutočnenie celoeurópskej porady o otázkach bezpečnosti a spolupráce, ktorá sa konala v Helsinkách, nastúpený proces normalizácie vzťahov medzi našou ČSSR a NSR v súvislosti s uznaním nulity mníchovskej dohody a ďalšie.

Každodenný život nás však presvedčuje, že i napriek týmto významným úspechom ani v oblasti medzinárodnej politiky nemôžeme upadať do bezstarostnosti a sebauspokojovania. Máme na zreteli, že na Západe stále existujú sily, ktoré sa snažia brzdiť alebo vôbec znemožniť úsilie o mierové spolunažívanie.

O podvratnej činnosti svetového imperializmu a rôznych reakčných síl proti spoločenskému a sociálnemu pokroku sme sa v poslednom čase mohli presvedčiť i na príklade Chile.

Stále viac faktorov jasne potvrdzuje, že za protiústavným a násilným prevratom stoja záujmy zahraničných, najmä amerických

monoplov, ktoré sa nechcú vzdať drancovania čilského prírodného bohatstva a vykorisťovania čilského ľudu. Za ich plnej podpory reakcia v Chile rozpútala fašistický teror a násilie proti pokrokovým silám v krajine. Naši pracujúci spolu s celou pokrokovou svetovou verejnosťou vyjadrujú plnú solidaritu s hrdinskými obrancami čilskej demokracie, ktorí i napriek perzekúcii statočne bojujú proti pučistickej vojenskej junte. Istotne vyjadrím i postoj vás všetkých, keď i pri tejto príležitosti poviem, že sa pripájame k tisícom rezolúcií a vyhlásení odsudzujúcich násilný fašistický puč proti zákonnej vláde čilskej republiky a súčasne vyjadrujeme presvedčenie, že spravodlivý boj čilských vlastencov zvíťazí v záujme demokracie, pokroku a socializmu.

Tak isto odsudzujeme agresívny čin Izraela, ktorý za pomoci najreakčnejších síl imperializmu neustále vytvára nebezpečné ohnisko vojnového požiaru na Blízkom východe.

Vieme, že nebolo ľahké dosiahnuť stav zmiernenia medzinárodného napätia a že nebude o nič ľahšie túto situáciu ďalej rozvíjať a upevňovať. Účinne čeliť tejto podvratnej činnosti Západu znamená z našej strany všemožne upevňovať jednotu socialistického tábora a všetkých progresívnych síl vo svete.

V tomto duchu prebiehalo i rokovanie vedúcich predstaviteľov komunistických a robotníckych strán socialistických krajín na Kryme koncom júla tohto roku a tiež nedávneho svetového mierového kongresu v Moskve. K záverom týchto rokovaní a k ich plnej podpore sa hlási všetok náš pracujúci ľud, lebo poučený aj históriou vie, že jedine jednota a zomknutosť socialistického tábora, medzinárodného a robotníckeho hnutia, zintenzívňovanie národnooslobodzovacieho boja a boja proti akýmkoľvek formám vykorisťovania - to sú rozhodujúce faktory pozitívne

ovplyvňujúce svetový vývoj v najbližšej i ďalšej budúcnosti. Naša Komunistická strana Československa i celá Československá socialistická republika bude v tomto smere podnikať všetky kroky, bude sa podieľať na realizácii mierového programu ZSSR, prijatého XXIV. zjazdom KSSZ i svetovým mierovým kongresom . So Sovietskmy zväzom je spätá naša sloboda, draho vykúpená v boji proti fašizmu. To si dnes znovu pripomíname, keď odhaľujeme pamätník hrdinovi Zväzu sovietskych socialistických republík a hrdinovi Slovenského národného povstania kapitánovi Jánovi Nálepkovi. So Sovietskym zväzom bolo spojené oslobodenie našej vlasti v roku 1945 ale aj víťazstvo našej robotníckej triedy v roku 1948 a celá výstavba socializmu i ochrana jeho výdobytkov pred nástupom kontrarevolúcie v roku 1968.

Tento odkaz nikdy nezabudneme! Preto budeme naďalej upevňovať a rozvíjať priateľstvo a spoluprácu s naším osloboditeľom a verným priateľom - Sovietskym zväzom a ostatnými socialistickými krajinami. Jedine v tejto ceste je záruka našej štátnej a národnej slobody, nášho mierového života i ďalšieho úspešného socialistického rozvoja.

Nech pamätník Hrdinu kapitána Jána Nálepku, ktorý z poverenia ÚV KSS odhaľujem, ostane pre nás všetkých i pre ďalšie generácie symbolom boja za slobodu a pokrok, boja za novú Československú socialistickú republiku, symbolom vzájomnosti a družby so Sovietskym zväzom!

Nech jeho pamiatka ostane večne živá v našej práci pre blaho a rozkvet našej vlasti a víťazstvo socializmu a mieru vo svete!

/ Potlesk účastníkov manifestácie. /

Pred odhalením pomníka súdruh Viliam Šalgovič predniesol nasledujúce vyhlásenie:

Keď v mene Ústredného výboru Komunistickej strany Slovenska odhaľujem pamätník Hrdinovi Sovietskeho zväzu a Hrdinovi Slovenského národného povstania kapitánovi Jánovi Nálepkovi, vyjadrujem hlbokú úctu našej komunistickej strany a všetkého pracujúceho ľudu k nehynúcej pamiatke tohto veľkého syna nášho národa.

Tento pamätník nech občanom Vášho mesta a kraja vždy pripomína svetlú osobnosť Jána Nálepku, ako pokrokového učiteľa a priateľa robotníckej triedy a vykorisťovaných más z obdobia kapitalistického jarma a tiež ako odvážneho a smelého veliteľa v boji proti fašistickým okupantom, ktorý po boku sovietskych partizánov neváhal obetovať svoj mladý život za slobodu a šťastnejšiu budúcnosť našich národov.

Nech sa pamätník stane večným symbolom boja za slobodu a pokrok, symbolom vzájomnosti a družby našich národov s naším najvernejším priateľom Zväzom sovietskych socialistických republík !

/ Potlesk účastníkov mierovej manifestácie. /

Súdruh Viliam Šalgovič pristúpil k pomníku a urobil akt odhalenia pomníka, ktorý sa v lúčoch novembrového slnka objavil pred zrakmi účastníkov mierovej manifestácie a slávnosti odhalenia pomníka.

Všetci účastníci slávnosti prijali krásny pomník - jazdeckú sochu kpt. Jána Nálepku - prvú to jazdeckú sochu na Slovensku s nadšeným potleskom.

K rečníckemu pultu pristúpil predseda Miestneho národného výboru súdruh Jozef Martinkovič a predniesol nasledujúce vyhlásenie:

Vážení hostia, spoluobčania, súdružky a súdruhovia !

Ako predseda Miestneho národného výboru v Stupave v mene všetkých obyvateľov našej obce rád preberám do ochrany pomník Hrdinu Sovietskeho zväzu a ČSSR kapitána Jána Nálepku. Naša obec je hrdá, že medzi nami pôsobil tento veľký vlastenec, významný bojovník za socialistickú súčasnosť. A rovnako sme hrdí, že pomník bude navždy hlásať spätosť tohto nebojácneho hrdinu s našou obcou.

Dovoľte, aby som sa pri tejto príležitosti poďakoval všetkým, čo sa pričinili, aby pomník kpt. Jána Nálepku sme mohli dnes odovzdať verejnosti.

Slávnostne prehlasujem, že si tento pomník - symbol hrdinstva budeme chrániť ako oko v hlave, že ho najmä pri výchove mladých pokolení budeme využívať k upevňovaniu a budovaniu profilu socialistického človeka, činorodého vlastneca a internacionalistu v duchu myšlienok a skutkov učiteľa, vojaka - partizánskeho veliteľa kapitána Jána Nálepku.

/ Potlesk účastníkov mierovej manifestácie. /

Po prejave predsedu MNV nasledovalo slávnostné položenie vencov. Za zvukov Pochodu padlých revolucionárov, ktorú skaldbu hrala posádkova hudba Československej ľudovej armády z Bratislavy, vence postupne niesli k pomníku vojaci, členovia čestnej stotiny - v slávnostnej rovnošate v nasledujúcom poradí: 1. veniec - ÚV KSS a vlády SSR, 2. veniec - predstavitelia ONV okresu Bratislava vidiek, 3. veniec - predstavitelia spoločenských organizácií NF okresu Bratislava vidiek, 4. veniec - predstavitelia MNV v Stupave, 5. veniec - predstavitelia ZDŠ kpt. Jána Nálepku v Stupave. Napokon PO kpt. J. Nálepku pri ZDŠ v Stupave.